

NOVI GLAS

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

ZA OŽIVITEV "GORIŠKEGA DUHA"

Na ožjih volitvah je bil torej v nedeljo, 28. junija, potrjen za goriškega župana dr. Gaetano Valenti. Prejel je 61,7 odstotka oddanih glasov, medtem ko je njegov tekmelec dr. Ario Rupeni dobil 38,3 odstotka. Županskemu kandidatu leve sredine se nikakor ni posrečilo odpraviti občutne razlike v številu glasov in torej v odstotkih, ki je bila značilna za prvi krog volitev 14. junija. Zelo zanimivo je dalje, da se je ožjih ali balotažnih volitev udeležila le dobra polovica (53,7%) upravičencev, iz česar izhaja, da ostalim - skoraj polovici - ni prav nič mar, kdo jim bo županoval, to je vodil goriško mestno upravo. Ponovil se je torej - tokrat v še slabši obliki - pojav, ki smo mu bili priča na zadnjih deželnih volitvah, ko je abstinenca dosegla stopnjo, ki mora vzbujati zaskrbljenost pri vseh demokratih. V tem pogledu bi gotovo koristila natančna analiza stanja v tistih predelih občine, kjer je prisotnost slovenskih volivcev znatna, da bi se ugotovilo, v kolikšni meri je ta škodljivi pojav zajel našo narodno skupnost.

Na teh občinskih volitvah v Gorici smo Slovenci, kot znano, nastopili enotno, to je v okviru "Oljke". Že prvi krog volitev je pokazal, da je takšna odločitev nalezela na dober odziv pri naših ljudeh. Z modro izbiro preferenčnih glasov so tako bili izvoljeni štirje slovenski kandidati (Erika Jazbar, Božidar Tabaj, Nataša Paulin in Mitja Volčič). Od devetih občinskih svetovalcev, kolikor jih ima "Oljka" v novem občinskem svetu, so torej kar štirje člani slovenske narodne skupnosti, kar v danih razmerah gotovo ni slaba "bera".

Prav priprave na te volitve in njihov potek pa so s prstom pokazali, da je bilo tudi nekaj novih primerov odklona od enotne oziroma skupne slovenske usmeritve, čemur bi odgovorni morali posvetiti največjo pozornost. Ugotoviti bi morali predvsem resnične vzroke takih pojavov in se ne zadovoljiti s samimi obsodbami. Menimo pa, da je napačil skrajni čas, ko je treba v okviru naše zamejske skupnosti pričeti z vzgajanjem in usposabljanjem mladih kadrov, ki naj nato uspešno nastopajo v javni upravi in v javnem življenju na splošno. Zlasti v zadnjih letih je vse to preveč prepuščeno stihiji, s posledicami, ki so na dlani.

Gorica ima torej takšnega župana, kakršnega si je izbrala večina volivcev, ki so opravili svojo državljansko dolžnost. Na njegovo izvolitev pa so seveda vplivali tudi upravičenci, ki so se odločili za abstinenco. Že potek volilnega boja je pokazal, da se glavno mesto ob Soči vrti v svojem starem in v vseh pogledih zatohlem krogu ter ni dovzetno za nove vizije, vredne začetka tretjega tisočletja. To seveda nikakor ne pomeni, da se je treba s takim stanjem sprizniti, se tako rekoč predati usodi ali celo obupu. Nasprotno! Prav v okviru novoizvoljenega jedra "Oljke" obstaja možnost, da se prične postopno, korak za korakom, graditi prihodnost, ki bo zares vredna Gorice, kakršna je znala in hotela biti tudi v nekaterih povojnih neprimerno težavnejših letih. Upravičeno se je tedaj govorilo o "goriškem duhu", ki je na stečaj odpiral vrata v široki svet ter vsaj začasno odpravil vsakršno zapletenost.

Za takšno delo in takšne cilje je in bo naš časnik vedno na razpolago in na njega lahko računajo tako naši novoizvoljeni občinski svetovalci kot vsi ljudje dobre volje in poštenih namenov. To je naša obljuba in tudi naša obveza.

DRAGO LEGIŠA

02 Milan Gregorič SLOVENIJA NA KOLENIH PRED ITALIJO?

LJUDEM, KI JIH JE PRIZADEL
POTRES, ŽELIMO POMAGATI.
ZATO BOMO TUDI
NA UREDNIŠTVU ZBIRALI
DENAR, KI GA
BOMO POTEM
IZROČILI NAJBOLJ
POTREBNIM DRUŽINAM.

OB OBISKU PREDSEDNIKA ZDA CLINTONA NA KITAJSKEM BISAGA IN MOŠNJA

MIRO OPPELT

Mat ali morda le mačeha vseh dosedanjih ameriških obiskov na Kitajskem se je iztekla v znamenju pragmatizma in zahtev, ki jih postavlja globalizacija. Predsednik Clinton se s poti davnega korčulanskega predhodnika Marka Pola vrača domov s polno malho gospodarskih dogovorov in mošnja izjav o človekovih pravicah. Obisk je bil posvečen utrditvi dialoga med planetarno velesilo in Kitajsko, ki se pripravlja, da postane v XXI. stoletju druga svetovna sila tudi na gospodarski ravni. Obisku torej ni botrovala zgolj kontingentna gospodarska plat, ki sicer ni nezanemarljiva, pač pa predvsem geostrateška prisila. Globalizacija pomeni soodvisnost in sodelovanje z azijskim velikanom, pa kaj, če je treba popuščati pri obrambi človekovih pravic.

Clintona je spremljala karavana, ki je štela kar tisoč dvesto članov. Nobene primerjave torej s prejšnjimi predsedniškimi obiski na Ki-

tajskem. Nixon in Ford sta se srečala z Maom leta '72 oziroma '75, Reagan pa se je sestel z Dengom 1984. leta. Medtem se je Kitajska začela odpirati svetu z gospodarsko modernizacijo in z ohranjanjem ideološke ostrine. Dokaz togosti je bil pokol študentov na trgu Tienanmen pred devetimi leti. Zaostri- tev pa z razliko ameriških embargov proti Iraku, Iranu, Libiji in Kubi ni dejansko zaustavila rasti gospodarskega sodelovanja. Tuje investicije na Kitajskem so narasle od treh na 45 milijard dolarjev. Ameriške znašajo dvajset odstotkov. Res pa je, da so gospodarske težave na Daljnem vzhodu v letu dni povzročile tridesetodstotno

znižanje naložb. Prav velika gospodarska kriza daljnovzhodnih tržišč je še bolj spodbudila nujnost sodelovanja Kitajske v globalnem gospodarstvu. Spomnimo, da je Kitajska zabeležila že deseto leto zapored trinajstodstotni vzpon kosmatega narodnega proizvoda.

Kot je podčrtal nekdanji ameriški državni tajnik Kissinger, ki je tokrat pred ostrimi notranjimi kritikami odločno podprl Clintonovo karavano po Svileni poti, mora Kitajska postati odgovorni član mednarodne skupnosti, uperjena v stabilnost in razvoj. V času jedrske grožnje na jugu Azije, nereda v Indoneziji, japonske krize, ruske in zalivske negotovosti ter Balkana na robu vojne je prijateljstvo z največjo državo na svetu nujnost. Dejansko je bil eden glavnih ciljev Clintonovega obiska potrditev vloge Kitajske pri ohranitvi stabilnosti na Daljnem vzhodu. Formalno se sicer ameriški predsednik na trgu sicer pred devetimi leti skaljenega Nebeškega miru ni odpovedal obrambi svobode in človekovih pravic. Pokol je ocenil za veliko napako, kitajski predsednik Zemin pa je suvereno odgovoril, da je bila represija nuja, ki je omogočila ohranitev stabilnosti. Slednja pa je očitno v novem veku dragocenejša od velikih pravic. Komisija Združenih narodov za človekove pravice v Ženevi ni prejela podpore Francije, Nemčije, Italije, Španije in Grčije za obsodbo dokazanih kršitev človekovih pravic na Kitajskem. Šlo je za takomenuvani klub Airbusa, držav proizvajalk evropskega potniškega reaktivca. Za sedaj pa je Kitajska kljub temu naročila 27 ameriških Boeingov.

SREČNO, MATURANTJE!

Te dni potekajo tudi na šolah s slovenskim učnim jezikom v Italiji zrelostni izpiti. Po pisnih nalogah so na vrsti ustni deli izpita. Letos opravlja na Tržaškem maturitetni izpit na vseh slovenskih šolah 119 dijakov, na Goriškem pa 47. Zrelostni izpit, kakor slovensko rečemo maturi, je za vsakega dijaka življenjska ločnica in obenem pomemben korak v zrelo življenje. Vsem slovenskim maturantom želimo seveda

veliko uspeha in kanček sreče pri izpraševanju, mirno poletje in lepe počitnice, v katerih naj zrelo in predvsem s trezno glavo premislijo o izbiri nadaljnega študija. Tistim, ki bodo opravljali maturi iskali prvo zaposlitev, pa želimo seveda veliko sreče in predvsem to, da bi lahko pri svojem novem delu do polnosti razvili svojo osebnost.

03 Drago Štoka V SLOVO ANTONIU COMELLIJU

03 Zvone Štrubelj / intervju RUDI BOGATEC

05 NOVE MAŠE IN DUHOVNIŠKI JUBILEJI

06 NAŠA PESEM V MARIBORU

06 Andrej Bratuž IN MEMORIAM: MARJAN GABRIJELČIČ

07 Igor Devetak / pogovor IGOR LAZKO

09 PRAZNIKI OB SV. JANEZU KRSTNIKU

14 Marijan Bajc UČBENIK O PRAVU IN EKONOMIJI, II. DEL

15 Erik Dolhar ZAMEJSKE ŠPORTNE IGRE '98

16 Danijel Devetak PRESTOPAJMO PRAGOVE!

SVET OKROG NAS

EVROPA ZA KOSOVO

DIPLOMACIJA NA DELU

SAŠA RUDOLF

Medtem ko se boji na Kosovu zaostro-
jejo, rafale in puškarjenje je moč slišati že
v okolici Prištine, je srbska vojska spro-
žila napad na strateško pomembno vasico
Belačevac, kjer naj bi se zbirala Kosovska
osvobodilna vojska.

Število žrtev, ranjencev in beguncev na-
glo narašča, diplomacija pa nikakor ne mo-
re najti skupnega jezika in skupnih pobud
za zaustavitev nasilja. Po eni strani glavni
tajnik Združenih narodov Kofi Annan opo-
zarja Atlantsko zvezo, naj se ne odloči za
vojaško posredovanje brez soglasja Var-
nostnega sveta, češ da bi tovrstni sklep vo-
dil v popolno anarhijo, po drugi pa ame-
riška diplomacija ne izključuje več možno-
sti, da bi med pogajalce uvrstili tudi pri-
padnike Kosovske osvobodilne vojske. Res
je, da je za Washington še dalje edini legiti-
mno izvoljeni predstavnik kosovskih Alban-
cev Rugova, vendar pa se Amerika zaveda,
da se je njegov vpliv med Albanci zmanjšal,
veča pa se zaupanje v osvobodilno vojsko,
ki se ji v primeru širitve spopadov zna pri-
družiti večji del kosovskega prebivalstva.

V tem diplomatsko negotovem stanju, ali
bolje rečeno v položaju, ko nikakor ni moč
najti skupnega stališča, Evropska zveza
menjuje 6-mesečno predsedstvo. Britanci
so izročili štafetno palico, s tem pa tudi
vsa odprta vprašanja avstrijskemu zuma-
njemu ministru Schuesslu, ki je med ume-
stitvenim govorom poudaril, da so razme-
re na Balkanu, še posebej pa na Kosovu,
ena osrednjih tem bodočega programa.
Dunaj ne izključuje možnosti, da bi se al-
banski delegaciji na pogajanjih pridružili
predstavniki osvobodilne vojske, češ da je
na pogovorih treba zagotoviti zastopanost
vseh aspektov kosovske realnosti.

Toda bo Beograd, ki je doslej na vse na-
čine oviral pričetek razgovorov, sprejel za
pogajalno mizo "teroriste", kot imenuje
pripadnike kosovske osvobodilne vojske?

Možnosti so kljub verjetnim in prič-
kovanim pritiskom Zaboda bolj skromne.
Obenem pa ne gre prezreti dejstva, da bi s
tem dokaj zmanjšali moč Ibrahima Rugo-
ve, ki je v zadnjih desetih letih preprečil
spopade.

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

NEDAVNE VOLITVE KLIČEJO PO
KREPITVI POZITIVNIH PROGRAMOV

Po nedavnih upravnih volitvah, za nas še po-
sebej teh v Gorici, je mogoče zavzeti eno
dveh stališč: kjer so prevladale oziroma bile
potrjene sile desne sredine, ni možno v naslednjih
letih storiti ničesar, možno je le desnico obto-
ževati in jo slikati v čim temnejših barvah. To
bi bilo prvo stališče. Drugo stališče pa je prve-
mu nasprotno: sile desne sredine so resda mar-
sikje napredovale oziroma bile potrjene in prav
zato bomo v času njihovega vladanja okrepili
svoje pozitivne programe. Premik politične osi
rahlo v desno ima namreč več razlogov, med
katerimi je npr. ta, da politični prostor večin-
skega naroda nemara gradi višjo stopnjo de-
mokracije in se vse bolj prepozna v dveh sko-
rajda vzejemajočih bregovih, pri čemer pa
se vzdalje med njima zmanjšujejo. Pojav se
zdi nelogičen, pa vendar je kljub ostrim vsako-
dnevni spopadom mogoče jasno zaznati pri-
bliževanje nekdanjih izključujočih izhodišč klasič-
ne levice oziroma desnice, če se spomnimo ve-
dno sorodnejših pogledov na dogodke med
drugo svetovno vojno in po njej. Navedeni pro-
ces omogoča obema stranema, da prepozna-
vata vse več skupnih točk vsenarodnega inte-
resa oziroma vse več podobnosti. V tem hipu
se vloga opozicije spremeni: za privržence ene-
ga ali drugega brega, v kolikor so v opoziciji, je
po novem plodno, da vzpostavijo pozitivne
programe in z aktivno politiko opozarjajo na

povsem konkretna in življenjska vprašanja. V
tem smislu mora biti opozicija še močnejše pri-
sotna v javnosti, kot je bila prej. Nasprotnik
bo namreč podobno politično deloval, zato ga
ne bo mogoče spraviti v stisko s takšnim ali
drugim demoniziranjem.

Toliko bolj velja načelo pozitivnih progra-
mov za sile leve sredine, kamor sodi večinski
del naše manjšine v mestu Gorici. Zaradi Go-
rice in zaradi Evrope. Evropa ne nagrajuje ti-
stih, ki se odmikajo od njenega izgrajevanja le
zato, ker trenutno niso na oblasti. Kot se ob-
našamo na goriški pokrajini, bi se morali tudi
v mestni goriški upravi, se pravi aktivno in s
številnimi ter vedno novimi predlogi in prispev-
ki. Znotraj tako razumljenega pozitivnega pri-
stopa bo lahko našla svoje novo mesto tudi
naša manjšina. Naloga manjšine je torej dvo-
jna: skrbeti mora zase, vendar hkrati za intere-
se celotnega mesta. Prav gotovo gre za novo
vlogo manjšine, posebej za njen narodnostno
organizirani del, ki je ohranil samostojno nar-
odno politično nastopanje. Seveda zahteva ta
vloga dobro politično pripravljenost ter obvla-
dovanje skušnjave, da bi opustili svojo aktivno
politiko s sklicevanjem na nepopravljivo zakr-
njenost tistih, ki so nam bili v preteklosti ne-
naklonjeni.

SLOVENIJA
NA KOLENIH
PRED ITALIJO?

MILAN GREGORIČ

Znano je, da je rimski toži-
lec Giuseppe Pititto pred časom
začel preiskavo proti oseb-
am, ki so osumljene za
zločin genocida v zvezi z me-
tanjem ljudi v kraške jame
(fojbe) v času po kapitulaciji
Italije in to samo zato, "ker
naj bi bili Italijani". Med osum-
ljenimi so v prvi vrsti hrvaški
in slovenski državljani kot tu-
di italijanski. Proti "trem biv-
šim pripadnikom Titovih
band", kot jih je Il Piccolo dne
20. maja 1998 ljubeznivo poi-
menoval ter jih tako, pol sto-
letno, še vedno obravnaval kot
kake razbojnice, je bila že vlo-
žena obtožnica (Ivan Motika,
Ivan Piškulić in Avijanka Mar-
gitić). Sodnik za predhodne
preiskave Alberto Macchia je
aprila letos postopek sicer us-
stavil z utemeljitvijo, da so se
zločini zgodili na ozemlju, ki
je prišlo pod Jugoslavijo in da
tako ne spadajo več pod pri-

stojnost italijanskih sodišč,
vendar je kmalu zatem Kasa-
cijsko sodišče to njegovo raz-
sodbo razveljavilo in tako ima
zloglasni Pititto proste roke,
da obračuna s še živimi prip-
adniki Titovih razbojniških
band, ki naj bi si umazali roke
"z nedolžno italijansko krvjo".
In on jemlje to prekleto zares,
saj je te dni prispelo prvo
obvestilo o uvedbi preiskave
(avviso di garanzia) tudi že slo-
venskemu državljanu in to kar
direktno na njegov naslov, mi-
mo utečenih diplomatskih kan-
alov, kot da smo kaka itali-
janska kolonija. Hkrati je Pi-
titto s prijavo sodnim obla-
stem odprl postopek tudi pro-
ti Mitji Ribičiču in zgodovinarju
dr. Tonetu Ferencu. In prav
je tako! Saj si ob klečeplazni
drži slovenskega političnega
vrha, s Kučanom na čelu, dru-
gega tudi ne zaslužimo. Med-
tem ko je Hrvaška dala nalog
pristojnim ministrstvom, da
zberajo obremenilna gradiva
v zvezi z italijanskimi medvoj-

VZPOSTAVITEV ŽE
PRIZNANE PRAVICE

ALOJZ TUL

Italijansko ministrstvo za
šolstvo je v preteklem tednu
sporočilo, da je Državni svet
izdal pozitivno mnenje na
pred leti zastavljeno mu vpra-
šanje, ali upravičenci študij-
skih štipendij za izpopolnjevanje
v slovenskem jeziku na Lju-
bljanski univerzi na osnovi 8.
člena Osimskega sporazuma
(obe državi morata ohraniti v
veljavi vse že sprejete ukrepe
v korist zadevnih manjšin)
smejo ohraniti plačo za obdo-
bje omenjenega izpopolnjevanja.
Iz tega sledi, da bodo
tisti slovenski učitelji in pro-
fesorji s Tržaškega in Gori-
škega, ki jim bo dodeljena šti-
pendija za jezikovno in stro-
kovno izpopolnjevanje v Lju-
bljani, imeli pravico ohraniti
plačo, vezano na njihovo de-
lovno mesto, kakor je nepre-
trgano veljalo do vključno šol-
skega leta 1992/93.

Gre vsekakor za pomem-
bno stališče najvišjega uprav-
nega sodišča v državi v zade-
vi, ki je kar nekaj let upraviče-
no razburjala manjšinske kro-
ge v Italiji, ker je namreč šlo
za grob poskus krčenja že
pridobljenih pravic. Zato se
zdi primerno in poučno, da v
glavnih obrisih pojasnimo, za
kaj pravzaprav gre.

Italija in nekdanja Jugosla-
vija sta se v okviru izvajanja
določb Posebnega statuta,
priloženega Londonskemu
sporazumu o rešitvi tržaškega
vprašanja iz leta 1954, po-
leg drugih ukrepov v korist
slovenske manjšine na Trža-
škem in italijanske na Kopr-
škem in v Buiščini leta 1964
recipročno dogovorili tudi o
podeljevanju štipendij učite-
ljem in profesorjem za jezi-
kovno izpopolnjevanje v Slo-
veniji oz. v Italiji. Ker sama
štipendija očitno ne bi zado-

stovala za bivanje v Ljubljani
oz. v Padovi, sta se državi še
posebej dogovorili, da upra-
vičencu omenjenih štipendij
ohranijo plačo za obdobje iz-
popolnjevanja v tujini.

Vse je gladko teklo do šol-
skega leta 1992/93. Zatakni-
lo se je v šolskem letu 1993/
94, ko je italijansko šolsko mi-
nistrstvo začelo izpodbijati
pravico štipendistov, da ohrani-
jo plačo. Vsi protesti in po-
segi na najrazličnejših ravneh
niso omajali stališča minist-
stva. Značilno je, da je do te
zaostritve prišlo prav v času
nastopa Berlusconijeve vlade
in očitno na pritisk tržaških
političnih krogov, ki so tudi
drugače zahtevali revizijo O-
simskih dogovorov.

S tem problemom sta se
Slovenija in Italija soočili tudi
pri oblikovanju kulturnega do-
govora, podpisanega v Lju-
bljani 25. maja 1995. Na teme-
lju tega dogovora se je italijan-
ska stran s podpisom (!) obve-
zala, da bo vprašanje štipen-
dij rešila do 30. septembra
1995. Besede vsekakor ni dr-
žala, temveč je vprašanje dala
v presojo Državnemu svetu.
Le-ta je rabil skoro tri leta, pre-
den se je izrekel, ker je zelo
verjetno, da ne šolsko ne zu-
nanje ministrstvo nista urgi-
rala odgovora nanje.

Če se je torej vprašanje po-
zitivno izteklo za prejemnike
štipendij za prihodnje šolsko
leto 1998/99, gre le za vzpo-
stavitev že priznane pravice in
ne za kako novo koncesijo.
Zato si nobeno ministrstvo in
noben italijanski politik ne
moreta lastiti nikakršne zaslu-
ge za pozitiven razplet. Zna-
no pa nam je, da sta v zade-
vo večkrat posegla Sindikat
slovenske šole in Stranka Slo-
venske skupnosti.

nimi zločini na njenem ozem-
lju ter vložijo ustrezne obto-
žnice, so se naši politiki v tren-
utku, ko nas je naša sosedja
postavljala na zatožno klop za
domnevne vojne zločine, naiv-
no predajali utvari o nekem
prividno čisto novem vetru,
ki naj bi zavel iz Rima... In to
v času, ko so se Pitittovi ob-
tožnici pridružile kot oškodov-
vane strani tudi italijanska vla-
da, tržaška občina idr. Pa če-
prav so se podpisnice pariške
Mirovne pogodbe (1947) za-
vezale, da ne bodo preganja-
le udeležencev zaradi dejanj,
ki so se zgodila med vojno.
Rad bi sedaj videl tistega ita-
lijanskega politika, ki bi si upal
Pitittovo kolesje ustaviti! In
kot se mi preganjani starci
smilijo, pa po drugi strani pri-
voščim Kučanu, Drnovšku in
Frlecu tisti trenutku, ko bo
prispela prva mednarodna ti-
ralica za izročitev naših "voj-
nih zločincev". Pri tem v ničemer
ne mislim podcenjevati zla
povojnega obračunavanja,
fojb, eksodusov ipd. Ne želim
jih opravičevati niti s takrat-
nim splošnim pojavom ma-
ščevalnega gneva za presta-
no gorje pod fašizmom in
med vojno, ko naj bi npr. sa-
mo v Milanu in okolici v nekaj
dneh pobili prek 20.000 fašis-
tov. Želim samo poudariti, da
je bilo pred tem storjeno ne-
primerno večje zlo po pose-
gu, intenzivnosti in času tra-
janja našim ljudem in da tega
zla niso oni izzvali ter da je
bilo ravno to prvotno zlo vz-
rok za vse nadaljnje gorje. Če
bi tako šlo Pitittu za resnico
in pravico, bi moral začeti s
svojo preiskavo najprej pri
tem izvornem zlu. Saj dobro
ve, da imajo tudi italijanski
vojni zločinci svoja imena in
debele obremenilne dosjeje.
Zato bo dotlej njegova prei-
skava ena sama velika sodna
in moralna farsa, ki si jo, ob
zastrašujočem sostorilskem
molku slovenskih oblasti, do-
voljuje država, ki ni samo
pred očmi sveta cinično po-
metla pod preprogo svoje voj-
ne zločine, ampak je s polsto-
letnim pranjem možganov
svoji in evropski javnosti us-
pela sfabricirati mit o nekem
našem domnevem zgodov-
vinskem dolgu do nje, na ka-
terem sedaj gradi vsakršne
pritiske na nas, vključno s
tem protievropskim in proti-
civilizacijskim pregonom. Pri-
družujem se prof. Samu Pa-
horju iz Trsta, ko je ob prilo-
žnosti jedko pripomnil, "da
take kolaboracije z Italijani ni
bilo niti 1941. leta", in se spra-
šujem, ali nam misli kdo poja-
sniti, kaj je za vsem tem?

ŽALOSTNA VEST
IZ ARGENTINE

V Argentini sta pred dnevi
umrla Rudolf Smersù in dr.
Stanko Kociper.

Rudolf Smersù je umrl 27.
junija. Bil je znan javni delavec
in politik ter zadnji predsednik
Slovenskega narodnega odbora.
Dr. Stanko Kociper je umrl
24. junija, bil pa je pisatelj in
publicist. Leta 1944 je doktoriral
na pravni fakulteti v Lju-
bljani. Po drugi svetovni vojni
je odšel v Argentino. Bil je so-
delavec Doma in sveta, znan
pa je tudi po obsežnem romanu
Goričanec. V Argentini je
delal v Slovenski kulturni akciji,
še naprej pa pisal o Slovenskih
goricah in izdal več knjig.

NOVI
GLASUREDNIŠTVO
IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL 0481 / 533177
FAX 0481 / 536978
E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL 040 / 365473
FAX 040 / 775419
E-MAIL nglasts@tin.it

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA
IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 70.000.
INOZEMSTVO 100.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 130.000 LIR
POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493
CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

OB SMRTI NEKDANJEGA
PREDSEDNIKA F-JK

V SLOVO ANTONI COMELLIJU

DRAGO ŠTOKA

Neme, vas ob vznožju Terske doline, so bile v sredo, 26. junija, odete v žalost. Množica, kakršne ne pomnijo v teh krajih, se je zbrala v veliki župnijski cerkvi in se z ganljivim mašnim obredom in tiho zbrano poslovala od svojega velikega moža, odvetnika in javnega delavca, zavednega Furlana in odločnega demokrata Antonia Comellija, ki je, zadet od srčne kapi, umrl v 78. letu svojega življenja.

Antonia Comellija sem prvič srečal junija 1968, ko sva se pozdravila in si stisnila roki v dvorani tržaškega občinskega sveta, v kateri je v tistih letih zasedal deželni svet Furlanije-Juljske krajine. Jaz sem sedel v klopi politične opozicije, on, Comelli, pa je že zasedal mesto, ki je pripadalo predstavnikom deželne vlade: bil je namreč takrat odgovoren za resor za kmetijstvo v naši deželi, predsednik deželne vlade pa je bil Alfredo Berzanti. Kot odbornik za kmetijstvo je bil Comelli naravno ves zavzet za razvoj kmetijstva v Furlaniji, ni pa zanemarjal potreb in želja tržaškega in goriškega kmeta. Tenkočuten posluš je imel tako tudi za našega kraškega kmeta, ki deluje in se sooča s problemi, ki so velikemu furlanskemu kmetu upravičeno lahko zelo oddaljeni, če ne celo tuji in težko razumljivi: kaj bo pač krpa kraške zemlje v primeri z obširnimi furlanskimi obdelovalnimi površinami? In vendar lahko mirno rečem, da ni Comelli kot deželni odbornik zanemarjal te naše maloobsežne kraške obdelovalne zemlje in človeka, ki na njej zvesto de-la.

Poleti leta 1973, ob tretjih deželnih volitvah, je Comelli, po skoraj naravni poti, zamenjal Berzantija tudi na krmilu deželne vlade in postal tako prvi mož naše avtonomne dežele. Z natančnostjo, stalno prisotnostjo in veliko marljivostjo bi Comelli najbrž vodil deželni odbor po nekajih že utirjenih poteh, če se ne bi maja 1976 zgodilo tisto, kar je do dna spremenilo ustroj in delovanje deželne vlade: potres s tisočimi mrtvimi, s tisočimi ranjenimi, z desetstisočimi porušeni zgradbami.

Furlanija in z njo Beneška Slovenija, Kanalska dolina ter Rezija so bile na tleh: v nebo so štrlele ruševine, podrti cerkve, porušeni gradovi, hiše, od katerih je ostal le kak vogal. Furlanija, velika in delavna Furlanija, je bila strta. Ko so mrtve pokopali, ranjene za silo pozdravili, so nekateri v obupu že metali puške v koruzo, mislili na do-

končen odhod s potresnega področja, začeli celo načrtovati velika poslopja in kondominije v ravnini, kamor bi izselili vse prizadeto prebivalstvo in mu v velikih palačah in celo nebotičnikih zagotovili hitro in tudi poceni bivališče.

Med tehniki in arhitekti, pa tudi med raznimi špekulantami, se je že širil, tudi v klopi deželne vlade, glas: pustimo hribovita področja in porušene vasi, kot so, in dajmo v ravnini takoj primerno stanovanje celotnemu prizadetemu prebivalstvu. To bi za Furlanijo, in tudi za nas Slovence, posebej beneške, bila katastrofa!

Comelli je bil tisti, ki se je temu načrtu postavil po robu: kot človek, ki je zrastel v kmečki vasi, je dobro vedel, da izkoreniniti človeka iz njegovega naravnega okolja pomeni mu vzeti voljo do dela in življenja.

Z njim smo potegnili vsi, ki smo bili proti ranljivim spremembam v strukturah in življenju naših ljudi in naše zemlje. Vasi moramo obnoviti in ljudem vrniti hišo in domačijo, kot so jo imeli pred potresom, smo menili in se po tem v deželni zbornici tudi ravnali.

Comelli je po tej prvi in odločilni zmagi vzel krmilo popotresnega obnavljanja v roke in, skupaj z izrednim komisarjem Zamberlettijem, v porušeni Furlaniji, Kanalski dolini in Benečiji, začel z obnovo krajev in vasi.

Danes je dežela Furlanija-Juljska krajina, tudi kar se tiče protipotresnega načina prenove, lahko za zgled ne samo drugim italijanskim potresnim krajem, ampak tudi naši Sloveniji, ki je prav tako potresno občutljiva dežela in se mora spopadati s tehniko protipotresnega načina gradnje porušeni zgradb. Bovec in okolica pričata o tej nuj!

Antonia Comellija bom ohranil v spominu tudi kot zelo prijetnega človeka. Kot predsednika vlade sem ga spremljal na raznih obiskih doma in v tujini, po Krasu, Brdih in Sloveniji. Bil sem z njim na ogledih veliko naših kulturnih domov in ustanov in mu na teh obiskih razlagal želje in potrebe našega zamejskega človeka, našega slovenskega kmeta in delavca, kmeta in izobraženca. Imel je vedno močan posluš za naše slovenske zadeve in probleme, bil je odločen zagovornik mirnega sožitja med tu živječima narodoma in za dobro urejene sosedske odnose s Slovenijo in Korosko. Kot tak Comelli gotovo zasluži naše občudovanje in srčno zahvalo.

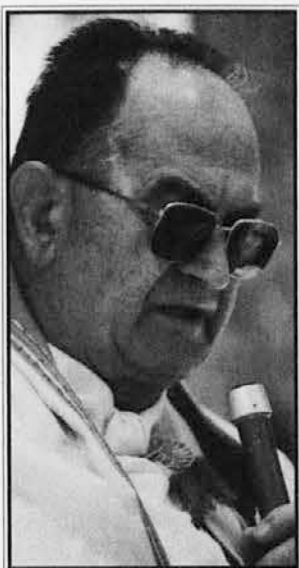

FOTO KROMA

Za začetek bi nam povedali kak spomin iz otroštva pa tudi, kako ste se odločili za duhovniški poklic?

Italija je hotela poitalijančiti naše kraje in je svoje državne uslužbenke pošiljala po vseh krajih. Našega očeta, ki je bil železničar, so poslali 1925. leta v Ligurijo, v Scotorno, 20 kilometrov južno od Savone. Tja sem prišel s sestro, materjo in očetom. Drugi štirje otroci so se rodili tam. Kot otrok se spominjam samo, da sem ob prvemu sv. obhajilu izrazil željo, da bi postal duhovnik, ker sem že bil strežnik. Večkrat sem ob nedeljah hodil streč tudi v drugo cerkev, ne samo v župnijsko. Bila so neka trenja med župnikom in bratovščino, ki je skrbela za cerkev, za duhovnike idr. Ob nedeljah sem navadno stregel pri štirih mašah.

Odločitev za duhovniški poklic se je pravzaprav porodila v cerkvi, ob oltarju, če lahko rečemo...

Ugajalo mi je. Kot otrok, ker sem bil neroden, sem večkrat vrgel tudi stekleničke z vodo in vinom na tla. Zaradi tega sem jih tudi dobil od župnika, a vseeno sem hotel postati duhovnik, in to že od otroških let. Na srečo so me po osnovni šoli poslali v semenišče v Savono. Tam sem bil eno leto. Po enem letu je oče želel, da bi se naučil nekoliko slovenščine. Zato me je s pomočjo g. župnika Andreja Furlana, ki je služboval v Sv. Križu, poslal v malo semenišče v Gorico. Tam sem bil dve leti. Spominjam se raznih sošolcev, v razredu nas je bilo okoli 50. Niti desetina od teh ni potem bilo posvečenih v duhovnike. Nekateri so še živi: župniki v Kobaridu, Šempasu, Jamljah in v kraju blizu Solkana, ki se ga sedaj ne spominjam.

Po malem semenišču v Gorici Vas je pot vodila v bogoslovje...

Po 3. gimnaziji je škof Anton Santin želel imeti vse svoje semeniščnike v Kopru. Tam smo preživeli pet let. Bile so hude razmere, vojna, z druge strani pa se nismo tako slabo imeli, ker za študij ni bilo velikih težav in sem imel tudi precej časa, da sem prebral marsikatero knjigo v slovenščini. Tam sem se naučil to, kar znam.

4. julija 1948 pa ste prejeli duhovniško

INTERVJU / RUDI BOGATEC

MOJA SREČA JE BITI DUHOVNIK

Dne 4. julija bo minilo 50 let od mašniškega posvečenja g. Rudija Bogatca, sedanjega župnika na Proseku. G. Bogatec, sicer Križan po rodu, je bil posvečen v škofijski kapeli v Trstu, nato se je začela njegova duhovniška pot, ki je bila, kot bomo videli, zelo zanimiva. Ob tej priložnosti objavljamo, s privoljenjem avtorja, intervju, ki ga je za oddajo *Vera in naš čas* Radia Trst A s slavljenem naredil urednik oddaje in naš sodelavec, openski župnik in dekan Zvone Štrubelj.

posvečenje. Kakšne spomine imate na tisti dan? To je za dubovnika nekaj posebnega...

Uresničila se je najgloblja želja, ki jo ima vsak bogoslovec: držati v svojih rokah sveto hostijo, Jezusa, deliti odpustitve v božjem imenu, pridigati, učiti verouk otroke, tolažiti bolnike in tako naprej. Takrat se je res začela nova pot, ki se seveda nadaljuje še dandanes. Od takrat se nisem nikoli kesal, da sem postal duhovnik. Moja sreča je ravno v tem, da sem duhovnik. Če ne bi bil duhovnik, ne vem, kaj bi bilo z menoj.

Potem ste novo mašo peli v rojstnem kraju Sv. Križu 12. julija 1948. Prav gotovo takrat niso bili lahki časi. Kako je potekala slovesnost nove maše?

Tedaj je bil za župnika dr. Josip Gracar. Pred mojim posvečenjem so bile nekatere težave in pri škofu Santinu mi je izposloval, da me je posvetil, in vse pripravil. Mi smo med vojno vse izgubili in smo nekaj mesecev prej bivali v rojstni hiši. Ljudje so pripravili slavoloko že pri hiši in potem pred cerkvijo. Bile so seveda tudi narodne noše, v belo oblečena dekleta, petje: reči moram, da je bilo res veselo. Tudi drugi sorodniki, taki, ki cerkve niso poznali od znotraj, so bili ponosni in veseli, da imajo novomašnika iz svoje "zlahte". Potem je bilo seveda tudi kosilo. Povabljeni so bili tudi nekateri moji profesorji, kot npr. dr. Čuk, dr. Škerlj in še trije bogoslovci (eden je žal umrl kot župnik pri Sv. Antonu), g. Jakomin in g. Žerjal, potem vsi okoliški duhovniki, da smo se res lepo imeli. Drugi dan pa so bili povabljeni vsi sorodniki, znanci in prijatelji, tako da je bilo res veselo, in to kljub temu da smo si morali izposoditi krožnike in ves pribor, ker ga nismo imeli.

Po duhovniškem posvečenju in novomašnem slavlju se seveda začne normalna duhovniška pot, to je delovanje sredi stisk, težav in veselja duhovniškega vsakdanjega dela. Službovali ste na mnogih postojankah: v Bertokib, Rojanu, Plavjab, na Kontovelu, v Dolini in na Proseku. Prosil bi Vas, da orisate to svojo 50-letno duhovniško pot.

Povedati to v nekaj minutah je skoraj nemogoče. Ko

me je škof poslal v Bertoke, nisem bil preveč vesel, ker nisem vedel, kam grem. Tam je bila cona B, oblasti so bile tisto, kar so bile in tako naprej. Za srečo pa sem prišel k župniku Francu Šibeniku, ki me je zelo lepo sprejel, z ljudmi smo se imeli lepo. Ko so mi dali tri ure časa, da odidem, ker so me zapodili, mi je bilo res žal. Kljub temu da sem bil pri tem župniku samo mesec dni, sva se zelo lepo razumela.

Zatem sem šel v Rojan. Poslal me je škof, ker je tamkajšnji slovenski kaplan odšel v Ameriko. Seveda sem naredil, kar sem mogel. Učil sem nauk in hodil sem tako ob nedeljah kot med tednom iz Sv. Križa v Rojan, tako da ni bilo ravno rožnato. Bil sem pa vesel, ker sem videl, da so bili Rojančani, res dobri ljudje, posebno nekateri med njimi.

Kako je bilo v Plavjab?

Tam se je poznalo, da so ljudje prebirali *Edinost*. Imeli so se za liberalce, o veri skoraj niso imeli pojma. Edino prijateljski stiki so nekaj pomagali, in pač sosedske družine, ki so res čutile z duhovnikom in mu pomagale, kolikor se je dalo.

Nato pa sledi daljša postaja, kar 33 let na Kontovelu, kjer ste bili župnik in ste marsikaj lepega in dobrega naredili za to župnijo.

Koliko sem dobrega storil, če sem sploh kaj dobrega naredil, ve samo Bog. Sam bolj malo poznam svoje življenje s tega zornega kota. Seveda sem takrat želel, da bi čimveč dobrega delal. Z mladino se je dalo precej narediti, bila je res povezana z duhovnikom in cerkvijo, odrasli pa so bolj malo mislili na Boga in so se držali bolj ob strani; so bili torej bolj "bogaboječje" narave. Cerkev in župnišče smo prenovili. Žal se je pred kratkim zgodilo, da je omet padel s stropa, v kratkem pa bodo to popravili. Teško je reči kaj drugega. Ljudje so pač navadni, srčno dobri, a ne preveč povezani s Cerkvijo.

S Kontovela ste odšli v Dolino, kjer ste ostali sedem let.

Škof me je prosil, če lahko grem. Rekel sem: dobro, toliko let sem bil na Kontovelu, zato je prav, da pride do spremembe. Tako sem šel v Dolino. Takoj je bilo treba popraviti okna v cerkvi sv. Martina, potem oltarje glavne cerkve, župnišče in tudi dvora-

no, ki se imenuje po g. Grmeku. To so bila zunanja dela. Tam pa imajo srečo, da skrbijo za ostarele in cerkev sestre. Pomagale so pri duhovniškem delu. Potem sem opustil verouk v šoli, ker so ga začeli poučevati sestre in g. Žarko Škerlj, tako da sem opravljal samo pastoralno delo.

Sedaj ste že osem let na Proseku, kjer se, mislim, lepo počutite v bližini svojega rojstnega kraja, Sv. Križa. Tu boste tudi obhajali slovesnost zlate maše, in sicer 5. julija ob 10. uri. Isti dan boste popoldne ob 17. uri obhajali zlato mašo v Sv. Križu. Kakšna so Vaša pričakovanja glede tega slavlja? To je gotovo nekaj, kar človeku daje notranje zadovoljstvo, kajti 50 let je 50 let vztrajnosti in prizadevanja, trdega dela v Gospodovem vinogradu.

Te reči sodim namreč tako: 50-letnico mašništva bom dočakal, ker nisem še umrl. To je torej glavni razlog. Vendar sem res hvaležen Bogu, da sem duhovnik. Za vse tisto, kar sem lahko naredil z božjo pomočjo in razsvetljenjem, se moram prav zahvaliti samo Bogu in vsem tistim, ki so mi pomagali pri delu - saj ni moje: to je delo Cerkve in božje delo. Marsikateri človek se zna tudi sam žrtvovati, ne da bi ga bilo treba prositi, kot je večkrat navada. Sam se ponudi in naredi ter naredi prav, čeprav ga stane dosti časa, energije in morda tudi stroškov. To pomeni, da imamo v vasi tudi dobre ljudi, ki se res žrtvujejo za Boga. To je glavno: dokler imamo takšne ljudi, potem lahko upamo na boljše. Lahko upamo na krščanske družine, na krščansko vzgojo, vse pa naj temelji na srčni dobroti, kajti vera brez srčne dobrote je mrzla stvar: če je tudi nekaj človeškega, dobrega, potem se iz tega tudi nekaj lepega, dobrega in koristnega rodi.

G. RUDI BOGATEC,
župnik na Proseku,
praznuje zlatomašniški jubilej.

ISKRENE ČESTITKE
IN VOŠČILA TER ŠE
VELIKO SREČNIH
LET IN BOŽJEGA
BLAGOSLOVA
MU ŽELIJO

VSI ŽUPLJANI

4. 7. 1998

3

ČETRTEK
2. JULIJA
1998

BIBLIČNA RAZMIŠLJANJA
OB NEDELJSKEM EVANGELIJU

IZLUŠČI JEDRO!

ZVONE ŠTRUBELJ

14. NAVADNA NEDELJA

Potem je Gospod določil še drugih dvainsedemdeset in jih poslal pred seboj po dva in dva v vsako mesto in kraj, kamor je sam nameraval iti. Rekel jim je: "Žetev je obilna, delavcev pa malo. Prosite torej Gospoda žetve, naj pošlje delavcev na svojo žetev. Pojdite! Pošiljam vas kakor jagnjeta med volkove. (...) V katero koli hišo pridete, recite najprej: »Mir tej hiši!« In če bo v njej sin miru, bo na njem počival vaš mir; če pa ne, se mir povrne k vam. V tisti hiši ostanite ter jejte in pijte, kar vam dajo, kajti delavec je vreden svojega plačila. (...)

Dvainsedemdeseteri so se veselili in govorili: "Gospod, celo demoni so nam pokorni v tvojem imenu." In rekel jim je: "Gledal sem satana, ki je kakor blisk padel z neba. Glejte, dal sem vam oblast stopati na kače in škorpione ter na vsakršno sovražnikovo moč. In nič vam ne bo škodovalo. Vendar se ne veselite nad tem, da so vam duhovi pokorni, ampak se veselite, ker so vaša imena zapisana v nebesih." (Luka 10, 1-7, 17-20)

POGLED V BOŽJE KRALJSTVO SKOZI
KLJUČAVNICO BIBLIČNIH ŠTEVIL

Na enem od rimskih gričev stoji samostan in vrt z velikimi in lepimi vhodnimi vrati. Vrata imajo ključavnico, skozi katero lahko vidimo zvonik bazilike sv. Petra. Gre za krasen pogled, ki ga vsak dan uživa na stotine romarjev in turistov.

V današnjem razmišljanju bi vam rad odstrl prav tak pogled skozi ključavnico evangeljskih besed Lukove pripovedi, še posebej skozi skrito sporočilo številke 70 oz. 72.

V biblični skupini na Opčinah, kjer teden za tednom prebiramo Sveto pismo in se ob njem navdihujemo in duhovno poglobljamo, smo se večkrat srečali z bibličnimi števili in njihovim pomenom. V vzhodnih kulturah, še bolj pa v Svetem pismu, števila niso zgolj številke, ampak tudi znanilci nekega skritega pomena ali, boljše, duhovnega sporočila. Nam zahodnjakom so številke le sredstvo za merjenje, računanje, štetje denarja. V tem smislu jih uporabljamo le materialno. Naša kultura je slepa za to, kar je v številih znal videti vzhodni človek, ki je sicer dober "računar", boljši trgovec od nas, ki pa je znal v številih odkriti tudi nekaj duhovnega.

V opombi k 1. vrstici desetega poglavja beremo v novem prevodu Sv. pisma tole: "Drugih dvainsedemdeset različica sedemdeset (enako v v. 17). To število (oziroma ti dve števili) ni enopomensko; lahko označuje število poganskih narodov iz 1 Mz 10 (kjer hebrejski izvirnik omenja 70, grški prevod pa 72 ljudstev) in je tako simbol celotnega človeštva; morda pa je spomin na 70 starešin, ki jih je izbral Mojzes, ali na 70 Jakobovih potomcev".

Poleg teh biblično zgodovinskih povezav, ki jih omenja svetopisemska opomba, vemo, da sta števili 70 in 72 v Bibliji označevali idealno, popolno skupnost. Kot je narodni voditelj Mojzes imel ob sebi 70 svetovalcev, starešin, ki so predstavljali izvoljeno ljudstvo, je 72 učencev, ki jih Kristus pošlje oznanjati evangelij, nekakšno simbolično predstavništvo novega izvoljenega ljudstva, ljudstva nove zaveze, Kristusove Cerkve. S to pomensko povezavo je evangelist Luka aktualiziral poročilo o poslanstvu Cerkve za vse čase. Kristus, ki je Gospodar žetve, vedno znova pošilja delavce na polja Božjega kraljestva. "Pojdite! Pošiljam vas kakor jagnjeta med volkove". Cerkvi in oznanjevalcem evangelija zaupa nalogo glasnikov miru. Njihova drža je mirovniška drža. Osvobojeni morajo biti vsakega zunanega in notranjega nasilja. Kako aktualno je to Jezusovo naročilo tudi v našem času! Kristjan naj bi pričeval za mir. To, česar ne uspejo storiti diplomatski mirovni posredniki in svetovne organizacije v službi miru, lahko kristjan, ki duhovno raste in zori v Kristusu, naredi v sebi, v svoji družini, svoji skupnosti in v okolju, kjer živi. To je lahko tisti kvas Božjega kraljestva, o katerem je Kristus tolikokrat govoril. Naše cerkvene skupnosti bodo "idealne", evangeljske le v toliko, kolikor bodo znale živeti sporočilo Kristusovega miru, tistega miru, ki ga svet ne more dati.

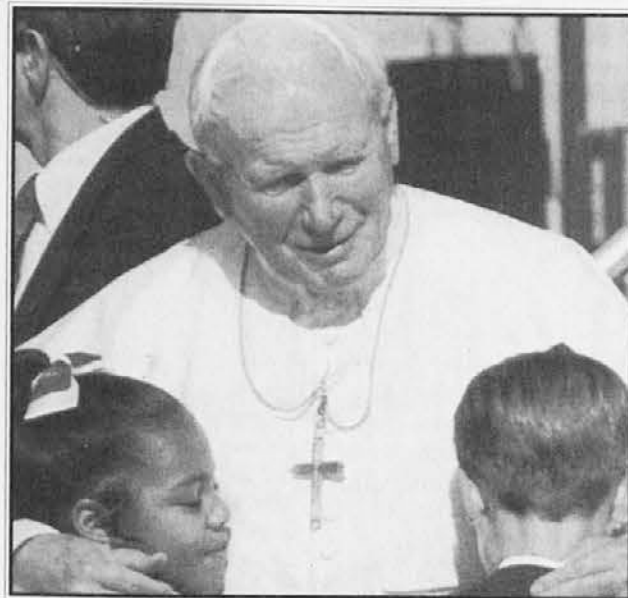
NEUTRUDNI ZAVEZNIK MALEGA ČLOVEKA

SV. OČE BRANI DRUŽINO

DANIJELO DEVETAK

Janez Pavel II. je pred nekaj dnevi še enkrat jasno in glasno stopil v bran družine in spodbudil odgovorne v politiki, naj s primernimi družbenimi in ekonomskimi prijemi podprejo to osnovno celico vsake skupnosti, ki doživlja še posebno v Italiji obdobje hude krize.

Italijanska družinska politika je šibka in sploh ne skrbi, da bi se udeležila temeljna načela, ki so nedvoumno zapisana v republiški ustavi, je rekel papež. Še enkrat torej raste napetost med italijanskimi vladnimi palačami in cerkveno hierarhijo, saj gre po mnenju Janeza Pavla II. sedanja politika ne samo proti katoliški moralni, ampak proti osnovnemu zakonu države. Nič več ne skrbi, da bi bile priznane temeljne pravice družine, ki je - tako pravi 29. člen italijanske ustave - kot naravna skupnost osnovana na sv. zakonu. Prav ustava v 31. členu tudi nalaga državi nalogo, da s primernimi ekonomskimi sredstvi podpira oblikovanje družin, predvsem številnih. Z vnetostjo, ki je sprožila val odmevov v političnih krogih, je nastopil tudi proti zakonodajni oblasti, ki štiti različne

oblike skupnosti, ki niso prave družine, in pri tem ne upošteva osnovnih antropoloških in etičnih načel. Stroge besede svetega očeta so bile uperjene tudi proti drugim uzakonjenim oblikam zanikanja življenja, kot sta splav in genetsko manipuliranje. Če priznamo, da je splav uboj še nerodnega življenja, moramo ugotoviti, da so bili v dvajsetih letih (odkar je v Italiji priznana pravica do splava) umorjeni vsaj trije milijoni ljudi!

S sebi lastno doslednostjo, ki mu ne dovoli, da bi molčal, ko so krivice vnebovpijoče, je Janez Pavel II. povabil politike, naj si prizadevajo za pravičnejše politično delovanje; to naj spoštuje osnovna etična načela, ki niso pomembna le za katoliško Cerkev, ampak za vsako obliko zdravega civilnega sožitja. Njegove besede so hotele biti opozorilo, da ni moč zatajiti načel za ceno političnih ravnovesij in kompromisov. "Družina je najpomemb-

nejša in najbolj dragocena stvarnost v naši družbi," je dejal vrhovni cerkveni poglavar. Gre za spoštovanje človekove najgloblje narave in njegove usode. Ko gre za bistvene zadeve, papež ne molči, saj si tega kot Petrom naslednik ne more privoščiti, ker mu je pri srcu usoda vsakega, tudi najmanjšega človeka. Zato moramo razumeti njegove besede ne kot neumestno vmešavanje v politične zadeve, ampak kot opomin vsakomur. Odsotnost učinkovite družinske politike pomeni namreč napad proti interesom družbe. Na dlani imamo namreč škodo, ki jo vsak dan prizadeva družbi nizka rodnost; pomislimo samo na težave socialnega skrbstva, ki postaja za delovne rodove iz dneva v dan težje breme. Zato zane-marjati danes pomen družine ni le juridična napaka, ampak prava družbena zabloda, ki grozi prihodnosti.

"Zgrešeno je misliti, da je razkroj družine neizogiben," je še rekel sveti oče, "ker pač spremlja vse ekonomsko in tehnološko razvite družbe." Obratno: usoda družin je zaupana odgovorni zavzetosti vsakogar izmed nas. Družina in razvoj lahko hodita v korak ena z drugim, še več: družina mora biti prostor kulturne rasti in zdravega razumevanja pravega, človeka vrednega razvoja.

NEVZDRŽNO
RAZKOŠJE
REVNIH DEŽEL

ŠE POKOLI V RUANDI

V Ruandi te dni potekajo usmrtitve zapornikov, ki jih je oblast obsodila za genocid nad prebivalstvom plemena Tutsi. Gre za okrog sto predstavnikov plemena Hutu, ki jih oblast krivi, da so glavni krivci državljanske vojne, v kateri je izgubilo življenje okrog milijon ljudi. Sedanja oblast, ki je v rokah Tutsijev, je zaprla v nečloveško urejene zapore nad 130 tisoč ljudi, ki tam čakajo na svojo usodo. Sv. oče in najvišji predstavniki OZN so ruandsko vlado pozvali, naj ne usmrti nikogar, ker bi pomilostitev samo pomagala k prepotrebni spravi med plemenoma Hutujcev in Tutsijev. Oblast v Kigaliju pa ni poslušala dobronamernih nasvetov in niti uglednih prošelj. Prvih dvaindvajset usmrtitev so izvedli pred tisočglavimi množicami.

Da gre pri tem tudi in predvsem za golo obračunavanje z nasprotnikom, pričča tudi dejstvo, da sta med na smrt obsojenimi tudi dva duhovnika, in sicer p. Eduard Nturiye, nekdanji rektor semeni-

šča v Nyundu, in p. Emmanuel Kayiranga, župnik v istem mestu. Oba je sodnik obtožil genocida 60 tisoč ljudi. Seveda sta duhovnika to zanikala, veliko prič je na sodnih zaslišanjih popolnoma ovrnilo obtožbo, duhovnika pa sta bila vseeno obsojena in čakata v ruandskih zaporih, kjer je zaprtih tudi veliko drugih duhovnikov in sester. Znano je, da Cerkev ni bila vpletena v poboje, skušala pa je pomagati vsem, ne glede na veroizpoved in na to, kateremu plemenu je kdo pripadal. To pa sedanjo oblast moti.

POD GESLOM "IZBERI ŽIVLJENJE"

V STIČNI POSVETOVANJE
O SLOVENSKI SINODI

V četrtek, 25. junija, je bilo v samostanu v Stični celodnevno posvetovanje o sinodi Cerkve na Slovenskem. Udeležili so se ga vsi slovenski škofje in člani tajništva sinode. Posvet je vodil tajnik sinode dr. Ivan Štuhec.

Skupaj so pregledali dosedanje delo v zvezi z delovnim gradivom o sinodi in naredili načrt za nadaljnje priprave na prvo zasedanje, ki bo po spremljenem načrtu konec junija prihodnjega leta. Na tajništvo sinode prihaja vedno več pisnih odmevov na sinodalno delovno gradivo tako od cerkvenih ustanov kot od posameznih vernikov.

Na posvetu so spregovorili tudi o odmevih na sinodo v širši slovenski javnosti in sklenili, da bodo tudi v prihodnje sproti in izčrpno obveščali cerkveno in ostalo javnost o vsem, kar se bo dogajalo v zvezi s sinodo in njenim ciljem: *Izberi življenje!*

V zvezi s sinodo je v zadnjem času izšlo več publika-

cij: brošura o pripravi ljudskih misijonov, knjiga Sinodalnih katehez za mladino ter brošura s pridigarškimi osnutki za nagovore ob nedeljskih mašah.

V koprski škofiji so pripravili anketo med verniki, v mariborski pa posebno raziskavo med mladimi o njihovih pogledih na vero in versko življenje.

Med prireditvami, ki bodo povezane s sinodo, so posebno pomembne: Srečanje treh dežel 22.8. v Bovcu z geslom: *Dajmo življenju novo upanje*; srečanje mladih 19.9. v Stični; konec maja prihodnje leto romanje v kraje začetkov naše vernosti k Hiemskemu jezeru na Bavarsko.

SPOMINSKA SLOVESNOST NA LAJŠAH

V NEDELJO, 5. JULIJA 1998, bo na Lajšah nad Cerknim slovesnost v spomin na žrtve vojne in revolucije. Ob 15.30 bo molitev rožnega venca. Ob 16. uri bo škof msgr. Metod Pirih z duhovniki maševal. Po maši za rajne bomo ob breznu blagoslovili

njihove posmrtno ostanke. Tako bomo ohranjali spomin na neštete nedolžne žrtve ter zanje molili. Dostop je možen z Mosta na Soči, iz Idrije in Poljanske doline. Avtobusi in vsa ostala vozila imajo parkirni prostor ob kraju slovesnosti.

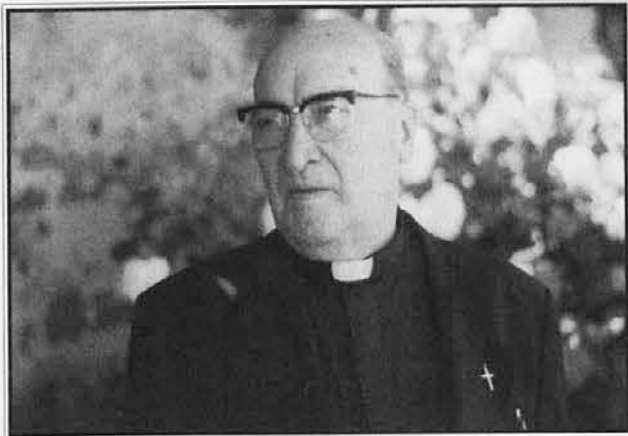
POGOVOR / BISEROMAŠNIK DUŠAN BRATINA

"BREZ BOŽJE POMOČI BI NAŠE ŽIVLJENJE IZGUBILO SMISEL"

JURIJ PALJK

V nedeljo, 8. junija, je bilo v Šempetru pri Gorici zelo slovesno, saj je župnija praznovala in se veselila šestdesetih let mašništva svojega nekdanjega župnika Dušana Bratina, ki še sedaj priskoči na pomoč pri župnijskem delu, pa čeprav je že nekaj let v zasluženem pokoju.

Biserna maša je redka svečanost, šempetrska je bila slovesna in občutena, udeležilo se je je ogromno vernikov, sorodnikov in prijateljev g. Bratina, kateremu seveda tudi v uredništvu Novega glasa želimo še veliko dobrega. Z njim smo se pogovorili v ponedeljek, našli smo ga v senci pod latnikom, ko je vidno utrujen, a zadovoljen, molil vsakodnevno duhovniško obvezno molitev iz brevija.

Povejte nam kaj več o svojem življenju.

Rodil sem se 5. januarja 1914 mami Ani in očetu Karlu, ki je bil učitelj v Velikih Žabljah na Vipavskem. Že pri desetih letih sem odšel v t.i. pripravnico, šolo, kjer smo se dve leti učili italijanskega je-

zika, da sem potem lahko v Gorici opravil gimnazijo in se kasneje vpisal na teologijo. V duhovnika sem bil posvečen že po štirih letih teologije, 11. junija 1938, ker je takrat hudo primanjkovalo duhovnikov. Toliko je res, da smo potem vsi morali še dve leti kot mladi duhovniki obiskovati tečaj teologije. V duhovnika me je v goriški stolnici posvetil nadškof Margotti, že dan kasneje pa sem pel novo mašo v rojstni vasi, v Velikih Žabljah.

Kam pa ste odšli na prvo službeno mesto?

Najprej so me poslali v Stomaž, vipavsko vas, kjer sem bil najprej vikar, kmalu nato pa župnik. Stomažanci so me imeli radi. Ko me je hotel nadškof poslati v Otalež ali Cerkno, so se uprli in so zahtevali, naj me pusti v vasi. Pa ni bilo vse tako enostavno, saj je ravno takrat umrl ajdovski župnik Ivan Lukežič in so zato prišli k meni iz Gorice vplivni slovenski ljudje in me prosili, da bi sprejel ajdovsko župnijo. Rekel sem, da bom ubogal škofa. Oni so odšli in dva dni kasneje sem odšel za župnika v Ajdovščino, kjer sem ostal celih 27 let. Tam sem preživel zares najhujše čase, saj se je tudi nad Vipavsko dolino zgrnil temni oblak druge vojne in kasneje revolucije.

Povejte nam kaj več o tem, kako ste pomagali rešiti podobo Svetogorske Matere Božje.

Tudi to veste? Bilo je tako: Nemci so se približevali, leta 1943 je bilo. Iz Goriške sem smo slišali strašno vojno gromenje, vsi smo bili prepričani, da bo tudi svetogorska cerkev ponovno poškodovana, kot je bila v prvi svetovni vojni. V Ajdovščino so se zatekli frančiškani s Sv. gore in prav jaz sem jih pomagal rešiti iz zapore, kamor so jih bili zaprli. Govorili smo o čudodelni podobi Svetogorske Matere Božje in se domenili, da jo je potrebno rešiti. Stopil sem do partizanske komande v Ajdovščini, ki je bila takoj zato, da se gre po Svetogorsko Mater Božjo. Z avtomobilom je odšel proti Sveti gori partizan Zmago, a jo je našel že na Grgarju, kamor so jo že varno skrili. S Predmeje so potem partizani telefonirali v Ajdovščino: "Lepa Gospa je tukaj, v pol ure bo v Ajdovščini." Tako

smo organizirali svečan sprejem in bogoslužje pred čudodelno podobo, izpostavili smo jo na glavnem oltarju in bdenje pred njo je trajalo vso noč. Naslednjega dne so Nemci bombardirali Ajdovščino, s sveto podobo sem se skrtil pod kor v cerkvi in še danes sem prepričan, da je prav Svetogorska Mati Božja rešila ajdovsko cerkev, vernike in mestece. Bombardiranje je uničilo vsa okna cerkve, strop je med napadom nihal za deset-dvajset centimetrov, a je ostal cel. Takoj po napadu sem se bal, da bi Nemci med preiskovanji ukradli Svetogorsko Mater Božjo in sem zato sliko nesel v Gradišče, vasico pri Ajdovščini, kjer sem jo za nekaj časa skrtil pri Jožici Lulic, prednici Marijine družbe. Kasneje sem šel spet ponjo, in ko sem se vračal z njo na rami, zavili smo jo v belo rjuho, sem naletel na Nemce, okrog deset tankov je bilo. Obrnil sem se proti Mariji na sliki in dejal: "Jaz varujem Tebe in Ti varuj mene!" Hvala Bogu, niso streljali name in tudi slike niso pogledali, zato sem jo odnesel v cerkev, kjer sem jo skrtil pod nekim velbom. Gestapo me je takoj aretirali, v rjuho zavito sliko pa sem le lahko odnesel v cerkev, a le pod pogojem, da sem se takoj vrnil, ker bi sicer cerkev porušili. Zaprt sem bil in iz zapore me je rešil gospod Srečko Gregorec, ki je imel dunajske šole in je znal odlično nemško; rekel je, da sem matičar, in so me izpustili. Spet me je zaskrbelo, kaj bo s čudodelno podobo Svetogorske Matere Božje in spet sem šel ponjo in jo zavito odnesel proti Križu, kjer so bili kapucini. Na Kukovžu pod Križem sem našel dobre ljudi, katerim sem jo zaupal in jim naročil, naj jo odnesejo frančiškankam v samostan. To so tudi radi storili, jaz pa sem se hitro vrnil v Ajdovščino, še vedno je namreč veljala prepoved gibanja. Še enkrat ponavljam: Svetogorska Mati Božja je rešila ajdovsko župnijo in ne nazadnje tudi mene.

Kam ste odšli iz Ajdovščine?

Po letu 1967, ko sem dobil dekret o premetitvi, ki ga je podpisal koprski škof Jenko, sem odšel v Šempeter, kjer sem bil župnik do leta 1988, ko sem se upokojil, a še vedno pomagam pri delu. Sem sicer bolj za peto kolo, ki pa je zelo pomembno pri vsakem vozilu... (se dobrodušno zasmeje). Spovedujem, imam večerno nedeljsko mašo, obiskujem bolnike v bolnišnici, skratka: pomagam po najboljših močeh, ki pa pojejujejo... (spet se nasmeje).

Kaj bi ob koncu rekli našim bralcem?

Predvsem to, da zelo cenim Novi glas, za katerega sem prepričan, da je srčika slovenskih ljudi in njihovega življenja čez mejo. Sicer pa rad povem, da je naše življenje trda preizkušnja, ki bi brez Marijine in Božje pomoči res izgubilo smisel. Hvaležen sem vsem za vse, kar drug drugemu dobrega storijo.

SVETNIK TEDNA

5. JULIJA

SILVESTER ČUK

CIRIL IN METOD, APOSTOLA SLOVANOV

Prvi slovanski papež Janez Pavel II. poudarja, da mora Evropa dihati z obema polovicama pljuč. S tem hoče povedati, da sta enako pomembna Zahod in Vzhod naše stare celine. Zato je ob svetem Benediktu, sinu Zaboda, za sozavetnika Evrope leta 1980 razglasil sveta Cirila in Metoda, blagovestnika Slovanov, narodov evropskega Vzhoda. Slovanskim narodom sta bila sv. Ciril in Metod ne samo blagovestnika, ampak tudi utemeljitelja njihove kulture. Pri misijonskem delu med Slovani sta se zavzemala za rabo domačega jezika v bogoslužju in sta vzgajala domače duhovnike.

Njuno rojstno mesto je bil grški Solun; njun oče je bil namestnik solunskega vojvoda. Okolica Soluna je bila tedaj po večini slovanska, zato sta se brata v mladosti naučila slovanskega jezika. Imeni Ciril in Metod sta njuni samostanski imeni. Ciril, ki se je rodil konec leta 826, je pri krstu dobil ime Konstantin; njegov starejši brat, rojen okoli leta 812, pa je bil krščen na ime Mihael. Ta je po končanih študijah dobil službo cesarskega namestnika v pokrajini ob reki Strumi, toda zaradi političnih razprtij se je umaknil v samostan na gori Olimp, kjer je dobil meniško ime Metod. Konstantin se je šolal v Carigradu, se zaročil z božjo Modrostjo, bil posvečen v duhovnika ter postal profesor na visoki šoli v Carigradu in prijel se ga je vzdevek Filozof.

Učena in pobožna solunska brata je carigradski dvor pošiljal na razna posredniška pota. Jeseni leta 862 je prišlo v Carigrad odposlanstvo moravskega kneza Rastislava s prošnjo, naj jim pošljejo misijonarje, ki bodo oznanjali evangelij v slovanskem jeziku. Cesar Mihael je za to nalogo izbral Konstantina in Metoda, ki sta znala slovanski jezik. Konstantin je sestavil slovansko abecedo (glagolico) in začel prevajati evangelije in bogoslužne knjige v slovanski jezik. Na Moravsko sta solunska brata prišla leta 863 v spremstvu nekaj učencev. Na Moravskem sta brž ustanovila šolo, v kateri sta pripravljala mlade moške za cerkvene službe. Nadaljevala sta s prevajanjem bogoslužnih knjig. Na Moravskem sta ostala dobra tri leta. Leta 867 sta odšla v Panonijo, kjer so živeli zahodni Slovani, predniki Slovencev, ki jim je vladal knez Kocelj. Še isto leto sta brata potovala v Rim, da bi dosegla potrditev slovanskega bogoslužja. To je z veseljem storil papež Hadrijan II. V Rimu je Konstantin postal menih z imenom Ciril. Kmalu je zbolel in 14. februarja 869 umrl. Pokopali so ga v rimski cerkvi sv. Klemenca, kamor radi romajo verniki iz slovanskih dežel.

Metod se je vrnil h knezu Kocelju v Panonijo. Kmalu nato je bil v Rimu posvečen za slovanskega nadškofa in metropolita. Leta 870 je odšel na Moravsko. Slovanskemu bogoslužju in slovanskemu misijonstvu sovražni nemški škofje so ga vrgli v ječo, iz katere ga je proti koncu leta 872 rešil papež Janez VII. Nemški škofje so njegovo delo še naprej ovirali, on pa je delal mirno in blago vse do svoje smrti 6. aprila 885. Pokopan je bil pri Velehradu na Moravskem. Slovenci god svetih bratov, ki sta zavetnika ljubljanske nadškofije in slovenske metropolije, praznujemo 5. julija, vesoljna Cerkev pa 14. februarja. Proti koncu prejšnjega stoletja, ko je bila zelo živa vseslovanska misel, se je cerkvenemu češčenju pridružil tudi rodoljubno slavje in na večer pred njunim godom so po gričih zagoreli kresovi.

■ Lokalni primorski program iz koprškega studia se začne vsak dan ob 16. uri. Ob 16.45 so obvestila o kulturnih in cerkvenih dogodkih na Primorskem in v zamejstvu. Ob petkih med 16. in 19. uro pripravljamo program hkrati iz

obeh studiov - koprškega in ljubljanskega.

Vsak četrtek ob 17.15 je popotniška oddaja Naš mali svet. Potujate po radijskih valovih ob glasbi in zanimivostih tujih dežel!

Radio Ognjišče lahko poslušate na Ukv frekvencah 107,5 - Sveta gora (Goriška in Furlanija) in 91,2 - Tinjan (Trst).

NOVE MAŠE IN DUHOVNIŠKI JUBILEJI

"NOV DOKAZ BOŽANSKE RADODARNOSTI"

NOVE MAŠE

V ponedeljek, 29. junija, so na praznik sv. Petra in Pavla slovenski škofje v koprski, ljubljanski in mariborski stolnici posvetili nove duhovnike. Letos je bilo posvečenih 22 novomašnikov: dva za koprsko škofijo, sedem za ljubljansko in šest za mariborsko. Sedem jih pripada redovnim skupnostim (trije so frančiškani, dva sta salezijanci, dva minorita, eden benediktinec). Sicer pa se slovenski narod veseli 26 novomašnikov, saj je bil eden posvečen za poreško-puljsko škofijo, enega je krški (celovski) škof že posvetil, dva novomašnika, potomca slovenskih staršev, pa sta bila že posvečena v ZDA.

Mašniška posvečenja so za vsako krajevno Cerkev veselo dogodek, saj verniki v novih duhovnikih vidijo ljudi, ki jih je Bog poklical, da bi v skrupnosti verujočih imeli posebno odgovorno vlogo, ter upajo, da bodo v njih našli zveste spremljevalce skozi življenje. Novi duhovniki med slovesnim obredom posvečenja obljubijo pred skupnostjo verujočih in vpricho škofa, da bodo v službi ljudi na poseben način služili Bogu: redno bodo molili za zaupane jim vernike, zaradi predane službe božjemu kraljestvu bodo ostali neporočeni in iz ljubezni do Cerkve bodo pokorni škofu oz. redovnemu predstojniku. Posvečenje v duhovnika zanamuje kandidata za celo življenje.

POSVEČENJE V LJUBLJANI

Posvečenje v ljubljanski stolnici je bilo 29. junija ob 9. uri. Ljubljanski nadškof dr. Franc Rode je v mašnem nagovoru med drugim dejal: "Slovesni praznik apostolov Petra in Pavla je za Cerkev na Slovenskem vsako leto dan

notranjega veselja in hvaležnosti zaradi novo posvečenih duhovnikov. Božje ljudstvo naše dežele je znova potrjeno v svoji veri: Bog je z nami. S posvečenjem teh fantov v duhovnike nam daje novo znamenje svoje ljubezni in zvestobe, nov dokaz svoje božanske radodarnosti. Svoji Cerkvi daje novo mladost in nov polet na pragu tretjega tisočletja. To mladost Cerkve predstavljajo tukaj Janez, Jože, Igor, Gregor, Damjan, Mitja, Boris, Tone, Marjan in Peter. Bog jih je izbral, različne po izvoru, osebni poti, talentih. Kot apostola Peter in Pavel, ki sta si različna po značaju, mišljenju in izobrazbi. Obema sta skupni tudi vera in ljubezen do Jezusa Kristusa."

Novomašnikom pa je povedal naslednje: "Dragi prijatelji! Danes se podajate v čudovito avanturo, ki se ji reče duhovništvo. Dano vam bo videti svet skozi prizmo iskanja Boga. Dan za dnem boste okrog sebe opazili, koliko ljudi nosi v sebi željo in žejo po Bogu. Zato bodite prepričani, da ste kot duhovniki potrebni svetu in človeku..."

DUHOVNIŠKI JUBILEJI

V času okrog praznika sv. Petra in Pavla praznuje več slovenskih duhovnikov tudi duhovniške jubileje: 25., 50. in celo 60. obletnico duhovništva. V koprski škofiji sta dva biseromašnika (60 let duhovništva): Dušan Bratina, župnik v pokoju v Šempetru pri Gorici, in Jože Petrič, župnik v pokoju v Duplah pri Vipavi. Zlatomašnika na Slovenskem še aktivno delujeta na župnijah: Franc Rupnik je dekan v Kobaridu, Marjan Kožlin pa župnik v Šempasu. Na Goriškem je zlatomašnik Anton Prinčič, na Tržaškem pa Rudi Bogatec.

5

ČETRTEK
2. JULIJA
1998

NOVA REVIJA / ANTOLOGIJA
SVETOVNE POEZIJE

ORFEJEV SPEV

JURIJ PALJK

Ljubljanska založba *Nova revija* je pred časom poskrbela za izjemen podvig, saj je dala na slovenski knjižni trg knjigo, ki bi ji težko našli primerjavo. Za slovenske bralce je to izjemna knjiga, malo podobnih pa najdemo tudi pri narodih, ki si lahko privoščijo izrazito višje naklade. Knjiga nosi naslov *Orfejev spev* in je skoraj za osemsto strani debela antologija svetovne poezije v izboru slovenskih pesnikov. Knjiga je zelo zajetna, saj obsega okrog deset tisoč verzov domala vseh pomembnejših svetovnih pesnikov.

Odlično antologijo svetovne poezije *Orfejev spev* je ure-

OBCNI ZBOR RADIJSKEGA ODRA

Pred kratkim so se člani Radijskega odra zbrali na rednem letnem občnem zboru. Na njem so predsednik Marijan Kravos in drugi odborniki poročali o lanskem delovanju in o perspektivah te radijske igralске skupine. Po poročilu nadzornega odbora in razrešnici dosedanemu odboru so bile na vrsti volitve upravnega in nadzornega odbora. V prvega so bili izvoljeni Ivan Bužecan, Marijan Kravos, Lučka in Matejka Peterlin, Marjana Prepeluh, pa še Alenka Hrovatin, Matjaž Rustja in Tomaž Susič. Potrjen je bil tudi dosedanji nadzorni odbor: Marijan Bajc, Marko Kandut in Mitja Petaros. (MAB)

dil urednik *Nove revije* in sam dober pesnik Niko Grafenauer, ki je knjigi tudi napisal razmislijanje, esej, v katerem govori o tem, kaj je pesem, in tudi o prevajanju pesmi.

K sodelovanju je urednik antologije poklical veliko večino uveljavljenih slovenskih pesnikov, od katerih se jih je odzvalo 32; nekateri so sodelovanje odklonili. Slovenskim pesnikom, ki so povabilo sprejeli, je urednik za slovenski narod zelo pomembne antologije naročil, naj po svojem okusu izberejo deset pesmi iz svetovne literature, ki so jim najbolj všeč, za katere menijo, da jim največ pomenijo, ali pa menijo, da so po njihovem mnenju vredne objave. Da pa se v knjigi nekatere pesmi ne bi ponavljale, je vsaka večkrat izbrana pesem objavljena samo enkrat. Knjiga pa je kljub temu zelo zajetna, krasijo pa jo tudi grafike akademskega slikarja Janeza Bernika. O Bernikovih graficah je v esejju z naslovom *Bernikova bližina samote* pisal Milček Komel. Vsak slovenski pesnik je ob izboru desetih pesmi tujih pesnikov napisal tudi krajši esej, pričevanje, v katerem je skušal obrazložiti svoj izbor, ali pa je samo nanizal vrsto vtisov, ki mu jih poraja poezija, nenehno družjenje z njo. V antologiji svetovnega pesništva so izbori slovenskih pesnikov razvrščeni po starosti vsakega pesnika, tako da je najprej objavljen izbor Ivana Minattija, antologijo pa zaključuje izbor pesmi svetovnih pesnikov, ki ga je opravil mladi slovenski poet Aleš Steger. Grafenauer je ob koncu knjige s sodelavcem Jano Unuk in Urošem Zupanom dodal krasnemu izboru svetovne poezije še kratke, osnovne podatke o pesnikih in njihovem življenju ter delu, katerih pesmi so prišle v izbor.

Pojavlja se seveda vprašanje, zakaj so se pri *Novi reviji* odločili, da v antologijo svetovne poezije ne uvrstijo tudi slovenskih pesnikov. Niko Grafenauer je dejal, da so se za ta korak odločili predvsem zato, ker pri *reviji* že itak načrtujejo antologijo slovenske poezije v izboru pesnikov samih in ker se je tako dala bralcu večja možnost poznavanja svetovne literature, domače pesnike pač bolje poznamo. Tuji pesniki in njihove pesmi so zato v antologiji *Orfejev spev* zastopani v večjem številu, kot bi bili sicer.

Za lepo oblikovanje knjige je poskrbel Peter Skalar. *Orfejev spev* je obenem klasična knjiga, a ima v sebi nadih sodobnega oblikovanja, ki jo dela svežo in bo gotovo tudi zato na vsaki knjižni polici našla primerno in ugledno mesto.

To je knjiga, ki bo vsakemu človeku postala dobra prijateljica v samotnih večerih in v vseh tistih trenutkih, ko človek išče trenutke zase in mu postane pesem več kot le bralni užitek. Radi bomo knjigo *Orfejev spev* jemali v roke tudi zato, ker je v njej toliko različnih pesnikov, toliko različnih pesmi, da bi na Slovenskem težko našli kako podobno.

Knjigo vsakdo lahko naroči pri *Novi reviji* v Ljubljani na naslov: Nova revija, Dalmatinova 1, p.p. 170, 1000 Ljubljana.

Že drugo leto zapored pravlja ruski pianist in pedagog Igor Lazko iz St. Petersburga juljski čas sredi lepe Vipavske doline, v Ajdovščini, kjer vodi mednarodno poletno klavirsko šolo. Asistent je njegov učenec Miran Devetak.

S svojo naravnost osvaja močjo je Igor Lazko v ponedeljek, 29. junija, med uvodnim koncertom v poletno šolo na dvorcu Zemona pri Vipavi očaral občinstvo s svojo ubrano klavirsko igro. Iz skladb Bacha, Beethovna, Čajkovskega in Mussorgskega so pod njegovimi rahločutnimi in izredno spretnimi prsti privrele na dan izvirne, presenetljivo lepe zvočne podobe.

Iz rodbine priznanih glasbenikov se je v klavirski igri najprej izučil v rojstnem kraju pri Pavlu Serebriakovu, nato na moskovskem konservatoriju Čajkovskega v razredu Jakova Zaka, duhovnega dediča mojstra ruske klavirske šole Henrika Neuhausa. Danes živi in poučuje v Parizu. V Ajdovščino je prišel s seminarja v Litvi, do jeseni ga čakajo na izpopolnjevalnih tečajih v St. Petersburgu, Meranu, Ženevi in Parizu. Kot izreden koncertant, pronicljiv pedagog in organizator si prizadeva za vsestransko širitev žlahtne glasbene kulture. V ta

RUSKI UČITELJ RAZKRIVA SKRIVNOSTI KLAVIRSKA IGRE

POGOVOR / IGOR LAZKO

IGOR DEVETAK

namen predseduje pariškemu združenju Cantor. V septembru se mu bo pridružil na pariškem seminarju pianist in pedagog Sijavus Gadžijev.

Igor Lazko je tudi pobudnik in organizator mednarodnega klavirskega tekmovanja Nikolaj Rubinstein, ki je sredi aprila letos, tretjič po vrsti, zbralo v Parizu 137 mladih pianistov iz 21 držav. Večina jih je prišla iz Rusije in Jugoslavije, a tudi iz ZDA, Izraela, Koreje, peščica je bila Francozov, nekaj je bilo Nemcev, nihče iz Italije in Slovenije. Preteklih dveh izvedb so se udeležili tudi gojenci primorskih glasbenih šol.

Natečaj je sad sodelovanja in stikov, ki jih je prof. Lazko spletel med glasbenimi ustanovami po Evropi in tudi izven nje. Vprašali smo ga, naj oceni potek letošnje izvedbe, na katero je še posebej ponosen.

"Imeli smo porast števila udeležencev in povišanje njihove kakovostne ravni v skoro vseh kategorijah, razen v najvišji, *excellence*, kjer nismo podelili prve nagrade, kajti noben

kandidat ni imel lastnosti zrelega umetnika. V nižjih kategorijah pa so bili letos nekateri pianisti izredni.

Naj še povem, da je bilo na prvem tekmovanju leta 1996 precej kandidatov iz Primorske, lani jih je bilo že manj, letos pa nič. Pričakujem, da se bodo prijavili prihodnje leto v višje kategorije."

V čem so se kandidati preizkušali?

DRUŠTVO GORA ŽELI OHRANITI KRAJEVNE ZNAČILNOSTI

KLARA KRAPEŽ

Vipavsko dolino na severni strani zamejuje Trnovska planota, ki se kot ožek dviga nad ravnino. Dolga in razpotegnjena pokrajina se precej razlikuje od nižine, saj se tu nadmorska višina giblje med 800 in tisoč metri, prebivalci pa so pravi gorjani - trdnega značaja, a mehkega srca. Predmeja, Otliva in Kovk so razpotegnjena naselja, v katerih je življenje po drugi svetovni vojni počasi že zamiralo, zadnja leta pa se položaj spreminja in veliko je mladih, ki se vračajo na planoto. Novo življenje se v teh krajih pozna na vsakem koraku - že precej dotrajane hiše spreminjajo svojo podobo, obenem pa ohranjajo tipične značilnosti arhitekture, domačini so pred kratkim dobili tudi del vodovoda, cestna povezava med kraji je vse boljša, najpomembnejše pa je ohranjanje zavesti o pomembnosti krajev in ljudi ter ohranjanje dediščine. Gora je bila prvič poseljena pred 400 leti, zato bodo tamkajšnji prebivalci na to obletnico, ki bo leta 2001, pripravili veliko srečanje prebivalcev. Priprave na ta pomembni dogodek so se že začele in največjo vlogo pri tem bo imelo društvo Gora, ki je bilo ustanovljeno preteklo sredo, s svojim delovanjem pa želijo člani varovati in ohranjati kulturno in naravno dediščino tega območja. V programu so tako med drugim zapisali, da želijo zbirati zgodovinske dokumente in etnološko gradivo, zapisati in posneti vse, kar je o Gori znanega, odkrivati in

razkriti doslej še neznane podatke, obenem pa neprecenljivo dediščino ohraniti tudi za poznejše rodove. Trnovsko planoto naj bi tako spoznali v širši javnosti, predvsem pa želi društvo Gora lepoto in bogastvo svojega sveta ponuditi vsem, ki ljubijo naravne lepote in preprostost. Njihovo dosedanje delo se je sicer začelo že pred nekaj leti, ko so očivilo star način smučanja - telemark, obenem pa tudi zbrali in izdelali kopije starih smuč. To večino je prebivalce na Gori naučil učitelj Edmund Čibej, po katerem tudi niso ime demonstratorska skupina. Poleg učenja in branja je tako skupaj z njimi izkoristil naravne danosti krajev in zimski sneg, podjetnost pa so prebivalci pokazali tudi s pripravo prve smučarske tekme v Srednji Evropi.

Domačini, ki so bili vedno vajeni trdojemati usodo v svoje roke in jo na najboljši način izboljšati, so med drugim sodelovali v prvi svetovni vojni. Dokumenti in predmeti tega obdobja so zdaj na ogled v okviru razstave *Gora v 1. svetovni vojni*, načrtov pa imajo v društvu še veliko več. Doslej so pripravili tudi že tri videokasete o ljudeh, krajih in značilnih običajih, domačin Franc Černigoj je skupaj z domačini zbral že številne zgodbe in jih objavil v knjižni obliki (*Javorov hudič, Mož in čemerika*), društvo Gora pa je začelo izdajati tudi že svoj časopis s istim naslovom. Ob 400-letnici poselitve krajev na Trnovski planoti naj bi izšel

še poseben zbornik, v katerem bo zbrano veliko gradiva o ljudeh, dogodkih in dediščini Gore.

V letošnjem letu bodo člani društva pozimi pripravili še 1. Evropski festival smučanja po starem, organizirali bodo tudi eno od tekmovanj 1. slovenskega pokala stare smučarske tehnike, ki se bo ujemalo z že tradicionalnim 4. Filipovim tekom in spustom.

Načrtov imajo torej prebivalci Trnovske planote še veliko. S trdno voljo in optimizmom jih bodo gotovo uresničili, lepota njihovega kraja pa bo počasi znana tudi širši javnosti.

10. POLETNA LIKOVNA KOLONIJA VIPAVSKI KRIZ

V nedeljo, 28. junija, s spoznavnim piknikom se začne jubilejna 10. likovna kolonija. Kot je že tradicionalno, smo povabili domače in tuje ustvarjalce pa še fotografa (ki je tokrat tudi priznani glasbenik). Selektorja je letos kustosinja Moderne galerije, Breda Ilich Klančnik. Umetniki bodo skupno ustvarjali do 4. julija, jeseni bomo razstavo postavili v Pilonovi galeriji, hkrati bo tudi izšel katalog. Spomladi 1999 namestavimo postaviti izbor iz vseh 10 kolonij v Jakopičevem razstavišču v Ljubljani.

Seznam udeležencev: Slovenija - Dragica Čadež, Anka Krašna, Borut Popenko, Žarko Vrezec; Fuad Ali (Italija, po narodnosti Kurd); Enrico Bertelli (Italija); Valentin Oman (Koroška, Avstrija); Pope (Italija); fotograf Lado Jakša. Kot gost bo sodeloval absolvent ALU, domačin, Klavdij Zalar.

Program, ki ga je moral vsak kandidat predstaviti, je bil letos obširnejši: pet skladb namesto lanskih štirih. Tekmovanje Rubinstein sloni na pravilu, da pianist sam določi kategorijo, v kateri bo nastopal, in izbere ustrezen program. Takšen prevzem odgovornosti in stopnja samozavesti že sama kaže na zrelost kandidata.

Tokrat je bil največji talent, prava zmagovalka tekmovanja, enajstletna Galina Avdonina iz Novgoroda, ki se je prijavila na začetniško raven. S tem je izrazila, da je šele na začetku umetniške poti, čeprav je v njej že izredno perspektiven pianist. Prisluhnil pa smo tudi nekaterim, ki so se postavili v višje kategorije, a bi sodili k nižjim.

So tekmovanja merilo za talent?

Na tekmovanjih se talentiran pianist takoj izkaže. Včasih se ob talentu pokažejo tudi pomankljivosti šole, ki ga usmerja. To je razvidno predvsem iz izbire programa.

Kako pa nagrujete zaslužne?

Namesto kakšnih posebnih priznanj poklanjamo možnosti izpopolnjevanja, torej štipendije za tečaje ali poletne šole, na primer v Meranu, Ajdovščini, Ženevi in St. Petersburgu, pa tudi priložnosti za koncerte. Tako sta se ajdovske poletne šole udeležili pianistki iz Belorusije in Litve, ki sta prejeli prvi nagradi na tekmovanju Rubinstein.

Kako ocenjujete raven poučevanja klavirja v okoljih, v katerih delujete?

V vzhodnih slovanskih državah je glasbena vzgoja bolj kakovostna in strožja kot na evropskem zahodu. V Rusiji je sistem šolanja razvrščen na različne ravni in učinkovit. Kjer so šole manj dograjene, je tudi učinek bolj površen.

V Franciji je namreč glasba deležna velike pozornosti, konservatoriji so zelo številni, vendar je pedagoški pristop na splošno neučinkovit. V Ajdovščini in na Primorskem, lahko trdim, je želja po izpopolnjevanju klavirske igre velika in je kakovostna raven poučevanja in dojemanja višja. Na koncertu ob 50-letnici ajdovske šole sem poslušal dobre pianiste, ki jih marsikateri francoski konservatorij pogreša. Kjer ni prave motivacije do glasbe in je le-ta oblika razvedrila, ni sadov. Glasba zahteva resnost, požrtvovalno delo in disciplino kot vsak resen poklic.

Očitno ponuja ruska šola eno boljših metodologij poučevanja glasbe.

Pojem o ruski šoli ni dokončno in za vselej določen, saj danes ruska šola ni več isto, kar je bila v preteklosti. Rusi učijo po celem svetu; kamor koli so popeljali svojo občutljivost in pedagoško prakso, tam sta se delno pomešali z drugimi odličnimi glasbenimi izkušnjami.

To je strožja šola, ki uči naraven pristop k igranju klavirja: lep izraz, virtuzozno, popoln in poln. To je osnovno načelo in pedagoška usmeritev. Tehnika? Ta je že navzoča v naravnem izrazu. Ruski učitelj razkrija gojenca cilje skladbe in igranja. Tehnika, podrejena muzikalni ideji, jim bo sledila.

Obvestilo za natečaj

Slovenski raziskovalni inštitut je ustanovil sklad za nagrajevanje diplomskih nalog iz družboslovja, gospodarstva, pravnih in prostorskih ved, geografije in urejanja prostora, ki posredno ali neposredno zadevajo prisotnost Slovencev v Italiji.

Prednost bodo imeli kandidati pravnih in zgodovinskih ved, ki nameravajo osvetliti zapletene pravne vidike vaških srenj oziroma vaše skupne lastnine ter njihov nastanek in razvoj do današnjih dni. Prednostno bodo obravnavane tudi diplomske naloge, ki bodo imele za predmet gospodarske razvojne možnosti obmejnega prostora v luči vključevanja Slovenije in še preostalega zaledja v Evropsko unijo.

Višina nagrad je od 1.000.000 do največ 2.000.000 Lit.

Razpisna določila so na voljo na sedežu Slovenije v Gorici, ul. Croce 3 (tel. 0481/81827), in v Trstu, ul. Carducci 8 (tel. 040/636663). Rok za predložitev prošnje bo potekel 15. julija 1998.

S TISKOVNE KONFERENCE

STALIŠČE NTKB O
"KARADŽIČEVEM PLENU"

V ponedeljek, 29. junija, je bila v dvorani Imperatore hotela Savoia Excelsior v Trstu tiskovna konferenca, s katero so predstavniki Nove Tržaške kreditne banke hoteli podati pojasnila v zvezi z dogodki glede vsote 17 milijonov mark, ki je bila nakazana na račun NTKB s strani neke banke v Republiki Srbski in za katero se domneva, da je sad plenjenja in drugih nečednih poslov Radovana Karadžića in njegovih.

Prisotnim novinarjem sta spregovorila generalni direktor NTKB dr. Gianluigi Baldassi in podpredsednik upravnega sveta prof. dr. Giovanni Gabrielli. 11. julija 1997 je neka banka iz Republike Srbske, ki ima korespondenčni račun

pri NTKB (le-ta vzdržuje stike tudi z nekaterimi drugimi bankami v Republiki Srbski), dala nalog makedonski banki, da izpelje akreditiranje na svoj račun. Operacija je bila nato perfekcionirana prek neke banke iz Münchna za znesek 17 milijonov mark.

Predstavnika NTKB sta nasprotovala pisanju hrvaških in italijanskih časopisov o t.i. "Karadžičevem plenu", vendar sta na vprašanje, ali je prav, da se posluje z Republiko Srbsko, odgovorila tudi z navajanjem primera švicarskih bank, ki so hranile zlato Židov, ki so končali v nemških taboriščih, in z znanim latinskim citatom *Pecunia non olet* (Denar ne smrdi).

ŠE O DEŽELNIH VOLITVAH V F-JK

POSLOANSKO VPRAŠANJE VOLIVCEV
IZ SLOVENIJE IN HRVAŠKE

Vprašanje udeležbe volivcev iz Slovenije in Hrvaške na nedavnih deželnih volitvah v Furlaniji-Juljski krajini je prišlo na dan tudi v rimskem parlamentu. Na seji poslanske zbornice, ki je bila v sredo, 24. junija, je s tem v zvezi poslanec Union Valdôtaine Lucien Caveri naslovil poslansko vprašanje na italijanskega notranjega ministra.

Kot znano, je na dan volitev v Trst in Milje prišlo okoli 750 volivcev iz Slovenije in Hrvaške, ki so pred kratkim prejeli italijansko državljanstvo. Pri tem se Caveri sprašuje, kako to, da se v njihovem primeru ni upošteval zakon št. 91 iz leta 1992, ki ureja zadeve v zvezi s ponovnim vračanjem italijanskega državljanstva. Določila tega zakona naj ne bi veljala za tiste, ki so po mirovni pogodbi iz leta 1947 optirali za takratno jugoslovansko državljanstvo, saj so ga s tem avtomatično izgubili. Poleg tega Caveri vprašuje notranjega ministra, ali se pristojne oblasti zavedajo, da se vsi ti volivci lahko neprimerno usmerjajo oz. izkoriščajo. Sprašuje se tudi, kdo in po čigavem nalogu je organiziral avtobusno potovanje volivcev iz Slovenije in Hrvaške v Trst in Milje (približno 400 hrvaških volivcev je šlo v Trst, okoli 200 slovenskih pa v Milje): šlo je za šest ali sedem avtobusov, katerih vožnjo naj bi organizirala tržaška prefektura ali italijanski konzulat. Ponavadi potne stroške delno krije italijanska država. Caveri sprašuje tudi ministra, katere ukrepe namerava sprejeti, da pride do

ponovnega spoštovanja zakonitosti.

S tem v zvezi je treba omeniti, da je v ponedeljek, 22. junija, podobno vprašanje naslovil na tržaški občinski odbor svetovalec Slovenske skupnosti Peter Močnik, ki je tudi spraševal, ali je bila tržaška občina seznanjena s tem dogodkom. Odgovor pristojnega odbornika je bil, da občina ni bila seznanjena, saj so bili v nedeljo na dan volitev, 14. junija, občinski uradi dobesedno oblegani od slovenskih in hrvaških volivcev, kar je povzročilo veliko zmedo.

Na koncu naj omenimo še tiskovno noto pokrajinskega tajništva SSK za Tržaško, kjer je rečeno, da je udeležba volivcev iz Slovenije in Hrvaške pravi politični škandal, saj je znano, da so te osebe volile, v kolikor jim je bilo podeljeno državljanstvo na osnovi sporne norme, ki obide mirovno pogodbo iz leta 1947. Poleg tega so volile po lastni prosti

izbiri v kraju, na katerega niso zgodovinsko vezane, kjer pa živi manjšina, ki je bila s tem dejanjem oškodovana, ker jo je priliv novih pripadnikov večinskega naroda še bolj številčno ošibil. Še najhuje pa je, da so bile te osebe pripeljane z organiziranimi voznjami, ne vemo po naročilu katere oblasti, gotovo pa na javne stroške, v breme tudi slovenskih volivcev. Pripadniki manjšine so toliko bolj oškodovani, ker nimajo še zaščitnega zakona, ki bi urejal njihove pravice, in zajamčenega zastopstva, ki bi omogočal Slovincem izvolitev samostojnega predstavnika ne glede na število volivcev. Vsekakor bo SSK pozorno spremljala parlamentarno razpravo in bo zahtevala, da vlada in dežela F-Jk uredita volilni sistem, po katerem, kdor nima stalnega bivališča v deželi že vrsto let, ne more v njej rabiti svoje volilne pravice. To se že dogaja v Dolini Aoste in na Južnem Tirolskem.

TISKOVNO POROČILO
NABREŽINSKE SSKSPOŠTUJMO
OKOLJE!

V ponedeljek, 29. junija, se je sestalo v Nabrežini tajništvo sekcije Slovenske skupnosti za Devian-Nabrežino. Po analizi delovanja občinske uprave je tajništvo vzelo v pretres problem načrtovanega odlagališča materiala, ki vsebuje azbest, za katerega je občinski svet januarja letos izrekel dovoljenje. Kot je znano, je posebni odbor zbral med občani nekaj več kot 600 podpisov in predlagal občinski upravi izvedbo ljudskega glasovanja proti gradnji omenjenega odlagališča. Občinska uprava bi morala odboru odgovoriti do konca maja. Deželni svet je 30. aprila t.l. odobril zakon št. 297, ki v 4. točki 6. člena prepoveduje gradnjo kakršnihkoli odlagališč, ki so oddaljena manj kot 3.000 metrov od izvirov, ki napajajo občinske ali konzorcijalne vodovode. Zato bo SSK predlagala, naj občinski svet spoštuje deželni zakon in naj preklicuje omenjeni sklep in s tem prepreči izvedbo referendumu, ki bi obremenil občinsko upravo za približno 70 milijonov lir.

Tajništvo je med drugim vzelo v pretres tudi problem smetarske službe, za katero skrbi privatno podjetje. Pogodba s sedanjim podjetjem zapade 31. oktobra letos, zato je že skrajni čas, da občinska uprava razpiše natečaj. Tajništvo je bilo tudi mnenja, da ne bi bil morebitni dogovor z ACEGAS za pobiranje in odvažanje smeti koristen, saj je omenjeno podjetje postavilo za občino zelo težke pogoje.

8
ČETRTEK
2. JULIJA
1998

MATURE V POLNEM TEKU

Tudi na tržaških slovenskih višjih srednjih šolah potekajo zrelostni izpiti. Vseh slovenskih kandidatov v Trstu je stodevetnajst. 24. in 25. junija sta bili na vrsti pisni nalogi, sedaj pa so v polnem teku

ustna spraševanja. Šele po koncu le-teh, točneje po objavi dokončnih izidov, si bodo letošnji abiturienti lahko oddahnili in šli na zaslužene počitnice.

ZDRUŽENJE "STARŠI SKUPAJ"

DOŽIVET DOBRODELNI
KONCERT V DEVINU

Združenje Starši skupaj povezuje nekatere družine, ki imajo prizadetega otroka, da bi jim skušalo pomagati v številnih težavah, s katerimi se morajo soočiti v življenju. Tako je povedala Loredana Gec, predstavnica tega Združenja, ki je v petek, 26. t.m., priredilo v Devinu na sedežu tamkajšnjih pevskih zborov zelo doživet dobrodelni večer. Njene misli so izzvenele kot vabilo udeležencem, da bi se zamislili ob teh vprašanjih in skušali pomagati, saj je objektivnih težav nič koliko, velikokrat pa že dobra beseda lahko pomaga, da človek reši kak problem ali premosti krizo.

Ob mraku, ko je v poletnih mesecih najlepše, se je torej na dvorišču pred sedežem devinskih zborov začel koncert, ki so ga oblikovali Fantje izpod Grmade pod vodstvom Iva Kralja. Pesmi o ljubezni in vinu, pa tudi o prijateljstvu in zvestobi narodu ter nekaj šaljivih so ustvarile res prisrčno vzdušje. V spored je član zboru Gregor Pertot zelo posrečeno vpletel tudi znano Kettejevo pesem o točajki in pijančku.

Jana Jaklič ter Alice Vižintin, dijakinji srednje šole Igo Gruden iz Nabrežine, pa sta pod mentorstvom in v režiji ravnateljca, prof. Zvonka Legiša, uprizorili šaljiv prizor iz življenja vrstnic z naslovom *Titanic*. Mladi igralci sta zelo prepričljivo zaigrali šaljiv prizor med sošolkama o znamenitem filmu, a tudi o malih dogodkih in življenjskih stiskah sodobne mladine.

Doživeti večer se je po programu nadaljeval v noč ob družabnosti in bogatem prigrizku, lepem pogovoru in bolj neformalnem petju, da so se še tesneje stikale vezi prijateljstva in solidarnosti.

KONCERT NA STADIONU GREZAR

SIMPLE MINDSI NISO
POVSEM NAVDUŠILI

ERIK DOLHAR

Morda je k delnemu neuspehu tržaškega koncerta priznane škotske rock skupine prispevala skromna udeležba občinstva ali sprememba datuma koncerta.

Skupino veže dvajset let uspehov, ki sta jih želi med drugim popevki *Don't you forget about me* (slov. "Ne pozabi name") ali *Alive and kicking* (v prostem prevodu: "Kdor je živ in brca"); potem so sredi osemdesetih let, ko je bil sloves skupine na višku, sledile milijonske naklade in obilica zlatih plošč. Z novim CD-jem *Napoli* pa so Simple minds (v prostem prevodu "Preproste misli, pameti ali duše") podpisali pogodbo z novo založniško hišo Chrysalis, obenem pa sta ustanovna člana Jim Kerr in kitarist Charlie Burchill (na sliki med tržaškim kon-

certom) sprejela medse nekdanjega člana skupine basista Dereka Forbsa in bobnarja Mela Gaynora, ki je bil v Trstu deležen še najbolj bučnega ploskanja oboževalcev. Na koncertu je sodeloval tudi klavirist Mark Taylor.

Pred koncertom skupine Simple minds je temnopolti pevec predstavil ploščo *Lively up Africa*, izkupiček te prodaje bo šel v dobrodel-

ne namene za afriške otroke.

Ko se je na starem tržaškem stadionu Grezar po sončnem zatonu v torek, 23. junija, zbralo nekaj tisoč pretežno mladih ljudi, je končno prišla na vrsto znana škotska rock skupina Simple minds. Mladi so se deloma pokonci tik pred odrom zibali na leseni ploščadi najprej ob zvokih novih, še mnogim neznanih pesmi

zadnje plošče, večina občinstva pa je mirno sedela pod pokrito tribuno razpadajočega stadiona ali se napajala z vrčki piva ob priložnostnih kioskih, ki so bili postavljeni na že skoraj uničeni travnati površini. Prav to je prispevalo k ne prevelikemu navdušenju, katerega smo običajno navajeni na rock koncertih. To "hladno" ozračje se je nekoliko segrelo le na koncu koncerta, ko so Mindsi najprej odšli, nakar smo jih priklicali za mikrofona, da so nam vsaj zaigrali svoje najbolj znane pesmi, od dveh omenjenih "Don't you forget about me" in "Alive and kicking" do pretresljive, globoke in morda najbolj originalne pesmi Simple Minds - *Belfast child* (slov. Otrok iz Belfasta), v kateri je govor o otroku, ki v pouličnih neredih izgubi svoje drage. Sedaj, ko lahko ta otrok spet veselo poje, kar je v tem času mirovnega procesa v Ulstru končno postalo aktualno vprašanje, pa zama izče starše in sestro, ki ne morejo prisostvovati njegovemu prepovedu...

ŠTRAMAR, SVETI IVAN, BOLJUNEC

DOŽIVETE POČASTITVE PRAZNIKA SV. JANEZA KRSTNIKA NA TRŽAŠKEM

Letošnja praznovanja godu sv. Janeza Krstnika so bila na Tržaškem še posebej slovesna, saj so se ujemala z vrsto pobud in obletnic.

Odkritje plošče pred staro cerkvico pri Sv. Ivanu (Foto Kroma)

ŠTRAMAR

Začnimo kar s Štramarjem, kjer je bilo v sredo, 24. junija, zelo slovesno. Blagoslovili so namreč tamkajšnje obnovljeno cerkvico, ki je bila tam zgrajena točno pred sto leti, na prostoru, kjer je bilo nekoč znamenje. Ob tej priložnosti se je na vrhu Štramarja zbrala velika množica ljudi. Slovesno mašo v slovenščini je daroval tržaški škof Evgen Ravignani ob somaševanju številnih duhovnikov (prisotni so bili generalni vikar koprške škofije Renato Podberšič, miljski dekan Ludovico Serafino, Franc Zlobec, p. Bogomir Srebot, Giovanni Gasperutti, župnik s Škofij Vinko Štrucelj in Maks Suard). Mašo je spremljalo petje cerkvenega zbora iz Mačkolj, sodelovali pa so tudi birmanški pripravniki. Po maši je škof Ravignani izročil priznanja za aktivno sodelovanje v slovenski verski skupnosti nekaterim zaslužnim domačinom: Eleni Jakomin, Albinu Primožiču, Veroniki Štrajn, Franku Orlu ter posmrtno Flaviu Makorju (priznanje je dvignila vdova Rožica Barut). Pred mašo je bila pred cerkvico krajša slovesnost ob 100-letnici ob prisotnosti škofa Ravignanija, miljskega župana Dipiazza in drugih predstavnikov oblasti. Prisotne sta pozdravila Marko Šavron in župan Dipiazza, nakar sta Elena Smotlak in Peter Viola v slovenščini in italijanščini orisala zgodovino cerkvice v Štramarju. Škof Ravignani je nato blagoslovil novi oltar. Dobro je, da tu naštejemo člane organizacijskega odbora, ki so prispevali k temu, da so cerkvico v Štramarju obnovili. To so: Danilo Šavron (predsednik), p. Bogomir Srebot, Franko Orel, Benjamin Smotlak, Marija Prucar, Elena Jakomin, Albin Primožič, Marija Barut, Nataša Smotlak, Vanda Orel, Marko Šavron in Piero Cleva.

SV. IVAN

Pri Sv. Ivanu pa so na vigilijo pred praznikom farnega zavetnika, v torek, 23. junija, pred staro cerkvico sv. Ivana in Pelagija ob prisotnosti velike množice domačinov odkrili dvojjezično, slovensko-italijansko ploščo, ki opozarja na to starodavno svetišče. Kratek zgodovinski oris cerkvice, ki slavi letos 660-letnico, je v slovenščini in italijanščini podal dr. Igor Čok, spre-

govorili pa so še predsednica rajonskega sveta Bruna Tam ter slovenski in italijanski dušni pastir Milan Nemač in Fortunato Giursi. Zatem je bila v stari cerkvi množično obiskana tradicionalna slovenska maša, ki ji je sledil koncert, ki sta ga oblikovala domači otroški zbor Kresnice in Tržaški oktet. Na Stadionu 1. maj pa so pripravili tradicionalno kresovanje, ob tej priložnosti pa so tudi predstavili knjigo Ve-

sne Guštin *Je več dnevov ku klobas*. V nedeljo, 28. junija, pa je bila po svetoivanskih ulicah tradicionalna procesija ob prazniku sv. Janeza Krstnika, sledila ji je slovesna maša v slovenščini. Obrede je vodil škof Evgen Ravignani.

BOLJUNEC

Isti dan je bilo praznično tudi v Boljuncu. Tam so poleg praznika sv. Janeza Krstnika slavili tudi 350. obletnico napisa, ki stoji nad glavnim oltarjem domače župnijske cerkve. To je doslej najstarejša letnica, povezana z boljunsko cerkvijo. Slovesno mašo je daroval domači župnik in škofov vikar msgr. Franc Vončina ob somaševanju katinarskega župnika Antona Žužka in ravnatelja Slovenskega pastoralnega središča v Trstu Marija Gerdola. S petjem je sodeloval cerkveni zbor od Novega sv. Antona v Trstu pod vodstvom Edija Raceta. Po maši je bilo tradicionalno srečanje župljanov v Mladinskem domu. Ob tej priložnosti je bila od 21. do 28. junija v prostorih doma tudi razstava z naslovom *Boljunska cerkev skozi stoletja*, za katero ima največ zaslug Silvester Metlika: na ogled je bilo veliko starih nabožnih predmetov, slik, cerkvenih dokumentov in starih urbarjev, molitvenikov, starih Mohorjev, knjig, vezenin ter fotografskih posnetkov. Na ogled je bil tudi stari boljunski šolski prapor iz druge polovice prejšnjega stoletja, ki je bil baje edini šolski prapor na področju slovenske Istre.

IŽ

OBVESTILA

IŠČEM v najem stanovanje. Telefonirajte na upravo Novega glasa (Trst) ali v večernih urah na tel. št. 040-942808.

MESEČNAMAŠA za edinost bo v ponedeljek, 6. julija, ob 17.30 v Marijinem domu v ul. Risorta v Trstu. Vabi Apostolstvo sv. Cirila in Metoda v Trstu.

DAROVI

FRANC SAKSIDA ob prodaji znamk: za sestro Marjeto Mrhar-Madagaskar 100.000 lir; za misijonarja Danila Lisjaka-Burundi 100.000 lir.

ZACERKEV v Ricmanjih: Natalia Pregarc, Ricmanje, 50.000; Maria Luisa in Giuliano Sauli, Domio, ob srebrni poroki 200.000.

CIRILMETODOVA NEDELJA NA VEJNI

12. julija 1998

Ob 17.30: novomašno slavlje g. Vasjana Kecojeviča iz Sežane ob somaševanju jubilarov zlatomašnikov g. Rudija Bogatca, Stanka Živica in Antona Prinčiča ter srebrnomašnikov Toneta Bedenčiča in Milana Nemaca. Sodeluje združeni zbor ZCPZ pod vodstvom Edija Raceta. Dobrodošle so narodne noše, skavtinje in skavti! Prijazno vabi Apostolstvo sv. Cirila in Metoda v Trstu.

PRIREDILA SLOVENSKA GLASBENA ŠOLA - KONCERTNA POBUDA ROJAN

GLASBENIKI-DIPLOMANTI NA KONCERTU V ROJANU

RAFFAELLA PETRONIO

V nedeljo, 7. junija, je bilo ob 20.30 v Marijinem domu v Rojanu spet zanimivo glasbeno srečanje, ki ga je priredila Slovenska glasbena šola - Koncertna pobuda Rojan, seveda v sodelovanju z rojansko župnijo. Z nedeljskim koncertom se je tako zaključila rojanska pomladna koncertna pobuda, ki je predstavila res zanimive in raznolike koncertne sporede.

Tudi nedeljski koncert je bil pester; tokrat so na rojanskem odru nastopali letošnji diplomanti. Mladi glasbeniki slovenske in italijanske narodnosti iz naše dežele in iz Ljubljane so pokazali svojo tehnično in umetniško pripravo, sad vztrajnega, poglobljenega in trdega dela. Najprej pa je na glasbenem večeru nastopila klarinetistka, ki je že diplomirala in tako dosegla pomemben cilj na svoji glasbeni poti, ki se seveda komaj začneja. Klarinetistka Alessandra Falciano je dokončala glasbene študije na tržaškem konservatoriju Giuseppe Tartini pri profesorju Linu Urdanu, pianistka, ki jo je spremljala pri izvajanju, Elisa Fratnik, pa je diplomantka na tržaškem konservatoriju v razredu profesorice Roberte Lantieri. Duo ima bogato komorno dejavnost in izvaja pretežno skladbe romantičnih in modernih skladateljev. Tokrat se je predstavil s Fantasiestücke op. 73 Roberta Schumanna.

Druga na vrsti je bila pianistka Jana Drasič, ki dokončuje svoj študij na Glasbeni matici - šoli Marij Kogoj v Trstu pod vodstvom profesorja Bogdana Kralja. Za sabo ima številne nastope tako solistično kot v komornih zasedbah, v zadnjih letih še posebno s klavirskim kvar-

tetom gojencev šole Glasbene matice. Poučuje klavir na podružnici Glasbene matice na Katinari. Na rojanskem večeru se je Jana predstavila z Beethovnovi sonato op. 110 v stavkih Moderato, Allegro molto, Adagio ma non troppo, Fuga, Allegro ma non troppo in s Chopinovim Nokturnom op. 27 št. 1. Sledila ji je hornistka Neža Gruden, ki dokončuje študij roga na Akademiji za glasbo v Ljubljani s profesorjem Jožetom Faloutom. V dobi šolanja je prejela tri prve, dve drugi in eno tretjo nagrado na tekmovanjih mladih slovenskih glasbenikov. Spremljevalka Darja Mlakar pa študira klavir na ljubljanski Akademiji v razredu prof. Du-bravke Tomšič. Hornistka je izvedla skladbo *Laudatio* za rog solo Bernharda Krola, skupaj s pianistko pa Villanelle Paula Dukasa.

Kot zadnja je bila na sporedu flavtistka Elena Spinetti ob spremljavi pianista Marca Zaccaroni. Elena je diplomantka na tržaškem konservatoriju v razredu profesorja Miloša Pahorja, Marco pa obiskuje deveti letnik v razredu profesorja Lorenza Baldinija. Oba sta že nastopala solistično in v raznih komornih zasedbah. Duo vodi profesorica Dina Slama. Izvedel je Sonato za flavto in klavir Francisa Poulenca v stavkih Allegro malinconico, Cantilena in Presto giocoso.

Rojanska koncertna pobuda obvešča, da bodo oktobra sklenili letošnja glasbena srečanja s predstavitevijo nagrajenih samospesov na natečaju, ki so ga razpisali v začetku leta. V gosteh bosta takrat tudi dva mednarodno priznana slovenska zamejska pevca.

PADRIČE / OD 26.6. DO 5.7.

PRIREDITVE OB STOLETNICI DRUŠTVA SLOVAN

FOTO KROMA

Slovensko kulturno društvo Slovan s Padrič praznuje letos sto let obstoja. V ta namen so odgovorni pri društvu pripravili pester niz kulturnih prireditev v sodelovanju z občino Trst - odborništvo za kulturo.

Tako sta v petek, 26. junija, v prostorih gozdne zadrage nastopili venderigoli Vanca in Tonca, poleg njiju pa še harmonikaši. V soboto, 27. junija, so odprli razstavo *Padriče skozi čas (na sliki)*. Ob tej priložnosti je nastopil otroški pevski zbor Slomšek iz Bazovice. V nedeljo, 28. junija, je bilo dopoldne na sporedu otroško slikanje na temo *Čarovnice na vasi*, popoldne pa je

bila zabava ob družabnih igrah. Proslave se bodo nadaljevale tudi ta konec tedna: že danes, 2. julija, bodo predvajali film Pavla Križmančiča *Newyorški maratonski tek*. Jutri, 3. julija, bodo predstavili knjigo *Utrip pod gričem*. V soboto, 4. julija, pa bodo na vaškem trgu uprizorili igro *Kam je šel Miš maš?*, ki jo je režirala Matejka Grgič. Proslavljanje pa bo doseglo vrhunec v nedeljo, 5. julija: ob 11. uri bo slovesna peta maša ob 100-letnici postavitev cerkve sv. Cirila in Metoda. Popoldne bo ob 17. uri zbirališče na vaškem trgu, uro zatem pa proslava ob 100-letnici KD Slovan.

SV. BIRMA V ZGONIKU

V nedeljo, 28. junija, je bilo v zgoniški župniji zelo praznično. Ob 10.30 je bila slovesna sv. maša, med katero je goriški nadškof p. A.V. Bommarco podelil zakrament sv. birme šestnajstim mladincem iz zgoniške župnije, trem iz mavhinjske in trem iz nabrežinske. Nadškof je mladim priporočal, naj ostanejo zvesti obljubam, ki jih izrekajo kot odrasli ljudje, ob jubilejnim letu naj ostanejo zvesti pričevalci evangeljskih in verskih vrednot za novo tisočletje. Nadškofa je najprej pozdravil župnik g. J. Markuža, nato birmanec Jakob Pernarčič in v imenu staršev ga. Darja Milič. Na koro so pevci z organistom g. Tonetom Kostnaplom odlično sodelovali s petjem pri sv. maši. Pri tej je poleg župnika somaševal tudi župnijski vikar iz Mavhinj g. Josip Čaha. Ob koncu sv. maše se je zgoniški župnik zahvalil gospem, ki so okrasile cerkev, birmancem, ki so darovali za misijone in cvetje, pevske mu zboru ter vsem navzočim, posebej še nadškofu, ki je prišel med nas, da potrdi naše mlade ljudi v veri in blagoslovi vse naše družine na pragu novega tisočletja.

JM

SINDIKAT SLOVENSKE ŠOLE

NOVOSTI Z ZADNJE
LETOŠNJE SEJE

Odbor Sindikata slovenske šole - tajništvo Gorica, ki je bil izvoljen januarja 1997, je pod vodstvom predsednice Sonje Klanjšček sklenil svoje redno delovanje za to šolsko leto.

Na zadnji seji se je pregledalo dosedanje delo in vse kaže, da se je v zadnjem dobrem letu več stvari obrnilo na bolje. Glede šolskih organov za prihodnje šolsko leto so številke precej obetavne (sicer stanje še ni dokončno, v kolikor ni še rešen problem štirih stolic na višjih šolah), saj se po sedanjih podatkih zdi, da bo 53 stolic za višje šole, 22 za nižjo, 58 za osnovne, 36 pa je tajniških mest.

Odbor je z veseljem sprejel novico, da bodo šolniki, ki so prosili za enoletni študij v Ljubljani, prejeli redno plačo (kar sicer velja tudi za italijanske šolnike iz Slovenije, ki se izpopolnjujejo v Italiji že več let). Z Goriškega so bile odobrene tri prošnje (ena za osnovne, ena za nižjo, ena za višje).

Z ministrstva je prišel dokument, ki v nekem členu že delno zagotavlja pravno priznanje SSS. Po neuradnih vesteh naj bi bilo v pripravi besedilo, po katerem naj bi bil SSS pravno priznan, kar bi mu zagotovilo še večjo težo pri reševanju in razvoju slovenskega šolstva v Italiji.

Iz Rima je končno prišel prispevek, s katerim je zagotovljeno kritje laboratorija informatike na Industrijsko tehničnem zavodu (bivša sekcija ITI). Predsednica se je zahvalila za sodelovanje vsem odbornikom, posebno pa Danilu Štekarju, svetovalcu iz Nove Gorice, Silvani Hvalič, izvoljeni v vsedrjavni šolski svet, Liviju Semoliču, sindikalnemu tajniku, za stalno sodelovanje in neutrudno delo, odborniku Encu Pavletiču, ki že več let spremlja rast in razvoj Industrijskega zavoda, ter odborniku Igorju Devetaku in Jožku Prinčiču, ki sta na šolskem skrbništvu zavzeta za naše šole.

IS

VESTI IZ DOLA

POROKA NA PALKIŠČU
IN PIKA NA "I"PRVA POROKA
V NOVI CERKVI

V novi cerkvi na Palkišču je bilo v soboto, 13. junija, pristrčno in veselo slavlje, saj so tam praznovali prvo poroko, odkar stoji na državni cesti, ki gre proti Trstu, lepa nova cerkev, posvečena fatimski Materi Božji. Ženin je Doljan Marjan Terana, nevesta pa Nataša Lavrenčič z bližnjih Poljan. Po cerkvenem obredu sta bila novoporočena povabljeni v dvorano pod cerkev, kjer so jima prisotni vaščani in člani doljanske skupnosti na krajši družabnosti nazdravili. Novima zakoncema je predstavnik doljanske skupnosti izročil v dar pergament v spomin na njun veliki dan v cerkvi na Palkišču.

PIKA NA "I"

Prejšnji teden smo na goriških straneh brali pismo "doberdobskega občana in župljana" glede pobratenja med Doberdobom in Bledom. V zadnjem odstavku je bilo malo zajedljivo zapisano takole:

"V vsakem občinskem svetu, tako je menda tudi v Doberdobi, sedijo najrazličnejši svetovalci. Kot izgleda, na doberdobski občini eni odločajo, drugi kimajo, tretje pa nič ne briga!" Da stvarnost ni prav tako, nedvoumno dokazuje izvelek iz uradnega zapisnika s seje občinskega sveta, na kateri se je odločalo o pobratenuju. V zapisniku med drugim beremo naslednje besede: "Svetovalec E. Vizintin (...) je poudaril (...) nujo, da bi se za pobratenuje zavzeli vsa društva, vsi prebivalci, tudi predstavniki cerkvenih oblasti." Malo nato beremo še tole: "Posegel je svetovalec E. Vizintin in prosil, naj se njegov poseg zapiše v zapisnik (...). Želi si, da bi pri sporedu pobratenuja sodelovala celotna skupnost in tudi cerkvena skupnost iz Doberdoba."

Zato "doberdobskega občana in župljana" prosimo, naj drugič vsaj iz spoštovanja do bralcev odgovorno preveriti to, kar želi objaviti.

PRIZADEVANJA V MESTNI ČETRTE
SVETOGORSKA-PLACUTA

IGOR DEVETAK

V Gorici smo s svojim glasom dne 14. junija obnovili tudi sestavo rajonskih svetov. Vanje smo Slovenci poslali svoje predstavnike, od katerih danes pričakujemo, da bodo iznašali ne le potrebe slovenskih ljudi, a si tudi prizadevali za vzpostavljanje kulture sodelovanja in sožitja s presežanjem zaprtosti ob državni meji. V tem smislu so bili naravnost pionirski stiki, ki jih je četrt Svetogorska-Placuta navezala s solkanskim krajevno skupnostjo, četudi podeljuje slovenski zakon le-tej drugačno težo. Rajonski sveti imajo namreč pri nas podrejen status, saj je za uresničevanje njihovih pobud v precejšnji meri odločujoča volja občinskih upraviteljev. O nalogah sveta in pa seveda prehodnem trenutku smo se pogovorili z Renatom Boeganom, dosedanjim predsednikom sveta, upokojenim goriškim podjetnikom, in Markom Bukovcem, slovenskim bančnim uslužbencem, zaposlenim v Pordenonu. Oba sta že odsej en mandat v rajonskem svetu četrti Svetogorska-Placuta, oba sta bila vanj tudi potrjena. Ob Marku Bukovcu sta bila izvoljena na listi "oljke" še dva Slovenca: Mara Černic in Igor Pahor.

Boegan - Za stvarne potrebe rajona dodeljuje občina iz svojega proračuna letno okrog deset milijonov lir za posege v prostoru in pet milijonov za kulturno delovanje. To je vse, s čimer razpolagamo.

Bukovec - V svojem mandatu sem približe spoznal, če-

mu rajonski svet. Ta posreduje med centralno upravo, to je občino, in perifernimi enotami, mestnimi četrtmi, saj bi drugače občinski upravitelji s težavo zadoščali stvarnim potrebam Goričanov. Na nas je, da zbiramo zahteve in tudi proteste ljudi, ki živijo na ozemlju rajona, jih nato posredujemo zadolženim za posamezno vprašanja, občinskim funkcionarjem in odbornikom, nakar skušamo z vztrajnim opozarjanjem doseči uresničitev zahtev. Ko pa gre za potrebe, ki teritorialno pripadajo rajonu, a hkrati uhajajo njegovim okvirom ali presejajo naše zmogljivosti, si prizadevamo, da najde občinska uprava v svojem proračunu ustrezna sredstva. Svoje moči in sposobnosti moramo torej uporabljati za konkretne potrebe ljudi našega rajona. Niso v naši pristojnosti politične zadeve, četudi smo svetovalci, izvoljeni predstavniki političnih sil.

Boegan - Prvi rajonski sveti so nastali okrog leta 1974. Vsaka stranka je glede na svojo težo na občinski ravni imela pravico do svojih predstavnikov. Število teh je bilo večje kot danes, ko jih prebivalci rajona določujejo z volitvami. Tudi društva in sindikati so pošiljali na seje svoje zagovornike. Spominjam se, da so tudi tedaj bili Slovenci dejavni v njih, predvsem v našem rajonu, za katerega vemo, da živi v njem lep delež slovenskega prebivalstva. Leta 1992, ko sta že minili dve leti tedanjega mandata, sem prvič sprejel predsedniško vlogo. Še danes se dobro spominjam, ka-

ko so nam takrat zabičali, da pritičejo rajonskim svetom malenkostne pristojnosti. Naloge rajonskih svetov, kot jih pojmujejo danes, so začele prihajati do izraza v osemdesetih letih. Svetovalci so začeli prejemati majhno odškodnino, svet pa rapolagati z denarjem.

Bukovec - V prejšnjem mandatu, ki se je iztekel meseca maja, smo uresničili skoro popolno preureditev ulice Ascoli, kjer je bil nekoč geto za goriške Jude in danes stoji sinagoga. Prizadevamo si še, da bi nam oblasti dodelile 350 milijonov za končno ureditev Ascolijeve hiše, v kateri bi radi pripravili prostor za razstave in prireditve. V tej ulici imajo Slovenci svojo duhovnijo, pred katero je danes urejen prostor. Osvetljava, pločniki, omejitev prometa: tudi to smo omogočili. Mislim, da daje ulica z ovrednotenjem zgodovinskih značilnosti tega mestnega predela kar dostojno sliko urejene Gorice.

Skrb za prostorsko ureditev naše mestne četrti je samo en vidik našega delovanja. Razstave, sejmi, na primer sejem starine na Placuti, predstavitev knjig, priznanje "Placuta", ki ga rajon podeljuje za služnim posameznikom in društvom, so naše pobude na področju kulture in družabnosti. Med te dejavnosti se vpisuje tudi vzorno, a neobičajno "pobratenuje" s solkanskim krajevno skupnostjo.

Boegan - Povedanemu moram pristaviti, da so junjske volitve preobrazile sestavo rajonskega sveta iz prejšnjega mandata, čeprav se

politična razmerja niso veliko spremenila. Od izvoljenih v prejšnjem mandatu sva ostala le Bukovec in jaz. O novi večini v rajonskem svetu in imenovanju predsednika bomo odločali po demokratičnih pravilih najkasneje do 19. julija. Nova večina bo morala presoditi, ali bo prevzela za svoja prizadevanja dosedanjih svetovalcev.

Bukovec - Prepričan sem, da bo tudi novi svet složno stopil na uspešno prehojeno pot, predvsem na tisto, ki nas je popeljala do prijateljskih izmenjav s solkanskim krajevno skupnostjo. Iz izkušnje smo se učili, da morajo strankarska ali vnaprejšnja politična stališča stopiti v ozadje. Z dosedanjim predsednikom sva si eno v prepričanju, da bova zastavila vse svoje sile, da se bo čezmejno sodelovanje s Solkanci okrepilo. Morda se bo večina v rajonskem svetu na prvi pogled zdela nerodna ali celo protislovna glede na običajna politična razmerja. Iskali bomo dogovore o konkretnih ukrepih, o katerih ni težko ocenjevati splošne koristi. Kako bi se nova večina mogla na primer izreči proti odnosom s Solkanci, s katerimi smo podpisali simbolično, vendar za nas obvezujočo listino o prijateljstvu in sodelovanju?

Boegan - Prav med zadnjim sestankom sveta dne 23. aprila smo imeli v naši sredi delegacijo iz Solkana, v kateri je bil tudi predsednik solkanske krajevne skupnosti Roman Colja. Potrdili smo trdo voljo po okrepitvi sodelovanja med obema skupnostima. Pričakujemo, da bodo novi svetovalci sprejeli naše načrtovanje skupne poti kot dragoceno dediščino.

OBUJENA STARA TRADICIJA

LEPO KRESOVANJE
V SELCAH

KARLO MUČIČ

V torek zvečer, to je na predvečer sv. Ivana, je tradicionalni svetoivanski kres spet zagorel v Laškem. Do še pred 40 leti so tradicionalno kresovanje prirajali pod železniško postajo v Trziču v času, ko je še živel v Laškem veliki Slovencev. Lepi junjski običaj je nato bil prekinjen, dokler ga ni v zadnjih letih društvo Jadro oživilo v kraju Križada nad Polačami. Letos pa, da bi olajšali udeležbo predvsem starejših oseb, sta društvi Jadro in novopečeno

Slovensko kulturno in rekreativno društvo Trzič s skupnimi močmi organizirali kresovanje v Selcah, v parku, kjer potekajo skozi celo leto šagre, pohodi, športna tekmovanja, prireditve ob koncu šole in vrtca iz Romjana ter drugi vaški prazniki.

Ob najkrajši noči v letu so se na tem mestu srečali v zares velikem številu Slovenci iz Laškega in s svojo prisotnostjo izpričali, da tega starodavnega običaja ne le niso pozabili, a jih njegova oživitve še

močneje poveže s slovensko tradicijo, ki so ji posebno ljubi ljudski običaji. Tisti, ki so prišli na Križado, so si najprej prizorišče praznika ogledali in se nato še sami spustili v sproščeni vrtinec praznovanja. Prav prijetno in zabavno je bilo spremljati lepo organizirane igre za otroke in mladino. Sledila je družabnost ob skrbno pripravljenem ribjem prigrizku in glasbi, sodelovali so namreč trije harmonikaši, ki so praznovanje obogatili s prijetnimi zvoki narodnih napevov. Za potrebe društva in za kritje stroškov večera je stekel tudi srečolov. Glasba je spremljala prasketanje ognja še pozno v noč.

Na koncu naj še povemo, da bosta zadnji teden avgusta in prvi teden septembra čas za zbiranje otrok vrtca in šole na sedežu društva v Romjanu. Lanska uspešna izvedba poletnega centra in še zlasti ljubeznivi pristop učiteljice sta razlog, da je letos vpisanih še več otrok, za katere bosta po vsej verjetnosti poskrbeli dve učiteljici. Na narodnostno ogroženem področju je vsaka oblika srečevanja v slovenskih krogih, v katere pristopajo zelo številni otroci mešanih zakonov, dobrodošla in hvalevredna.

PO TEKMOVANJU
V BOLOGNIEDI SKOK
PRESTOPIL
V ELITNO
KATEGORIJU

Tekmovalci v streljanju na glinaste golobe Edi Skok z Jazbin je spet dosegel pomemben uspeh. Na tekmovanju za veliko nagrado združenja FITEV v Bologni je namreč zmagal in tako dosegel uvrstitev na državno prvenstvo in napredovanje iz prve kategorije v najvišjo, elitno kategorijo.

V Bologni je nastopilo 197 strelcev. Prvi dan tekmovanja je Skok dosegel 74 zadetkov na 75 možnih. V nedeljo, 28. junija, je prvo serijo končal z rezultatom 22 na 25, drugo pa s 25 na 25! S skupnim rezultatom 121 na 125 je dosegel prvo mesto ex aequo s tekmeccem Acetom (dokaz, da je briško vino družine Skok nedvomno boljše od kisa...). V finalni seriji najboljših šestih strelcev je Skok edini dosegel poln izkupiček točk (25 na 25) in s tem zmagal s petimi točkami prednosti.

Obetavnemu tekmovalcu iskreno čestitamo!
ED

JAMLJE / ZLATOMAŠNIK ANTON PRINČIČ

BOD' POZDRAVLJEN, ZLATOMAŠNIK!

V nedeljo, 28. junija, je v Jamljah obhajal zlato mašo g. Anton Prinčič, ki upravlja to župnijo od leta 1981.

Jubilant je doma iz Kozane v Brdih. Tam se je rodil 13. avgusta 1922 v verni družini, saj je poleg zlatomašnika v tej družini dozorel tudi poklic sestre, ki je postala redovnica pri uršulinkah v Gorici. Osnovno šolo je opravil v Kozani, nakar je prišel v malo semenišče v Gorici l. 1936. Ko je vojaška oblast med vojno rekvirirala zgradbo malega semenišča za bolnišnico, se je z drugimi gojenci preselil v semenišče v Castellerio pri Vidmu. Po končani osmi gimnaziji je stopil v bogoslovno semenišče v Gorici l. 1944. Tu je doživel tudi bombni napad, ko je šel z drugimi bogoslovci na sprehod in bil ranjen. L. 1948 je končal bogoslovje in bil posvečen za mašnika 27. junija v cerkvi sv. Ignacija; posvetil ga je nadškof Karel Margotti. Naslednji dan je imel na praznik apostolov Petra in Pavla novo mašo v Podgori. O tej novi maši piše Slovenski Primorec takole: "Zaradi razmer, ki vladajo danes v naši deželi, ni mogel domov in tudi njegovi starši niso mogli na sinovo novo mašo." Septembra 1947 so namreč začrtali sedanjo mejo med Italijo in tedanjo SFRJ in tedaj je več let bila meja neprestopna. Poročilo se nadaljuje: "Podgorci so bili z g. župnikom tako dobri, da so sprejeli g. novomašnika kot svojega in mu omogočili lep spomin na njegov najlepši dan v življenju... Lepo so ga pri slavlolu sprejeli in zvonovi so mu pritrkovali. Na koru je bilo ubrano petje cerkvenega zbora pod taktirko Mirka Renerja,

FOTO BUMBACA

pri orglah pa je igral novomašnikov domačin Maks Debenjak. Pridigal je msgr. Franc Močnik."

Tako za novo mašo. Po novi maši je g. Prinčič prišel v Alojzijevo cerkev za prefekta. Alojzijevo cerkev je takrat vodil g. Janez Eržen. V letih 1951-55 je bil v Gradežu za kaplana. Takrat nas je namreč bilo v škofiji toliko slovenskih duhovnikov, da je nadškof poslal nekatere v Furlanijo. Iz Gradeža je jubilar šel za župnika v Zgonik (1955-72), od tam pa v Števerjanu. To župnijo je vodil do l. 1981. V tem času je doživel potres v Karniji, ki je prizadel tudi cerkev in župnišče v Števerjanu. Za popravila je g. Prinčič uredil vse potrebne korake, a sadov ni užival, ker ga je l. 1981 nadškof imenoval za župnika v Jamljah z upravo Dola. V Jamljah je sprejel tudi relikvije sv. Antona, ko so jih prinesli tudi v našo škofijo. V Dolu pa je preko prizadevnih župljanov omogočil zgraditev nove cerkvice, saj so morali dotlej maševati v razredu nekdanje šole. Tako je cerkev v Dolu posvečena Srcu Marijinemu

in bo trajen spomin na g. jublanta in njegove pomočnike.

V nedeljo, 28. junija, se je jamejska župnijska verska skupnost v velikem številu pridružila slavlju gospoda Prinčiča. Med slovesnostjo je nekaj prisrčnih besed spregovoril mladi župljan David Pahor. Objavljamo jih:

Predragi g. župnik! Veseli smo, da se lahko tukaj z Vami zahvaljujemo Bogu za petdeset let mašništva. Veliko lepega ste v teh letih doživeli, a tudi bridkosti ni manjkalo; bila so to zadoščenja in razočaranja. Vse je vodila in vodi Božja previdnost, da se uresniči glavni cilj Vašega življenja, pa tudi življenja tistih, katerim ste bili postavljeni kot pastir, to je - večno življenje.

Lepo bi bilo pisati o vsem, kar ste doživeli v teh petdesetih letih, toda sedaj ni dovolj časa za to. Primerno pa se mi zdi omeniti dogodek iz mladosti, s katerim je Božja previdnost potrdila Vašo odločitev za duhovnika. Med vojno ste postali žrtev letalskega napada. Zdravniki so se že odločili za amputacijo roke zaradi zastrupitve. Na predlog gospoda

nadškopa pa so odložili poseg. Že naslednjega dne se je rana toliko izboljšala, da ni bil več potreben kirurški poseg in tako ste lahko bili posvečeni za duhovnika.

Izmed dogodkov teh zadnjih let pa se mi zdi najbolj važen zgraditev cerkve na Palkišču v Dolu, cerkve, posvečene fatimski Materi Božji. Ko je lani kip fatimske Matere Božje romal po Sloveniji, se je tik pred vrnitvijo v Fatimo ustavil prav v tej cerkvi. V tem lahko vidimo poseben blagoslov Matere Božje Vam in vsem tistim, ki so pomagali pri dograditvi.

Zdi se mi, da Vas hoče Gospod danes še na poseben način pridružiti svojemu delu odrešenja z zdravstvenimi preizkušnjami, zato kar pogumno naprej! Gospod župnik, ob tem jubileju Vam iskreno čestitam in združeni v molitvi se zahvaljujemo Bogu za vse dobro, ki smo ga prejeli od Vas. Mogoče nismo pokazali dovolj hvaležnosti, zato prosimo danes Boga, naj Vam stotero povrne. Predragi g. zlatomašnik, Bog Vas živi še na mnoga leta!

Čestitke in voščila je jublantu izrekla tudi predstavnica društva Kremenjak; naj povemo, da je istega dne to društvo priredilo v Jamljah 4. mednarodno netekmovalno in 2. tekmovalno srečanje godcev na diatonično harmoniko. Po maši se je ob zlatomašniku dejansko zbrala vsa vas, ki je poskrbela za bogato pogostitev. Ob 17. uri je g. Prinčič ponovil zlato mašo v rojstni vasi Kozani v Brdih.

Jubilantu naj gredo tudi iskrena voščila uredništva in uprave našega tednika.

OBVESTILA

26. JULIJA letos bo ob 17. uri v Gabrijah ob Vipavi ponovitev nove maše fr. Petra Vrabca OFM. Vabljeni!

"ACROSS THE border". V petek, 3. t.m., bo ob nogometnem igrišču v Sovodnjah ob 21. uri rock koncert pod zvezdami: nastopile bodo tri goriške skupine: Why, Juke Box in Floating points.

POLETNI URNIK sedeža SSO v Gorici: od 15.6. do 4.9.1998 je sedež v Gorici odprt od 9. do 12. ure. Od 17. do 21. avgusta pa bo zaprt zaradi dopusta.

DAROVI

ZA POTRESENCE v Posočju: Mirko Mužič 50.000; namesto cvetja pok. Štefaniji Bukovec sestre Simčič 70.000 lir.

ZA CERKEV sv. Ivana: Aleksandra in Franko ob rojstvu malega Tadeja 200.000 lir.

ZA CERKEV v Števerjanu: druž. Slavko Štekar 100.000; N.N. upokojenec 200.000; N.N. 100.000; N.N. 100.000; namesto cvetja na grob pok. Jelki Karara vd. Tomažič otroci z družinami 100.000, sosedi Lojzka in Milka Mužič 50.000, nečakinja Jerica z druž. 100.000, nečakinja z druž. 100.000, Viktorija Maraž 50.000, Marica Rožič-Vogrič 50.000; Milka Mužič 50.000; v spomin na očeta F. Hledeta ob 10. obletnici smrti

Aleš Komjanc z druž. 50.000; N.N. 35.000; v spomin na pok. mater Štefanijo Bukovec D. Pertout 300.000; namesto cvetja na grob pok. Ivanu Terpinu Albina in Giovanni iz Podgore 50.000, druž. Škorjanc, Vida in Serafino 200.000, delavke podjetja Šuligoj 100.000, Karmela Terpin z druž. 100.000, hčerka Mirjam z družino 200.000; starši ob krstu Aleksandra Formentinija 100.000; N.N. 200.000 lir.

ZA CERKVENI pevski zbor v Števerjanu: Jelka Tomažič Karara 50.000; N.N. 100.000; v spomin na pok. Jelko Tomažič otroci z družinami 100.000 lir.

ZA SKLAD sestre Mihelangele Maraž: N.N. 30.000; Jelka Karara Tomažič 20.000; Ivica Simčič vd. Maraž 50.000; N.N. 150.000; N.N. 100.000; N.N. 100.000; namesto cvetja pok. teti Jelki druž. Klanjšček in Gravnar 100.000, N.N. 50.000 lir.

ČESTITKE

Svoji pevki dr. Katji Lavrenčič iskreno čestita za uspešno opravljen diplomski iz klavirja na tržaškem konservatoriju Tartini zbor Lojze Bratuž.

Dirigentu Stojanu Kuretu, ki je na mednarodnem tekmovanju Naša pesem v Mariboru z Akademskim pevskim zborom Tone Tomšič bil deležen vrste priznanj, iskreno čestitajo pevci zbora Lojze Bratuž.

SKPD FRANČIŠEK BORGIIJA SEDEJ - ŠTEVERJAN

vabi na

28. FESTIVAL NARODNOZABAVNE GLASBE

med Borovci v Števerjanu

- petek, 3. julija 1998, ob 20.30 - 1. tekmovalni večer;
- sobota, 4. julija 1998, ob 20.30 - 2. tekmovalni večer;
- nedelja, 5. julija 1998, ob 17.30 - finale in nagrajevanje ter koncert ansambla Lojze Slak.

IZ SKAVTSKEGA ŽIVLJENJA

ŠPORTNI OREL

ZAHVALNA MAŠA

V nedeljo, 21. junija, smo se skavtje z Goriškega zbrali pri sveti maši v Štandrežu, da bi se zahvalili Gospodu za vse lepe trenutke, ki smo jih doživeli med skavtskim letom ob igrah, pustolovščinah in na sestankih. Po maši, ki jo je daroval g. Karlo, smo se skavtje in domačini zbrali na župnijskem dvorišču, kjer smo odigrali tombo. Izkupiček igre (kar pol milijona lir) bomo izročili potresencem v Posočju. Skavtsko srečanje v Štandrežu se je končalo z željo vseh prisotnih, da se bomo spet srečali na poletnih taborih, kjer bomo brezskrbno in v veseli družbi doživeli višek skavtskega delovanja.

POLETNI TABORI

Roverji in popotnice se bodo odpravili 13. julija na desetdnevni potovalni tabor iz Bohinja na Triglav. Po tridnevni hoji v gorah bodo v Lepeni pomagali pri hišnih in poljskih opravilih družinam, ki sta utrpeli potres. Pomoč domačinom je namreč namen

pobude Skupaj za Posočje, v kateri sodelujejo v različnih časovnih obdobjih roverji in popotnice iz Tolmina, Nove Gorice, Ajdovščine, Postojne, Ilirske Bistrice, Ankarana, Žirov, Trsta in Gorice.

Izvidniki in vodnice bodo 19. julija postavili šotore v kraju Pletišča pri Tipani. Med dvotedenskim bivanjem v naravi bodo uresničili različne podvige in načrte, ki temeljijo na odgovornosti in skavtskih spretnostih. Vodniki so med drugim pripravili program za dan obiskov, ki se bo pričel v nedeljo, 26. julija, s sveto mašo ob 12. uri.

Volčiči in volkuljice. Najbolj daleč se bodo letos podali najmlajši. Volčiči in volkuljice bodo preživeli poletne počitnice na Visokem pri Škofji Loki. V družbi deklice Pollon, ki bi rada postala boginja, bodo zbirali dobra dela. Hudobne sile pa jim bodo malo ponagajale. Vse, ki se želijo pobliže seznaniti z dogodivščinami naših najmlajših, vabimo v nedeljo, 2. avgusta, ob 9.30 k maši in nato k tabornemu ognju.

VESELO KRESOVANJE NA VRHU SV. MIHAELA

Mladinski pevski zbor Vrh sv. Mihaela in skavtje so si tudi letos na Ivanovo zamislili veselo kresovanje. Otroci so se začeli zbirati že popoldne, a deževno vreme jim je preprečilo nabiranje travniških rož. Proti večeru pa je Larga (kraj kresovanja) privabila mlajše in starejše. Fantje so pripravljali kres, ostali so igrali na tombo. Gospe Anamarija in Gabrijela sta za vse prisotne skuhalo paštošuto. Ob mraku so otroci z veseljem prižgali kres. Ob spremljavi harmoni-

ke in kitare so najbolj pogumni skakali čez ogenj, že drugo leto zapored pa se je drzni Marjan podal kar bos po žerjavici. Zabava se je nadaljevala v prijetni družbi še nekaj časa, dokler ni najmlajših pregnala utrujenost.

Člani mladinskega pevskega zbora Vrh sv. Mihaela so sedaj zaslužen na počitnicah. Konec avgusta bodo odpovali na vsakoletni izlet. Tokrat se bodo podali v Brda, po poteh Alojza Gradnika.

IC

BLAGOSLOVITEV KIPA IN KAPELICE

OBNOVLJENO ZNAMENJE NA BUKOVJU V ŠTEVERJANU

MARTINA HLEDE

V soboto, 27. junija, je števerjanski župnik Anton Lazar po sveti maši blagoslovil na Bukovju obnovljeni kip in kapelico Matere Božje.

Pobudo so dali nekateri farani, ki so hoteli to znamenje obnoviti, zato je zamisel vredna še večje pohvale. Žal se o kapelici ne ve veliko razen tega, da je bila sezidana leta 1925 na zemljišču družine Maraž. Nekateri vaščani pravijo, da je tedaj živela v neki baraki na "britofu" ženska, ki je hotela postaviti znamenje-kapelo v čast Materi Božji v zahvalo za varstvo med prvo svetovno vojno. Ta ženska, katere ime ni znano, je umrla malo pred letom 1925, zato je naročila prijateljici ali sorodnici, naj izpolni njeno željo. Ta ženska je bila Frančiška Humar vd. Škorjanc.

Po blagoslovu v soboto na Bukovju je sledil kratek kulturni spored, ki so ga oblikovali pevci in recitatorji. Cerkevni pevski zbor se je pod vodstvom Hermana Srebrni-

ča predstavil s štirimi Marijinimi pesmimi. Mladi recitatorji Tadej Lango in Tamara ter Valentina Šuligoj so prebrali nekaj pesmic v čast Mariji; Martina Valentincič in Irena Bednarich pa sta sklenili program z branjem odlomkov iz črtice Emijana Cevka *Znamenje*. Slovesnost se je zaključila ob zvokih pesmi *Je mrak končan* (J. Hladnik). Sledila je družabnost na borjaču družine Maraž.

OB ŠPETRSKEM FARNEM ZAVETNIKU

NOVI VELIKI ŽUPAN NADIŠKIH DOLIN

ERIKA JAZBAR

Ob raznih prireditvah, ki se v teh dneh snujejo za kulturno poletje v videmski pokrajini, je bila za našo slovensko narodnostno skupnost v Benečiji oz. za širšo zamejsko javnost najzanimivejša vrsta prireditve, s katerimi se v soboto in nedeljo v Špetru praznovali farnega zavetnika Sv. Petra. V ta namen so domači družbeno-kulturni in politični delavci priredili vrsto verskih, kulturnih in družabnih manifestacij, ki so naletele na zelo zadovoljiv odziv ne le pri domačih ljudeh.

V soboto se je praznovanje začelo z nastopom tonkačev iz Nadiških dolin na špetrskem zvoniku, nato se je srečanje nadaljevalo z vaško družabnostjo ob kioskih in veseljem razpoloženju. V večernih urah je bil na programu celovečerni koncert alpske brigade Julia.

Osrednja slovesnost je bila v nedeljo. V jutranjih urah je bila najprej v farni cerkvi peta maša, nato so v prvih popoldanskih urah v občinski dvorani nagradili otroke, ki so

sodelovali pri natečaju narečnih del *Moja vas*.

Pozno popoldan se je Benečija vrnila za nekaj stoletij v preteklost, v tisto obdobje, ki je bilo po mnenju vseh za te kraje najlepše, o katerem pa se le redkokdaj spregovori v državnih šolah. Župani in občinski upravitelji so namreč tretjič obudili staro "arengo" oz. "veliko sosiednjo", s katero so domači ljudje pred stoletji avtonomno upravljali svojo zemljo in odločali o usodi svojih ljudi. Manifestacija se je začela v farni cerkvi z večernicami in ob sodelovanju domačih zborov iz Nadiških dolin, ki jih je vodil Nino Specogna; med temi naj omenimo mlado skupino Beneške korenine, Matajur, Nediške puobe, Pod lipo in Rečan. Sledila je procesija oz. dolg sprevod s prapori in župani desetih občin, s svetovalci, pevci in godci iz Čedadra ter nazadnje publiko, ki je krenila k cerkvi sv. Kvirina, kjer je bil višek slovesnosti. Pod taktirko režiserja Alda Klodiga ter s sodelovanjem svetovalca za beneško zgodovino Giorgia Banchiga so oživili zgodovinski

prikaz beneškega parlamenta in dekani so izvolili velikega župana Nadiških dolin. Volitve so potekale po stari navadi: velikega župana so izvolili dekani, tako da je vsak vpičil svojo palico, simbol moči, h kandidatu, ki je bil zanj najbolj primeren. Najbolj prepričljiv je bil lani dreški župan Mario Zufferli, ki je bil do nedelje "veliki župan Nadiških dolin". Novi župan pa je Lorenzo Zanutto, ki je sicer župan v občini Sv. Lenart. Spomnimo, da je bila zadnja "velika sosiednja" pri cerkvi sv. Kvirina 2. maja 1804.

Vreme letos ni prizaneslo organizatorjem in zelo številni publiki, tako da je zadnja točka na programu odpadla. Beneško gledališče je namreč pripravilo zanimivo staro pravdo iz leta 1401 z Landarskega gradu, o čemer bomo zvedeli kaj več prihodnje poletje.

Ob koncu slovesnosti je Gorska skupnost podelila srebrne plakete najbolj zaslužnim ljudem iz Nadiških dolin in tistim, ki so s svojim delom pripomogli k rasti te zemlje. Priznanja so dobili med drugim Nino Specogna, Zdravko Likar iz Kobarida in zbor Nediški puobi za dolgotrajno delovanje.

ZDOMSTVO

"SLOVENSKA DUŠA POJE"

POLDE CVERLE

V Essnu je 6. junija potekala revija slovenskih zborov iz Evrope, ki jo prirejajo, letos osmič, vsako drugo leto. Gostitelji so bili člani moškega pevskega zbora društva Bled iz Essna. Predstavniki

zborov so že sklenili, da bo naslednje srečanje leta 2000 v Merlebachu v Franciji.

"Slovenska duša poje" je bila tema revije v Essnu. Slovenci se radi srečujemo, zraven pa z veseljem zapojemo. Tudi z veselo pesmijo ohranjamo neizmerno bogastvo naše dediščine. Tako je napisal Bojan Oman, učitelj dopolnilnega pouka slovenščine, v uvodni besedi programske knjižice.

Deset zborov je predstavilo krajši repertoar. Kot prvi je zapel gostitelj, to je moški pevski zbor Bled iz Essna pod vodstvom Danice Ban. Sledila sta mešani in moški zbor društva Slomšek (vodi Vili Rogelj) iz Maasmechela. Iz Berlina sta se oglasila moški oktet in dekliški sektor Planika (vodi Franjo Pukmeister), nato pa še moški pevski zbor Slovenski fantje in mešani pevski zbor Slovenski cvet iz Moersa (vodi Iztok Kešpret). Na vrsti je bilo slovensko pevsko društvo Zvon iz Heerlena (vodi Toni Kropivšek), ki je zapelo v moški, ženski in mešani zasedbi. Sledil je mešani pevski zbor Naš dom iz Genka (vodi Franc Novak). Na srečanju stalno sodelujeta tudi mešani pevski zbor rudarskega društva Jadran iz Merlebacha (vodi Lauren Egloff) in slovenski mešani pevski zbor iz Aumetza. Kot zadnji so navzoče presenetili gostje iz Slovenije, moški pevski zbor Blaž Arnič iz Zgornje Savinjske doline pod taktirko Mitje Venišnika. Na koncu so vsi zbori skupaj zapeli pesem *Tam, kjer Sava Dravo* v priredbi Danice Ban.

Srečno je ljudstvo, ki veselo peti zna. S temi besedami lahko sklenemo zapis o priljubljenem dogodku pri nas. Zbori so pokazali, da so se izvrstno pripravili in zrasli v kakovosti. Izbrano petje in organizacijo prireditve sta pohvalila tudi veleposlanik in konzul republike Slovenije v nemškem Bonnu.

še pomanjkljiva. Od leta 1980 je učenje frizijsčine obvezno le v letih obveznega šolanja, šele pred petimi leti pa so jo uvedli tudi v prvem letniku srednje šole (naše višje srednje šole). Vse ostalo ostaja izključno v holandščini. Izjema so učiteljska, ki morajo formirati frizijske učitelje. Velik prepad pa je, kot smo že pisali, ko si mladostnik izbere študij na univerzi in mora daleč od Frizije.

Nizozemci so znani po svoji strpnosti. Vlada je že leta 1956 uradno priznala Frizijo kot dvojezično skupnost, frizijsčino pa posledično kot drugi uradni jezik v določenih situacijah. Tako npr. Pokrajinski svet Frizije, ki dejansko upravlja to področje, redno izdaja dokumente in poročila v jeziku, ki je lasten temu področju. V zadnjih desetletjih se je položaj frizijske skupnosti samo izboljšal, predvsem v šolski vzgoji, javni upravi ter sodstvu. Danes ima frizijsčino kot materin jezik kakih 350.000 ljudi, kar bi znašalo nekaj več kot polovico vseh prebivalcev Frizije. Vendar ta jezik ni le domena tistih, ki žive v zibelki slišijo frizijska ljubkavalna imena; veliko prebivalcev tega nizozemskega predela se frizijsčino nauči tudi v odraslih letih, tako da dejansko triletno celotnega prebivalstva na frizijskih tleh jo lahko razume in govori (četudi je potem pisna in bralna večina redkejša).

Osnovni problem je torej ekonomskega izvora. Frizija potrebuje novo gospodarstvo in seveda predvsem možnost, da si ga sama kroji in upravlja, neodvisno od The Haguea. Kar so Frizijci v vseh teh letih dokazali na kulturnem in političnem področju, bodo zagotovo tudi v gospodarstvu.

DALJE

EVROPA NARODOV (25)

VIDA VALENČIČ

FRIZIJA, USPEŠNOST PRAGMATIZMA

V prejšnjih vrsticah ste lahko brali o miroljubnem narodu na skrajnem severu Nizozemske. Frizijci se radi sami sebe označujejo kot ljudi, ki ljubijo predvsem svobodo in samostojnost, in to že od majhnega. Kar sem opazila, je predvsem posebna mešanica tradicionalnega in najbolj avantgardnega, ki označuje njihovo življenje. V posrečeno kombinacijo združujejo Frizijci pristno kmečko življenje in svojo kulturno zakladnico. Zanimivo je npr., da je frizijska književnost izredno avantgardna; označuje jo velika mera pogumnega eksperimentiranja tako v obliki kot v vsebini, ki se večkrat zoperstavi konservativni miselni zatohlosti. Frizijska literatura je pomembna tudi zaradi analize nove frizijske družbe. Literatura v tem smislu zrcali družbo, pa ne samo to: obenem tudi načena diskusijo o novih vplivih, ki se vedno bolj vključujejo v današnjo Frizijo in jo preobrazujejo tako na ekonomskem kot na družbenem področju.

Mislím, da nisem daleč od resnice, če napišem, da je značilnost tega naroda predvsem velika želja po spoznavanju in znanju. Kar me je o tem dobro prepričalo, je bil tipični fri-

zijski način prodaje lastnih knjig, imenovan *sutelaksje*: to je prodaja knjig s strani vseh prebivalcev od vrat do vrat. In da to ni le občasna folklorna zadeva, se lahko prepričate ob številu frizijskih knjig, ki so jih na ta način prodali leta 1991: 25.000! Včasih se ti distributerji-prostovoljci peljejo s kombiji, včasih pa (predvsem ženske) hodijo od hiše do hiše v vasi kar s samokolnicami, polnimi knjig, pozvonijo na zvonec in jih ponujajo vaščanom!

Prebivalci Frizije (verjetno je to značilnost vseh severnih narodov) so seveda izredni pragmatiki in učinkoviti organizatorji. Resda se lahko ponasajo s tekočim znanjem treh ali štirih jezikov (frizijsčina, holandščina, angleščina ter nemščina) in zato so dosti pred nami dojeli npr. bistvo združene Evrope in možnosti, ki jo slednja predstavlja. Obenem pa so tudi spoznali vse prednosti, ki jih predstavlja nova tehnologija in so se z veseljem vpeljali v ta naš "internetizirani" svet.

Njihova želja po spoznavanju in vsestranska podpora številnim kulturnim iniciativam je razvidna tudi v samem ustroju frizijske radijske, predvsem pa televizijske postaje *Omrop Fryslan*. Frizijska televizija si je s svojo inovativnostjo zagotovila priljubljenost vseh prebivalcev dežele. Program aktualnosti *Hjoed* (Danes) je pred dvema letoma celostopnil na stopničko najbolj

gledane televizijske oddaje v celotni Friziji, in to pred vsemi ostalimi nizozemskimi komercialnimi postajami, ki predvajajo lahke filmčke po Berlusconijevem zgledu. Tudi *Omrop Fryslan* pa ne bi bila manjšinska televizija, če se ne bi znašla v kritičnih finančnih težavah. Kakšna je bila rešitev? Vsi prebivalci Frizije letno prispevajo kakih 10.000 lir, za ostala sredstva pa gre zasluga prizadevnim politikom Province, ki so izbrali od države potrebno letno podporo. To pa ni še vse. Isti politiki si zdaj prizadevajo, da bi lahko prav v sodelovanju z *Omrop Fryslan* spodbudili in seveda finančno podprli druge dejavnosti, npr. gledališče predstave in raznorazne avdiovizualne produkte v frizijskem jeziku. Izgledi so torej rožnati po zaslugi pragmatizma in konkretnega prizadevanja Frizijcev.

Ustanova, ki verjetno najdostojnejše predstavlja to deželo in njene prebivalce, je *Fryske Akademy*, dobesedno Frizijska Akademija, izredno aktiven in imenitno organiziran raziskovalni center ter središče vsestranskega frizijskega kulturnega delovanja. Glavna problematika, s katero se *Fryske Akademy* ukvarja že od nastanka leta 1945, je raba frizijskega jezika, v prvi vrsti v šolski vzgoji. S frizijsčino so lahko učenci prišli v stik vse od leta 1938, ko je nizozemska vlada dovolila učenje t.i. "krajinskih narečij" med šolskimi urami. Kljub vsem desetletjem, ki nas ločujejo od leta 1938, pa je šolska vzgoja v frizijsčini

NA TABLJI NOVA
MEDNARODNA
TURISTIČNA DRUŽBA

ČEZMEJNO SODELOVANJE ZA PREPOROD TURIZMA

Dne 23. junija je bila na Tablji (*Pontebba*) ustanovljena družba *Open Leader* (slov. *odprti voditelj*), ki bo v glavnem skrbela za turistični preporod na celotnem ozemlju pristojne Gorske skupnosti.

Ustanovitelji so poleg Gorske skupnosti Kanalske doline in *Canal del ferro* tudi vse občine, ki delujejo v njenem sklopu ter razne druge uprave in združenja iz Furlanije. Novost je v tem, da sta k tej pobudi pristopili občini Kranjska Gora in Bovec za Slovenijo ter občini Podkloster (*Arnoldstein*) in Šmohor (*Hermagor*) za Avstrijo. Gre skratka za popestritev in promocijo turistične ponudbe, mednarodno podjetje pa bo delovalo izključno s evropskimi pripekvi oz. s financiranjem Evropske zveze.

Lep primer čezmejne sodelovanja bi lahko postalo smučarsko središče na avstrijsko-italijanski meji na Mokri nah ter tisto na italijansko-slovenski meji, ki se vije po vrhu Kanina (*na sliki smučišče na italijanski strani*).

ED

SLOVENIJA

V SLOVENIJI OŽIVLJANJE ZDRAVILIŠČA RIMSKE TOPLICE

Zdravilišče Rimske toplice, ki je nekdanje služilo Jugoslovanski armadi, bodo obnovili. O tem je minister za delo, družino in socialne zadeve Anton Rop podpisal t.i. pismo o nameri. Z njim so se država in investitorji obvezali, da bodo prispevali sredstva za ponovno usposobitev zdravilišča, ki je pred obitv svetovno vojno uživalo velik sloves. V konzorciju sodelujejo država, ljubljanska družba Investplan, družba Gradis iz Celja in mariborska družba Alpine CTC. Rezultat dogovorov je bil, da bo država 40-odstotna lastnica, investitorji pa 60-odstotni lastniki nove družbe. Vrednost osnovnega kapitala bo 2,1 milijarde tolarjev, pri čemer bo vrednost objektov, ki jih bo v posel vložila država, 400 milijonov tolarjev. Njenemu stvarnemu vložku bodo pristeli tudi dva vložka Splošne bolnišnice Celje. Obnova zdravilišča bo predvidoma stala 1,1 milijarde tolarjev. Končali naj bi jo v treh letih.

V zdravilišču Rimske toplice bodo v prvi fazi obnovili obstoječe objekte, prenočitvene zmogljivosti in terapevtsko dejavnost. V drugi fazi bi zgradili pokrit bazen z zdravilno termalno vodo, dopolnilne objekte in obnovili Sofijin dvorec. Sprva naj bi zaposlili od 50 do 70 ljudi, v drugi fazi obnove pa bo predvidoma zaposlenih že sto delavcev in uradnikov. Prvi gostje naj bi v Rimske toplice prišli že leta 1999. (M.)

POLEMIKE TUDI OB PRAZNOVANJU DNEVA DRŽAVNOSTI

DVOMI O MOŽNOSTIH ZA NARODNO SPRAVO

MARJAN DROBEŽ

Politične stranke v Sloveniji naj bi do konca junija sprejele stališča do Deklaracije o protipravnem delovanju komunističnega totalitarnega režima in do Izjave o narodni spravi. Oba dokumenta so kot predloga že sprejeli predstavniki strank. Če bi bila potrjena, pa bi ju v mesecu juliju obravnaval in sprejel Državni zbor.

Toda stališča do delovanja komunističnega režima in narodne sprave se spet zaostrejo, zaradi česar ni gotovo, da bosta omenjena dokumenta sploh prišla na dnevni red parlamenta. Demokratična stranka upokojencev je na nedavnem kongresu zavrnila tako Deklaracijo kot Izjavo, čeprav je med pogajanjimi predstavnikov parlamentarnih strank oba dokumenta podpisala. V združeni listi socialnih demokratov pa so nastali hudi spori med predsednikom Borutom Pahorjem in njegovimi somišljeniki, ki se strinjajo z Deklaracijo in Izjavo ter večino drugih članov, ki jo tvorijo predvsem nekdanji borci, aktivisti in bivši vplivni politiki. Če Borut Pahor ne bo dobil podpore za svoja stališča, bi utegnil odstopiti ali pa bo odstranjen s položaja predsednika.

Sprejem skupnih stališč o komunističnem totalitarnem sistemu in o narodni spravi je postal negotov predvsem po izjavah glavnega državnega tožilca Antona Drobničiča. Slednji je namreč 27. april, Dan upora, označil za "dan komunistične zarote, ki je Slovincem povzročil neizmerne žrtve in novo okupacijo, je dan velike prevare, je dan slovenskega razdora in praznik na-

rodnega žalovanja." Reakcije na take trditve so bile dvojne. Predsednik države Milan Kučan in nekatere stranke so zatrjevali, da je dr. Drobničič zalil državo kot vrednoto, z izjavami zoper državni praznik pa da je kršil tudi ustavo in zakone, ki bi jih glede na svojo prisego ob nastopu funkcije moral upoštevati oz. spoštovati. Drugi politiki, med njimi so bili tudi Janez Janša, Lojze Peterle in Marjan ter Janez Podobnik, pa so izjavili, da je pač izrazil svoje mnenje glede praznika 27. aprila, kar bi moralo biti v demokratični državi normalno.

Bolj sporna pa je bila druga izjava generalnega državnega tožilca, ki jo je tednik *Sobota* objavil tudi v naslovu, češ "da so bili partizani kriminalci". Ta trditev je naletela na ostre ugovore oz. odmeve v javnosti, nekdanji borci pa so ponovili zahteve, da bi moral dr. Drobničič odstopiti. Vlada je sprejela uradno izjavo, "da ima generalni državni tožilec tako kot vsak državljan Slovenije zagotovljeno svobodo izražanja, vendar pa je ta pravica omejena s pravicami drugih. Drobničičeve izjave ne sodijo v današnji čas, saj so zaradi njih lahko prizadeti številni Slovenci". Vlada je zato ocenila, da so Drobničičeve izjave "v celoti neprimer-

ne in da ne prispevajo k ugledu slovenskega tožilstva oz. pravosodja na splošno". Dr. Drobničič se je odzval s trditvijo, "da niti vlada niti pravosodno ministrstvo nista pristojna ocenjevati njegovega dela in njegovih osebnih izjav".

Predsednik SDS Janez Janša je drugo izjavo generalnega državnega tožilca ocenil s pridržki, saj je dejal, "da o partizanih ne moremo govoriti samo kot o kriminalcih, pa tudi ne o domobrancih samo kot o izdajalcih. Posamezniki so šli na eno ali drugo stran v državljanski vojni, ki pa jo je povzročila revolucija". Predsednik SKD Lojze Peterle se je odzval tako, da je poudaril vlogo "poštenih partizanov". Poslanci iz stranke Slovenskih krščanskih demokratov pa so v svoji izjavi zapisali: "V poslanski skupini SKD smo prepričani, da je velika večina partizanov sodelovala v boju proti okupatorju iz domoljubnih nagibov, in zato zavračamo posplošeno izjavo, da so bili partizani kriminalci." Odklonilna so tudi stališča SLS. V zadnji številki njihovega glasila *Slovenska brazda* je zapisano naslednje: "Visokemu položaju državnega tožilca so skrajno neprimerne njegove zadnje izjave o partizanih. Posploševanje in žalitve tudi tistih, ki so se s poštenimi nameni uprli okupatorju, ni dobronamerno in pomeni krepak udarec na klin, ki v narodovem telesu ohranja razjedo delitve."

ZDA BODO ŠE NAPREJ PODPIRALE SLOVENIJO

V Ljubljano bo kmalu prispele Nancy Ely Raphael, nova ameriška veleposlanica v Sloveniji. Mlada diplomatka je nazadnje predsedovala posebni skupini funkcionarjev, odgovornih za zunanjo politiko, in v njenem okviru bila koordinatorka za Balkan. Imela je pomembno vlogo pri pripravi programov za izvajanje Daytonskega mirovnega sporazuma v BiH. V predstavitvenem govoru v pristojnem odboru senata je poudarila pomen samostojne Slovenije, "ki

je odločena, da postane produktivna članica svobodne in demokratične zveze narodov. S svojo odločnostjo je vztraja-

la pri oblikovanju demokratičnih ustanov in tržno usmerjenega gospodarstva, pri tem pa je dosledno upoštevala osnovna načela spoštovanja človekovih pravic. Slovenska zgodovina ima globoke korenine v srednjeevropski kulturi in družbi, zato se je nova država znala odpreti, da bi ustvarila trdno prijateljstvo in sodelovanje s svojimi zahodnimi sosedi in partnericami na podlagi skupnih vrednot, idej in medsebojnih interesov." V predstavitvenem govoru pred senatorji je nova veleposlanica tudi dejala, da bodo ZDA še naprej podpirale Slovenijo pri utrjevanju in ohranjanju že doseženega, ter poudarila, da pomeni uspešna Slovenija uspeh za celotno regijo, torej tudi za vso Evropo in evroatlantsko partnerstvo. M.

V SLOVENIJI PRIJAVLJENIH 38 POLITIČNIH STRANK

V registru političnih strank, ki ga vodi slovensko notranje ministrstvo, je vpisanih že 38 strank. Kot zadnji je bil vpisan Istrski demokratski zbor - *Dieta democratica Istriana*. To stranko, ki ima sedež v Kopru, je notranje ministrstvo pred tremi leti izbrisalo iz registra, z utemeljitvijo, da so nekateri člani njenega statuta v neskladju s slovensko ustavo. Stranka se je pritožila, ustavno sodišče pa je pritožbi ugodilo, pri čemer je tudi razveljavilo nekatere določbe zakona o strankah, notranjemu ministrstvu pa naročilo, da Istrski demokratski zbor spet vpiše v register.

Politične stranke se zdaj pripravljajo, da bodo bodisi samostojno ali pa v koalicijskih povezavah sodelovale na volitvah županov in organov občin (krajnih uprav) letos jeseni.

VOJAŠKI KURATI V SLOVENSKI VOJSKI

V osnutku novega zakona o obrambi, ki ga bo slovenska vlada kmalu obravnavala, je predvidena tudi uvedba duhovne oskrbe za pripadnike vojske. Zagotavljali jo bodo vojaški kaplani, t.i. vojaški kurati. Na obrambnem ministrstvu se s problemom uvedbe duhovne oskrbe - stroške bo krila država - ukvarjajo že nekaj mesecev. Predstavniki vojaških oblasti so se o tem pogovarjali tudi z ljubljanskim nadškofofom Francem Rodeodom, vodjem Inštituta za religijo in mir z Dunaja Wernerjem Freistetterjem, avstrijskim vojaškim škofom Christianom Wernerjem in generalnim vikarjem nemške vojaške škofije Jurgenom Nabbefeldom. "Ureditev tega vprašanja formalno ni pogoj za vstop Slovenije v Nato, toda vprašanje je, ali je modro, da ostanemo edina država v Natu oz. v Evropi, ki duhovne oskrbe v vojski nima zagotovljene," je ob pripravljanju zakona dejal Drago Čepar, svetovalec vlade "za posebno zahtevna sistemska vprašanja" na obrambnem ministrstvu. (M.)

PRIPRAVE ZA SPREJEM BEGUNCEV S KOSOVA

V Sloveniji se policija in vladni urad za begunce pripravljata na morebitni prihod beguncev s Kosova. V prvih petih mesecih letošnjega leta so pri poizkusu nezakonitega prehoda meje prišli 640 državljanov Zvezne republike Jugoslavije, od katerih naj bi bila večina albanske narodnosti. Lani so v celem letu prišli 631 ilegalcev, ki so poskušali priti v Slovenijo.

Spričo nastalih razmer sta se ministrstvi za notranje in zunanje zadeve odločili, da bodo slovenska veleposlanišva vizume, ki so potrebni za vstop v Slovenijo, podeljevala bolj restriktivno. V primeru potrebe ima urad za begunce za prvo silo pripravljanih 200 ležišč v že obstoječih begunskih centrih. Če bi bilo albanskih beguncev s Kosova še več, bi zanje lahko hitro zagotovili dodatna zasilna prebivališča. (M.)

OSEBNE IZKAZNICE NISO VEČ OBVEZEN DOKUMENT

Upravne enote (to so del državne uprave) po vsej Sloveniji sprejemajo vloge za nove osebne izkaznice, ki bodo skladne s predpisi nove in samostojne države. Izdelane so v obliki plačilne kartice ter so izredno varen, ekološko sprejemljiv in priročen dokument. Za novo izkaznico bodo državljani odšteli 1.400 tolarjev, plačati pa bo treba še upravno takso v višini 337 tolarjev. Uradnice v upravnih enotah bodo po podatkih notranjega ministra Bandlerja za obravnavo ene vloge porabile povprečno štiri minute. Državljanji bodo dokument dobili najkasneje v petih dneh.

Osebna izkaznica v Sloveniji ni več obvezen dokument, toda le v primeru, da ima državljan kako drugo identifikacijsko listino, kot sta na primer voziško dovoljenje ali potni list. Vendar pričakujejo, da se bo veliko državljanov odločilo zanj, to pa zaradi njene priročnosti in zato, ker se bodo z novo slovensko osebno izkaznico lahko prestopale meje z Italijo, Avstrijo, Hrvaško, Madžarsko in pozneje tudi z drugimi državami.

Pri pripravljanju zakona o osebni izkaznici najprej ni bilo predvideno, da se bodo imena zapisovala s črkami iz drugih jezikov, na primer iz srbskega, hrvaškega, madžarskega, nemškega. Zaradi pripomb in kritik, ki so prišle na notranje ministrstvo, pa so se po posvetovanju z jezikoslovci odločili, da črkovni nabor razširijo z devetimi črkami, ki se pojavljajo v abecedah srednjeevropskih narodov, torej na območju, kamor sodi tudi Slovenija. V Slovenski Istri in v Prekmurju, kjer živijo tudi pripadniki italijanskega oziroma madžarskega naroda, bodo nove osebne izkaznice dvojezične. M.

OB 50-LETNICI CERKLJANSKE TRAGEDIJE (2)

ERZILIJA PIRIH

Medtem ko so jetniki preživljali težke ure, pa je vsa župnija molila zanje.

Na prvo soboto v novembru sva s prijateljico Malko Purgar bili pri sv. maši. Še dolgo sva ostali v cerkvi in goreče prosili Marijo, naj reši vse naše trpeče. Takoj ko sva prišli ven, pa sva zvedeli, da se jetniki vračajo. Nisva mogli verjeti. Pod cerkvijo sv. Jerneja sva zagledali gospoda kaplana. Zdelo se mi je, da sanjam. Zaklicala sem mu v pozdrav in zajokala. "V tem pozdravu" je pozneje zapisal duhovnik - "sem videl simbolično zlite pozdrave mnogih. Bil je kot kapljica sreče, v kateri se je potopilo morje trpljenja..."

Še sedaj, po toliko letih ne morem pozabiti, kakšen je bil tedaj g. Piščanc: kakor razbičani Kristus. V njem sem res lahko gledala trpečega Jezusa. Ne spomnim se, da bi izmenjala kaj besed. Povedal je samo to, da se mu mudi, ker se mora takoj javiti na določenem mestu, in da se vračajo tudi drugi, ter odhitel dalje. Medtem so prihajali tudi ostali trpini. Piščančev oče je podpiral Marto, ki je komaj hodila. Spremili sva ju na njihovo stanovanje in Malka se je odločila, da bo ostala pri njima vsaj toliko časa, da se Marta pozdravi.

Oče se je še kar kmalu umiril. Rekel je: "Hudo je bilo, a prestali smo in upam, da nas bodo sedaj pustili pri miru." G. Lado pa je slutil, da je to šele začetek, kateremu bo sledilo še kaj hujšega. "To so bile morda šele rožice..." je zaskrbljeno rekel.

Gospod kaplan se je znova s še večjo gorečnostjo in ljubeznijo vrgel v svoje duhovniško delo. Po zgledu apostola Pavla je želel postati vsem vse in jih še bolj utrditi v veri in ljubezni do

Boga. Svojo skrb in ljubezen je posvečal predvsem otrokom, mladim, bolnim in trpečim.

Čas je tekel naprej in življenje v Cerknem se je počasi umirjalo. Ker je kraj veljal za "osvobodeno ozemlje", je bila tam organizirana partijska šola. Ko so Nemci to zvedeli, so 27. januarja 1944 Cerkno napadli in pobili vseh 47 gojencev te šole z njihovimi vzgojitelji vred.

Tisto jutro sem bila pri Piščančevih. Ko je začelo pokati, je bil g. Lado že v cerkvi in se je pripravljal na sv. mašo, drugi kaplan pa je bil še pod zvonikom. Oba sta bežala v stanovanje g. Sluge, ki je bilo bližje cerkvi. Gledala sem skozi okno in videla nekega partizana, kako se je plazil preko njiv, a je prišel nemški vojak in ga ubil. Tudi drugi, ki so bežali v hrib, so padali pod streli. Bilo je strašno. Nemci so pridreli tudi v Piščančevu stanovanje, ga preiskali in, kar jim je bilo všeč, tudi odnesli, med drugim dragoceno uro.

Po končanem napadu sta oba kaplana vzela sveto olje in nekaj sanitetnega materiala ter hitela na pomoč ranjencem. G. Lado je prišel domov strt od groze. Seselel se je na stol in ponavljal: "Strašno, strašno..." Najbrž je že slutil posledice.

Kmalu se je razvedelo, da so krivdo za pokol zvalili na gospode kaplane in med ljudmi širili vest, da sta iz zvonika dajala Nemcem znake (pozneje se je zvedelo, da je bil resnični izdajalec iz vrst partizanov, major Jernej H., katerega so sami likvidirali).

V noči med 2. in 3. februarjem 1944 je pri Piščančevih pozvonilo. Neznanci so zahtevali g. Ladota in njegovo sestro Marto. Malka, ki je bila še vedno pri njih, je odgovorila, da Marta ne more iti nikamor, ker je bolna - pri tem je pokazala na vrsto stekleničk z zdravili na nočni omarici. "Če ne more z nami ona, greš ti!" se je glasil oster ukaz. Ne da bi pomisljela, se je strežnica oblekla in z njimi ter g. kaplanom odšla v noč... Zjutraj smo zvedeli, da so ob enem z njima partizani odpeljali tudi g. Sluga, 9 ljudi iz Cerkna in 3 moše iz župnije Otalež.

Ko sem zvedela, da sta Piščančev oče in Marta ostala sama, sem šla k njima in jima gospodinjala namesto Malke Purgar.

DALJE

NA TRŽAŠKEM SE POVRŠINE OLJČNIKOV ŠIRIJO

TEČAJ O BOJU PROTI ŠKODLJIVCEM OLJKE

V petek, 26. junija, je bilo v Kulturnem domu v Boljuncu zanimivo in lepo obiskano predavanje o dveh najhujših škodljivcih oljke. To sta oljčni molj in oljčna muha. Predavanje sta priredila pokrajinski Urad za opazovanje boleznih rastlin in deželna ustanova za razvoj kmetijstva ERSA. Lepo število oljkarjev je sledilo predavanju na temo *Glavni škodljivci oljke v tržaški pokrajini*. Po uvodu dr. Ivana Clabassija, direktorja tržaškega urada za opazovanje boleznih rastlin, je prof. Vincenzo Girolami s padovanske univerze predstavil glavnega škodljivca oljke, to je oljčno muho, in metodologijo ter kriterije za njeno zatiranje. Tehnika, dr. Susanna Frausin in dr. Andrea Di Bernardo, ki delujeta v okviru urada za opazovanje boleznih rastlin, pa sta podrobneje orisala metodologijo boja. Dr. Frausinova je predstavila izkušnje o opa-

zovanju prisotnosti boleznih in škodljivcev v oljčnikih. Dr. Di Bernardo pa je predstavil biološki ciklus oljčnega molja na Tržaškem.

Odrasli metulj oljčnega molja je pepelasto sive barve s srebrnimi odtenki, dolg je 6-7 mm. Odrasla ličinka pa je sivo-zelene barve od 7-10 mm dolga. Buba pa je rjava in dolga 5 mm. Letno ima tri generacije. Prva napada cvetove, druga plodiče, ko so veliki približno kot zrno popra (to je v sedanjem času), in tretja, ki napada liste. Generacija, ki napada plodiče, je pri nas najbolj nevarna, ker plodiči, ki jim ličinka poje še neolesnelo koščico, zapustijo plod ob peclju. Ko na jesen zapuha burja, te oljke odpadejo. Škoda, ki jo povzroča molj, je zato pri nas kar precejšnja, drugod, kjer ni burje, pa nepomembna. Ukrepali naj bi le v primeru, ko s feromonskimi vabami ugotovimo veliko prisotnost škodljiv-

ca. Uporabljamo pa lahko tudi biološke pripravke na osnovi *Bacillus thuringiensis*.

V minulem letu smo tudi doživeli kar močan napad oljčne muhe, tako da sta bila potrebna dva posega s škropili. Kdor ni pravočasno škropil, pa je bil ob pridelek. V boju proti oljčni muhi moramo vedeti, da navadno razvije dve do tri generacije in da so napadi ob milejših zimah hujši. Škropiti moramo, ko je poškodovanih nad 10% plodov. Tedaj škropimo kurativno, ker smo zamudili škropljenje z zastrupljenimi vabami. Oljčna muha je velika 5 mm ima značilen zadek v obliki amfore in na prozornih krilih ima značilni lisi na robovih. Generacijski ciklus traja približno 28 dni, odvisno je od temperature. Navedena velja za temperaturo okrog 25° C.

Srečanje v Boljuncu je vsekakor vzbudilo veliko zanimanje, saj se površine oljčnikov širijo. Po zadnjih podatkih je v tržaški pokrajini že približno 60 ha oljčnikov, kar je zelo vzpodbudno in zanimivo.

DRUGI DEL KORISTNEGA UČBENIKA O PRAVU IN EKONOMIJI

Konec lanskega leta je izšel drugi del učbenika prava in ekonomije za IV. razred trgovskih šol ekonomsko-podjetniške smeri v okviru eksperimentalnega projekta 92. Avtor učbenika Emanuele Ferrari je isti kot za I. del, prevajalki prof. Silvana Hvalič in prof. Violeta Rosanda tudi. Učbenik je izdal in založil Deželni šolski urad Furlanije-Juljske krajine v Trstu.

Prvi del učbenika obsega dvanajst učnih sklopov, namenjenih pravu. To so sklopi, ki po vrsti obravnavajo obveznosti, vire nepogodbenih obveznosti in načelo odgovornosti, pogodbo, podjetnika in podjetje, trgovsko podjetje, plačilno nesposobnost trgovskega podjetnika, obrat, splošne pojme o družbah, osebne družbe, kapitalne družbe, zadruga in vzajemne zavarovalnice ter tuje družbe. Trije učni sklopi drugega dela učbenika so namenjeni ekonomiji, in sicer denarnemu gospodarstvu, inflaciji ter kreditu. Tretji del učbenika tudi tokrat vsebuje dopolnilne študijske pripomočke: slovar strokovnih izrazov ter vaje z delovnimi listi za preverjanje znanja in pomožnimi delovnimi listi.

Učbenik je skrbno pripravljen, vendar je mestoma preobsežen (nad 550 strani), tako da ga verjetno profesor ne bo zmožal v enem šolskem letu z dijaki v celoti predelati. Knjiga pa utegne biti koristna tudi za izvenšolske potrebe, ker je v njej zbranega res veliko strokovnega izražja, ki lahko pride prav prevajalcem, časnikarjem, publicistom in drugim dejavnikom v našem zamejskem prostoru. Pomislimo samo, kolikšne potrebe po takšnem izražju bomo imeli ob morebitnem uvajanju slovenskega jezika v tukajšnji javnosti. Hvalevredno je nadalje dejstvo, da sta prevajalki v pravilni meri upoštevali sodobno strokovno izražje, ki je v rabi v osrednji Sloveniji. Za tiste pojme, ki jih v Sloveniji v praksi ne poznajo, pa sta skrbno poiskali najbolj ustrezne izraze, ki so se že uveljavili v našem prostoru.

- MARIJAN BAJC

V BOLJUNCU NA TRŽAŠKEM

POSVET O OBRRTNIŠTVU

Dne 26. junija je bil v prostorih Kulturnega centra F. Prešeren v Boljuncu posvet o podjetništvu in obrtništvu v dolinski občini in tržaški pokrajini. Posvet je potekal v okviru nedavno zaključenega jubilejnega 50. tržaškega mednarodnega vzorčnega velesejma, priredila pa ga je velesejemna ustanova v sodelovanju z občino Dolina in tamkajšnjo Občno cono. Po pozdravu dolinskega župana Borisa Pangerca sta glavna referata podala prvi predsednik

Obrtne cone Dolina Dušan Pangerc ter bivši dolinski župan in pobudnik Obrtne cone Edvin Svab. V nadaljevanju so spregovorili še predsednik ustanove za industrijsko cono EZIT Roberto Cosolini, pooblaščenec upravitelj družbe SIOT Mauro Azzarita, predsednik SDGZ Marino Pečenik, predsednik pokrajinske zveze obrtnikov CNA Gianfranco Gragnara in predsednik združenja tržaških obrtnikov Fulvio Bronzi.

ITALIJANSKO PRAVO

PRED VRATI ZAKONSKA UREDITEV "MNOGOLASTNINSKIH PRAVIC"

DAMJAN HLEDE

V Italiji se je sistem t.i. mnogolastninskih nepremičninskih pravic (*multiproprietà immobiliare*) pojavil že pred približno dvajsetimi leti. V vsem tem času pa doslej še ni bil deležen prave zakonske ureditve, zaradi česar so se porabniki v (pogostih) slučajih prevar znašli brez nobene pravne zaščite.

Gre za pojav, ki se je v praksi uveljavil kot sredstvo, ki bi pravno-ekonomsko olajšalo situacijo počitniških bivališč. Konkretno obstaja v pravi nekaterih posameznikov, da lahko vsak izmed njih razpolaga z bivališčem (stanovanje, hiša, hotelska soba) za določen čas v letu. Gre torej za neko ciklično izmenično pravico razpolaganja s počitniškimi bivališči. Dejansko torej obstaja na isti stanovanjski enoti več avtonomnih in ekskluzivnih pravic, ki so pač porazdeljene v letu. Prednost te formule obstaja v tem, da se lahko isti rezultat (trajno izmenično razpolaganje s počitniškim stanovanjem) doseže z manjšo ceno in z znatno manjšimi upravnimi stroški. V praksi se za ta sistem uporablja več vrst pogodb, ki same po sebi služijo drugačnim namenom, turistični operaterji pa se jih, v odsotnosti specifičnih norm, poslužujejo tudi za urejanje tega pojava: solastnina, delniška participacija, lokacijsko razmerje.

Sedaj je končno napočil čas za pravno ureditev mnogolastninskih pravic. Odločilni korak je bil storjen z zakonom št. 128 z dne 24. aprila 1998 (*legge comunitaria 95/97*), ki v 41. členu vsebuje pooblastilo vladi, naj se pril-

godni evropski smernici iz leta 1994 po kriterijih, ki jih sam 41. člen določa. Gre za načela, ki uvajajo močno zaščito porabnikov, takšno, kakršne niti zdaleč ne poznajo kupci pri navadnih (toda pogostejših in pomembnejših) nepremičninskih kupoprodajnih pogodbah. Prodajalec bo moral pred pogodbo izročiti klientu informativni list, v katerem bodo morali biti podrobno opisani vsi pogoji kupčije in vse značilnosti stanovanja ter davčni in upravni stroški za njegovo vzdrževanje. V pogodbi bo moralo biti izrecno določeno, da kupec ne bo imel nobenih drugih bremen razen tistih, ki mu jih pogodba izrecno nalaga. Kupec bo imel široko pravico do odstopa od pogodbe: v roku desetih dni od podpisa bo lahko odstopil tudi *ad nutum*, torej brez razlogov. V tem primeru bo moral prodajalcu le povrniti stroške, ki jih je le-ta imel pri pogodbi. V roku treh mesecev od podpisa pa bo lahko odstopil v slučaju, ko pogodba ne bo vsebovala kakšnega nujnega elementa. V tem primeru pa ne bo potrebno nobeno povračilo. Do izteka roka za odstop kupec ne bo smel izvršiti nobene anticipacije ali akontacije. Prodajalec pa bo v vsakem primeru moral nuditi osebno, bančno ali zavarovalniško jamstvo.

Zakon upošteva in uvaja mnogolastninske pravice le v obliki stvarnih nepremičninskih pravic. Ostaja torej odprto še vprašanje drugih oblik, s katerimi je bil doslej dosežen isti rezultat, predvsem delniške participacije, ki pa je tista, v kateri so ponavadi porabniki najmanj zaščiteni.

ZMOGLJIVOST MARIN OB SLOVENSKI OBALI

Slovenska, nekaj več kot štirideset kilometrov dolga obala "premore" tri marine, od katerih je z nad 1.000 privezi v morju in na kopnem največja Marina Portorož, z zmogljivostjo 600 privezov ji sledi Marina Izola, petinsedemdeset privezov pa ima Marina Koper. Vse tri marine skupaj ponujajo torej nad 1.700 privezov, sprejemajo plovila do 25 metrov dolžine in do 4 metre ugreza, nudijo spuste in dvige plovil, pa vrsto popravil in vzdrževalnih del.

Kar zadeva portoroško marino, ta je največje okno v svet za marsikatero Srednjeevropelca, ki rad uživa morske radosti tudi z jadrnjem ali z vožnjo z jahtami oz. motornimi čolni. Ta marina je pravzaprav sodobno pristanišče za jahte in jadrnice v centru Portoroža, najbližja srednji Evropi in naravno izhodišče za plovbo po Jadranu. Prav tako je zelo primerana za prezimovanje plovil.

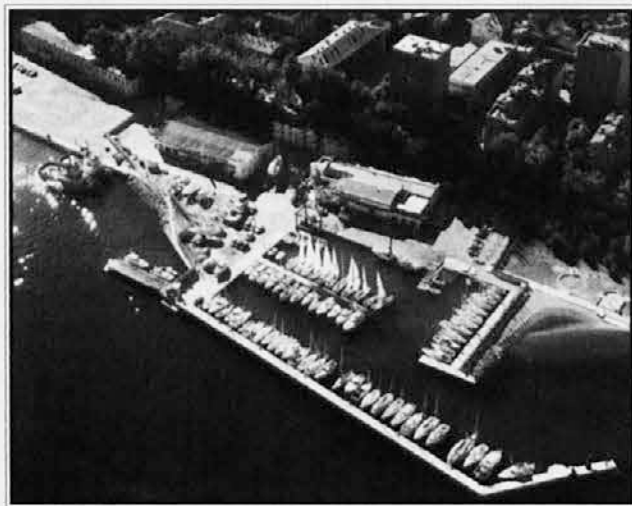
Glavna značilnost nove marine v Izoli je varnost njenega pristanišča, ki je z velikim valobranom zaščiten pred vetrom iz vseh smeri. Poskrbljeno je tudi za protipožarno varnost, za čistočo morja pa skrbi čistilna naprava. V neposredni bližini marine je bolnišnica in pa mednarodno turistično letališče (Sečovelje). Marina Koper na severnem delu Istrskega polotoka je oddaljena le nekaj kilometrov od meje z Italijo. Leži v bližini starega mestnega jedra Kopra, dobro dostopna pa je tudi po morskem poti in nudi izhodišče za plovbo ob istrski in dalmatinski obali, pa tudi ob italijanski strani Jadrana.

Marine ob slovenski obali imajo predvsem v poletnem

času zasedene skoraj vse priveze za razna plovila slovenskih in tujih ljubiteljev voženj po morju. Veliko je Nemcev, Švicarjev, Avstrijcev in Italijanov. Slovenski morjeplavec Jože Mušič, ki je v letu in pol

objadral ves svet, kljub razvoju marin in razvoju turističnih dejavnosti ob slovenski obali, meni, "da Slovenci še nismo pravi pomorski narod, saj premalo izkoriščamo možnosti in danosti, ki nam jih ponujajo sicer statistično kratka obala. Poglej - če imaš en meter morja, imaš cel svet oz. morsko okno v svet."

- M.

NAGLO POSODABLJANJE SLOVENSkih VLAKOV

Z nakupom od družbe Siemens AG dvajsetih tričlenskih in desetih dvočlenskih elektromotornih vlakov za približno 16,5 milijard tolarjev se je na Slovenskih železnicah začelo obdobje hitrejše modernizacije voznega parka. Novi vlaki pomenijo veliko pridobitev za potnike, saj se bo kakovost prevozov bistveno izboljšala. Garnture bodo sestavljali v Sloveniji, ker bo pri izdelavi novih vlakov s približno 60 odstotki udeležena slovenska industrija. Prvi novi elektromotorni vlak bo po slovenskih tirih

zapeljal v maju 2000, zadnji pa trideset mesecev kasneje.

Novi vlaki bodo grajeni na osnovi najnovejše tehnologije. Morda je to generalnega direktorja Slovenskih železnic Marjana Rekarja spodbudilo k izjavi na nacionalni TV, da bodo slovenske železnice "čez nekaj let lahko med najbolj modernimi v Evropi".

Največja hitrost vlakov bo 140 km/h, zagotovljeni bodo veliki pospeški, v vlakih pa bosta vgrajena hladilna naprava in sodoben informacijski sistem za potnike. Vožila bodo iz lahke aluminija-

ste konstrukcije, krmiljenje vlakov pa bo elektronsko. Stroški vzdrževanja vozil bodo bistveno nižji kot pri klasičnih vlakih. Novi vlaki bodo vozili na vseh elektrificiranih železniških progah v Sloveniji. Na progi Jesenice-Nova Gorica-Sežana torej omenjeni novi vlaki ne bodo vozili, ker ta proga še ni elektrificirana.

Pri nadaljevanju modernizacije nameravajo Slovenske železnice uvesti potniške vlake z nagibno tehniko. Prednost takih vlakov so predvsem krajši potovalni časi. O nabavi treh tričlenskih vlakov, ki bodo vozili na relaciji Ljubljana-Maribor, že potekajo pogajanja z italijansko družbo Fiat-Ferrovitalia S.p.A.

- M.

FRANCE 98 NOGOMET

ODSLEJ ZMAGOVALCI NAPREJ, PORAŽENCI DOMOV!

Še polemike na račun sodnikov: kritike so izrekle zlasti izločene afriške države, z izjemo odlične Nigerije, ki obtožujejo piščalke pristranskosti in rasi-zma. Španija presenetljivo izločena.

Še najbolj je zavrelo Maročanom, ki se niso uvrstili v osmino finala, ker je sodnik podaril Norvežanom, po mnenju Afričanov, neobstoječo enajstmetrovko, s katero so Skandinavci presenetljivo že drugič letos premagali svetovne prvake Brazilije in s tem prehiteli Maročane na drugem mestu svoje skupine. A glej čudo: prav posnetki norveškega snemalca so nekaj dni po sporni sodniški odločitvi dokazali, da je brazilski branilec zadržal za majico norveškega napadalca, se pravi, da je bil prekršek v kazenskem prostoru oz. je bila dosojena enajstmetrovka povsem pravična!

Moročani pa niso bili edini predstavniki "črnega kontinenta", ki so obtožili sodnike rasizma, saj so se jim pridružili še Kamerunci, ki jih je mošček s piščalko, vedno po njihovem mnenju, preostro kaznoval na porazni tekmi proti Italiji. Glede sojenja bi lahko pristavili v sozvočju z zamejskim strokovnjakom prof. Milošem Tulom, da nova določila v celoti bremenijo branilce: res, da je treba "prekršek od zadaj" kaznovati, vendar, kaj se zgodi, ko napadalec namenoma išče poseg take vrste (s tem se je na tekmi Italija-Avstrija še zlasti izkazal Del Piero)? Nič! Pravilo bi bilo doslednejše, če bi napadalcem dodelili kak karton več na račun simuliranja!

Edina afriška reprezentanca, ki se ne more pritoževati nad sojenjem, saj zaradi odlične igre pod taktirko Bore Milutinovića tega ne potrebuje, je Nigerija, ki je obenem tudi ena izmed tistih izbranih vrst, ki se je doslej najbolj izkazala. Nigeriji bi v tem smislu lahko pridružili druge glavne kandidate za osvojitev končnega svetovnega naslova. Med te, po našem mnenju, poleg nosilcev naslova Brazilcev, sodijo Italija, ki se je doslej odlikovala po konkretnem in učinkovitem napadu, domača Francija, pretresljivo solidni reprezentanci Nizozemske in Argentine in morda še Hrvaška, le če je ne bo, kot smo že nekajkrat opozorili, izdal "balkanski temperament", ki je več kot očitno spravljal v zadrego Jugoslavijo - sicer ekipo, polno šampijonov svetovnega formata. Kdo pa je bil presenetljivo izločen iz nadaljnje boja? V prvi vrsti je to Španija, ki je pred začetkom prvenstva sodila celo v ožji krog favoritov za končno zmago. Iberijsko moštvo pa je na prvih dveh tekмах preveč taktiziralo in niti zadnja, izdatna zmaga s teniškim rezultatom 6-1 proti skromni Bolgariji ji ni bila dovolj za uvrstitev v osmino finala. Presenetljivo in le za las je bila izločena tudi stalna gostja svetovnih prvenstev, Belgija.

Glavno pa je to, da je na svetovnem prvenstvu v Franciji minil čas taktiziranja oz. da se morajo ekipe sprijazniti s krutim pravilom, da, kdor zmaga, gre naprej, kdor izgubi, pa domov!

ED

Zaenkrat eden najboljših strelcev svetovnega prvenstva v Franciji, Argentinec Gabriel Batistuta

IZIDI TEKEM OSMINE FINALA:

ITALIJA - Norveška 1-0, Brazilija - Čile 4-1, Francija - Paragvaj 1-0 (zlati gol), Nigerija - Danska 1-4, Nemčija - Mehika 2-1, Holandska - Jugoslavija 2-1, Romunija - Hrvaška 0-1, Argentina - Anglija 6-5 (po enajstmetrovkah).

ČETRFINALE:

V PETEK, 3. JULIJA, ob 16.30 v Saint Denisu: ITALIJA - Francija; ob 21. v Nantesu: Brazilija - Danska; V SOBOTO, 4. JULIJA, ob 16.30 v Marseju: Holandska - Argentina; ob 21. v Montpellieru: Nemčija - Hrvaška.

POLFINALE: torek, 7. julija, ob 21. uri

FINALE ZA 3. MESTO: sobota, 11. julija, ob 21. uri

FINALE ZA SVETOVNI NASLOV: nedelja, 12. julija, ob 21. uri

NOVE ZAMEJSKE ŠPORTNE IGRE 98 ŠPORTNEGA DRUŠTVA SOKOL

V NABREŽINI SE TEKMOVANJA USPEŠNO ZAKLJUČUJEJO

ERIK DOLHAR

Sredi sedemdesetih let so športne igre navduševale več generacij športno nastrojenih mladih zamejcev. Tokratne, nove, pa so se začele že 25. junija, ko je prvim košarkarskim in nogometnim dvobojem sledilo slavnostno odprtje iger (na sliki občinstvo). Najprej je domača dramska skupina Slovenskega kulturnega društva Igo Gruden nastopila s duhovitim dramskim prizorom Športne igre 98 malo drugače..., nakar je domači ansambel Kraški ovčarji predstavil himno Športnih iger. V imenu organizatorjev je spregovoril predsednik Sokola Niko Pertot, ki je poudaril, da so želeli s to pobudo v Nabrežini obuditi športno dejavnost domačega društva, ki je zadnje čase nekoliko zamrlo, predvsem pa so tekmovalna v različnih športnih panogah namenjena družabnosti, sodelovanju in navezovanju novih prijateljev. Vse od začetka iger namreč ob igrišču deluje kiosk, pri katerem lahko obiskovalci na ekranu sledijo tekmam svetovnega nogometnega prvenstva. Ob koncu tedna pa so bili in še bodo koncerti tako domačih Kraških ovčarjev kot priznanega slovenskega kantavtorja Andreja Šifrerja, ki je ob spremeljavi kitare zapel ob slovesnem odprtju iger, in znane ljubljanske skupine Agropop, ki bo jutri sklenila prve Zamejske športne igre. Kot smo že povedali, so bile te igre namenjene predvsem "nevpisanim" oz. neaktivnim igralcem, ki se drugače ne ukvarjajo tekmovalno s športom.

K popolnemu uspehu množične prireditve so prispevali Kraška gorska skupnost, občina Devin-Nabrežina, Primorski dnevnik, Svet slovenskih organizacij, Zadruga kraška banka

Na igrišču Športnega društva Sokol v Nabrežini se bodo jutri, petek, 3. julija, končale nove Zamejske športne igre 98, ki so zaživele po 23 letih.

FOTO KROMA

in Združenje slovenskih športnih društev v Italiji. V ducatu športnih panog (moška in ženska odbojka, nogomet, košarka, plavanje, balinanje, jadrnanje, tek, jahanje, šah, namizni tenis in lov na zaklad) je od četrta, 25. junija, nastopilo skoraj 800 športnikov!

NEKAJ REZULTATOV:

NOGOMET: Persi per persi (Štivan-Medja vas) - Bato team (Nabrežinci) 7-15; KOŠARKA: Robe di carta (Nabrežinci, bivši Sokolovci) - Grad Bani 35-28, Godba Prosek - Škedenj 32-51, Devin - Kontovel člani 2-0 b.b, Kontovel kadeti - Rodmans (Križani) 50-40, GORSKO KOLE SARSTVO: 1. Aljoša Paulina, 2. Andrea Carli, 3. Aleksander Grilanc. TEK: 1. Fabio Ruzzier, 2. Tomaž Legiša, 3. Peter Ferluga. JADRANJE: 1. Alessio Pincin, 2. Kristjan Volpi, 3. Andrea Parovel. PLOVANJE: mladinci (50 m, do 15. leta): 1. Marko Kante, 2. Danijel Pozzecco, 3. Eva Pozzecco, 100 M: 1. Marco Sullter, 2. Petra Kukanja, 3. Andrej Šik. JAHANJE: 1. Irene Gillotta, 2. Savina Zbožar, 3. Jožko Okretič.

NADALJNI PROGRAM:

Četrtek, 2. julija: MOŠKA ODBOJKA, Nabrežina - Sokolovo igrišče (v primeru slabega vremena v Briščikih): finale, 21.30: VAL - OLYMPIA. KOŠARKA, Nabrežina - Sokolovo igrišče (v primeru slabega vremena v Briščikih): 4. kolo: 2. tekma, 20.30: FIG - PORAZENEC 1. TEKME 4. KOLA. LOV NA ZAKLAD: 18.30 - start in cilj v Nabrežini, Sokolovo igrišče.

Petek, 3. julija: KOŠARKA, Nabrežina, Sokolovo igrišče (v primeru slabega vremena v Briščikih), finale, ob 19. uri: ZMAGOVALEC 1. TEKME 4. KOLA - ZMAGOVALEC 2. TEKME 4. KOLA. ŽENSKA ODBOJKA, Nabrežina, Sokolovo igrišče (v primeru slabega vremena v Briščikih): finale, ob 20. uri: ZEKS ALI ŠPRIC TEAM - ZMAGOVALEC 2. TEKME 3. KOLA. Ob 21. uri: SLAVNOSTNO NAGRAJEVANJE. Ob 21.45 KONCERT Z ANSAMBLOM AGROPOP (v primeru slabega vremena bo slavnostno nagrajevanje v športnem centru v Briščikih).

PLAVANJE

MATTEO FERUGLIO DEŽELNI PRVAK

Borovec Matteo Feruglio je na deželni prvenstvu v Vidmu med mladinci spet osvojil naslov prvaka v svoji paradni disciplini na 100 m prsno, še bolj pa je razveseljiva vest, da je z novim osebnim in društvenim rekordom dosegel normo za nastop na državnem prvenstvu avgusta v Rimu.

Slovenski plavalec v dresu Triestine Alessandro Corbatti pa je na preizkušnji za italijansko prvenstvo na dolgih progah v Barkovljah (6,5 km) zasedel odlično tretje mesto, kar mu je obenem navrglo naslov deželne prvaka v tej disciplini.

HOKEJ NA ROLERIJH

PRVI PORAZ POLETA KWINS V A LIGI

V nedeljo, 28. t.m., so Polet Kwinsi igrali na domačem odprtem kotkalisčju na Pikelcu dve tekmi, veljavni za A ligo: proti Islandersom iz Spinee so zmagali z 12-1 (prvi polčas 7-0). Popoldne pa so izgubili proti lanskim državnim prvakom Aureore Frogs iz Bocna z 0-5. Tu je morda prišla na dan utrujenost Poletovcev, saj je bila zanje to druga tekma, za Froge pa komaj prva. Povrh sta se še poškodevala Poletovca Mojmir Kokorovec (koleno) in Fonzari (rama).

ZDRUŽENJE SLOVENSkih ŠPORTNIH DRUŠTEV V ITALIJI

NAGRAJEVANJE NAJZASLUŽNEJŠIH GORIŠKIH IN SREČANJE OBMEJNIH ŠPORTNIKOV

Pokrajinski odbor Združenja slovenskih športnih društev v Italiji za Goriško je na svojem sedežu podelil posebna priznanja goriškemu društvu in posameznikom, ki so se posebno izkazali v komaj končanih prvenstvih (na sliki Bumbaca).

Predsednik goriškega ZŠSDI-ja dr. Marko Lutman je poudaril, da je bilo letos nekaj manj priznanj kot doslej. Nekoliko manj uspehov je letos bilo v odbojki, z izjemo ekipe izpod 14 let Športnega združenja Soče in tiste izpod 18 let Odbojkarkega kluba Val, ki sta osvojili pokrajinski naslov. Posebno so se letos izkazali smučarji Slovenskega planinskega društva Gorica, ki so po včlanjenju v smučarsko federacijo FISL že na prvem tekmovalnem odnesli kar 8 pokrajinskih naslovov. Priznanja so bili nadalje deležni kotalkarji Vipave s Peči, ki so osvojili številne pokrajinske in deželne naslove. Kot posameznik je posebno plaketo dobil plavalec Silvan Kravos, ki je pred nedavnim osvojil kar dva deželna naslova, na 100 in 200 m prsno, ko je tudi postavil nov deželni rekord. Njemu je Združenje slovenskih športnih društev izjemoma podelilo priznanje, ker je Slovenec, ki se v italijanskem društvu ukvarja s panogo, ki je naša društva (na Goriškem) ne gojijo.

V Novem mestu pa se je zamejska reprezentanca letnika '83 udeležila 22. srečanja športnikov obmejnih dežel. Konec tedna je srečanje priredil Olimpijski komitej Slovenije - Združenje športnih zvez pod pokroviteljstvom slovenskega zunanega ministrstva in Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu. Delegacijo Združenja slovenskih športnih društev v Italiji je vodil predsednik Jurij Kufersin. Naši športniki so tekmovali v moški košarki, ženski odbojki, ženskem in moškem namiznem tenisu (kjer so tudi zmagali) ter nogometu (tretji). Pripomniti pa je treba, da so tovrstna srečanja bolj družabno-spoznavnega kot tekmovalnega značaja.

OBČNI ZBORI NAŠIH DRUŠTEV

Člani cele vrste zamejskih športnih društev so se sestali konec junija na izrednih občinskih zboreh, da bi spremenili društvene statute oz. jih prilagodili novim zakonskim predpisom. To so storili: Smučarski klub Devin in Odbojkarji klub Bor, Športno društvo Grmada iz Mavinj, Jadranski klub Čupa iz Sesljana in Primotor klub iz Brega, Športno združenje Zarja, Košarkarski klub Bor in Shinkai karate klub, Športno združenje Jadrnanje, Slovensko planinsko društvo Trst, Smučarski klub Brdina, Tržaški pomorski klub Sirena in Športno združenje Bor, ki je po izrednem imelo še svoj 33. redni občni zbor. Isto formalnost so opravili še kriško Športno društvo Mladina in nogometaši Zarje/Gaje. Upajmo, da v tej in naslednjih občinskih zboreh nismo pozabili na katerega izmed njih.

ROLKANJE

MATEJA BOGATEC

EVROPSKA PRVAKINJA
Naraščajnica kriške Mladine je v Rotterdamu osvojila naslov v sprintu, posamezno je bila šesta, z italijansko reprezentanco pa je bila druga v štafeti. Guido Masiero (Mladina) je postal evropski prvak v kategoriji Master 1.

JADRANJE / INTERVJU: ARIANNA BOGATEC

OBRAČUN IN CILJI

Kot smo že poročali, je 29-letni tržaški profesorici telesne vzgoje Arianni Bogatec še sedmič uspelo osvojiti italijanski naslov v olimpijskem razredu Evropa.

Podvig v Neaplju ji je konec junija uspel kljub nešportnemu obnašanju sotekmovalk. Vrnitev domov je bila prilžnost za sproščen pogovor.

Kako bi nam opisala potek svojega jadrnanja na tem zabavnem prvenstvu?

Tokrat je bilo dokaj težko, kajti prvi dan je bil zame "črn", ker sem zasedla zelo slaba mesta. Drugi dan sem se nekoliko bolj aktivirala, a se tudi takrat ni vse srečno izteklo. Tistega dne me je diskvalificirala Nevierova z zelo nekorektnim in nešportnim manevrom. Nadjno sem se precej ujezila. Zadnje plovbe pa so se dobro iztekale tudi zato, ker sem bila nekoliko jezna. Mislim, da sem prav zato zmagala.

To pomeni, da ti je ta državni naslov, čeprav že sedmi, še lepši od ostalih oz. je bila priborjena zmagala še toliko slajša?

Ne, ni bila lepša, ker sem običajno jadrjala vedno s korektnimi športnicami, medtem ko je bil manevev Nevierove nekorekten. Njeno obnašanje je bilo skrajno nešportno, čeprav ji daje pravilnik prav.

Kateri pomembni nastopi te še čakajo letos poleti?

Že ta mesec me čaka svetovno prvenstvo v Travemundeju, na severu Nemčije. Avgusta bom nekoliko počivala, vendar bom vedno trenirala. Nazadnje me septembra čakajo predolimpijske regate v Sydneyju.

Si si zastavila dolgoročne ali kratkoročne cilje?

"Moj cilj je dolgotrajen, saj si nisem postavila kratkoročnih ciljev. Ne vem. Zadovoljna bi bila že, če bi se na svetovnem prvenstvu priborila med prvih deset najboljših jadralk. To bi bilo že pozitivno."

Naj spomnimo, da se bo glede na dobre uvrstitve na državnem prvenstvu poleg jadralk Sirene udeležil svetovnega prvenstva še njen klubski kolega Miran Guštin, medtem ko bo članica Čupe Johana Kržnic tekmovala na mladinskem evropskem prvenstvu.

ED

Zaradi preobilice gradiva bomo nekatere prispevke objavili prihodnjič. **Bralcem se opravičujemo.** / URED.

DVAJSET LET VIDEMSKÉ UNIVERZE

Letos poteka dvajsetletnica videmske univerze, saj je bilo furlansko vseučilišče ustanovljeno leta 1978, torej v letih, ki so sledila katastrofalnemu potresu v Furlaniji.

Z odredbo tedanjega italijanskega predsednika je bila univerza uradno ustanovljena 6. marca 1978. V prvem letniku so že začele z delom naslednje fakultete, ki so prej spadale v okvir tržaškega vseučilišča: agronomija, jezikoslovna fakulteta, literarne vede, inženirska fakulteta, matematične vede in fizika. V naslednjih letih so se jim pridružile še medicina, ekonomija in vzgojne vede.

Ob 20-letnici ustanovitve univerze bodo v Vidmu pripravili vrsto prireditev, s katerimi bodo obeležili rojstvo tako pomembne kulturne in družbene ustanove za deželo. Pokroviteljstvo nad prireditvami je prevzela videmska občina. Pripomniti velja še to, da je videmska univerza ena najbolj aktivnih v Italiji in tudi eno najbolj razvijajočih se italijanskih vseučilišč, o čemer pričajo uspešni in dobro obiskani tečaji ne le v Vidmu, ampak tudi v Gorici. Poudariti gre še, da univerza zelo dobro sodeluje z univerzami v Sloveniji.

VIDEMSKA UNIVERZA / RAZMIŠLJANJA "BREZ MEJA"

PRESTOPAJMO PRAGOVE!

DANIJE DEVETAK

Pragovi: beleške za jutrišnji dan. To je bil naslov zadnjega od štirih srečanj, ki so želela ponuditi razmišljanja "brez meja, prek krajev, časa in kultur". Pragove je v zadnjih dveh letih v Gorici organizirala neutrudna in prizadevna mentorica prof. Marisa Sestito (na sliki ob rektorju videmske univerze dr. Marziu Strassoldu), direktorica diplomskega tečaja za prevajalce in tolmače na videmski univerzi.

Na prvem srečanju, ki mu je bilo naslov *Jesen* (novembra 1996), so se udeleženci utopili v svet narave ob italijansko-slovenski meji. Na drugem srečanju - *Zima* - (januarja 1997) so se poglabili v svet ljudske kulture in izročila tu živčih narodov. Pomlad - tretje srečanje (maja 1997) - je ponudila razmišljanja o jeziki in poeziji. Zadnje srečanje na sedežu univerzitetnega tečaja za prevajalce in tolmače v ul. Brigata Pavia v Gorici v soboto, 20. junija, je zaupalo željo po preseganju vseh vrst meja in ločitev oblikam, ki ne prepuščajo dosti prostora besedam: to so podobe in zvoki, ki nas želijo vreči v prihodnost z zavestjo stvarnosti, hkrati pa z novo, bolj odprto perspektivo. Tudi zato je bil naslov srečanja: *Beleške za jutrišnji dan*.

Uvodoma je rektor dr. Strassoldo poudaril, da so priložnosti, ko lahko okušamo srečanje kultur, prav redke;

prav to je želela videmska univerza kot organizator in pokrovitelj omogočiti s srečanja *Pragovi*. Najprej smo slišali iz ust nekaterih tujih študentov, kako zvenijo tuji, daljni, ne hitro razpoznavni jeziki; v spoštljivi zbranosti smo namreč pozorno prisluhnili jordanščini, moderni grščini, eritrejščini, istrsko-hrvaškemu narečju, na koncu pa so tuji študentje prebrali nekaj Dantejevih verzov o ljubezni, ki gre prek meja pekla in nebes. In že smo bili pred podobami: ogledali smo si srednjemetražni film Wernerja Herzoga *Apokalipsa v puščavi*, ki je zvenel kot grozeče opozorilo. Film namreč pripoveduje s pomočjo krutih podob in redkih besed o zgovornih posledicah vojne v Zalivu. Videli smo mrtvo zemljo - "Satanov narodni park", kraljestvo ognja in ne-življenja, posejano na levo in desno z znamenji uničenja, trpinčenja in smrti. Nato smo se vrnili h krajevni stvarnosti s poslušanjem tria

Emma Montanari Grop. Skupina deluje v sklopu kulturnega društva *Furclap*, ki želi ovrednotiti furlansko kulturo in poglobljati lastne korenine na tej zemlji v stiku z drugimi oblikami kulture in ljudskega izročila manjšinskih narodov. Slišali smo nekaj pesmi iz repertoarja pevke, ki je kot nekak srednjeveški trubadur že pred 30 leti pela proti vojni in nasilju. Njene kulturne provokacije presenetijo poslušalca,

znanilci večnosti s srednjeevropskimi instrumenti v rokah iste nebeške melodije o skladnosti in miru.

Naslednji junak *Pragov* je bil svojevrsten pustolovec in

čne čase, saj je pravkar izšla njena prva CD plošča z naslovom *Tilulela*. Beseda "zuf" pomeni v furlanščini "mešanico, zmešnjavo", besedo "zur", sicer francoskega izvora, pa

ABONMAJSKA GLEDALIŠKA SEZONA V NOVI GORICI

DEMONIČNA ZVODNIČA CELESTINA JE ZAKRALJEVALA V ŠMARTNEM

IVA KORŠIČ

Uspešna gledališka sezona SSG se je za zamejske abonente končala že meseca maja. Primorsko dramsko gledališče pa je postreglo svojim obiskovalcem Talijanskega hrama zadnjo predstavo v letošnjem abonmajskem sporedu šele v četrtek, 25. junija. Novogoriški ansambel je s tremi gosti iz drugih gledališč odigral v sugestivni, utrjeni vasi Šmartno, na lepi razgledni točki v Brdih, *Celestina* ali tragičnomedijo o Kalistu in Melibeji, edino znano delo španskega dramatika Fernanda de Rojas iz 15. stoletja. Nenaavadno dramsko delo ali dialogiziran roman je po prevodu Nika Koširja priredil in mojstrsko spretno režiral znani režiser Zvone Šedlbauer, ki je na svoji dolgi režijski poti podpisal že nad sto predstav in za marsikatero prejel nagrado in seveda priznanja kritikov. V gledališkem listu z originalnim ovitkom Šedlbauer razkriva svoje navdušenje nad španskimi deli, ki so polna ognjevitih strasti. Taka je nedvomno tudi *Celestina*. V tej komediji s trpkim humorjem in tragičnim epilogom se namreč prepletajo močna čustva, demonični uroki, mračne sile, ki se s pomočjo zvodnice *Celestine* - v prepričljivi karakterizaciji Ljerke Belak - poigravajo s protagonisti, še posebno z

Naslovnica ene prvih španskih izdaj *Celestine* (Valencia 1514)

mladima Kalistom - ognjevit in akrobatsko spreten Radoš Bolčina - in Melibejo, sprva čednostno plemiško mladenko, nato pa strastno ljubimko - v imenitnem orisu Nataše Konc. Ob koncu so poroženi ne le zlobni ljudje, marveč tudi dobri. Poleg tega padajo izpod avtorjevega peresa še ostre bodice na cerkveno in posvetno oblast ter lažno moralno.

Očarljivo Šmartno s svojimi ozkimi uličicami in čudovitimi, žal tudi praznimi hišami, z majhnimi okni in balkoni, na katerih se pojavljajo

dramske osebe, s cerkvijo in z zvonom vred je postalo eno samo veliko odsko prizorišče. Gledalec "potuje" po vasi za igralci, dokler se ne ustavi na malem trgu, na katerem se suče osrednje dogajanje. Vseskozi se čuti še sam so-protagonist. Oder, stopnišče, visoke lestve (scenograf Vojteh Ravnihar) se spajajo z naravnimi kulisami: hišami, okenci, vrati in ozkimi prehodi, po katerih prihajajo in odhajajo igralci.

Originalni rekviziti, razkošni kostumi z bogatimi našitki (kostumografka Svetlana Visintin) zarisujejo čudovito scensko sliko.

Ljubitelji dobrega gledališkega ustvarjanja gotovo ne bi smeli zamuditi te uprizoritve, s katero je PDG Nova Gorica spet potrdilo, da ima zelo dober igralski kader, ki zmora marsikateri drzen dramski podvig. S predstavo je vodstvo PDG nudilo gledalcem nočni vpogled v čudovito vasi, ki bi jo bilo treba vsekar turistično ovrednotiti.

v njem zopet vzbudijo radovednost in željo po boljšem poznavanju sebe, saj sta glasba in kultura prejšnjih rodov še danes nositelja aktualnih vsebin, poleg tega pa nam pomagata zopet vzpostaviti spoštljiv in živ odnos do svoje preteklosti.

In spet so bile pred nami podobe: na številnih diapozitivih (avtor Andrea Maroè) smo videli "drevesa v vojni": drevesa vseh oblik, vrst, velikosti in barv, razkošna in bohotna, pa tudi izruta, ranjena, oskrunjena, izrabljena, zlorabljena; in vendar tiha, premalo cenjena. Drevesa kot spomeniki, pričevalci neizmerne stvarstva in časa, gotske katedrale, mogočni templji, katerih največji sovražnik je človek, ki gradi mesta.

Že smo bili spet pri glasbi, ki tokrat ni bila človeška... Umetnostna strokovnjakinja prof. Maria Paola Frattolin je v svojem sugestivnem predavanju *Vox secreta vox cantata* govorila o luči in glasu angelov v umetnostnih delih naših tleh. Bitja svetlobe, bleščeča zrcala Absolutnega so povsod prisotna v srednjeveških in kasnejših freskah v cerkvah po Furlaniji in hkrati v arhitekturnih biserčkih gotike po Soški dolini. Ne glede na državno mejo pojejo ti

svetovni popotnik Ararad Khatchikian. Rodil se je na bregovih Nila v Sudanu, pri devetih letih je prišel v Gorico, nato je s svojo kitaro prepotoval Evropo, pred dvema letoma pa se je udeležil slovi-te tekme *Tisoč milj po ledu* s sanmi in psi po Aljaski. Trenutno živi na Trbiškem, kjer goji 82 psov in vodi mednarodno šolo tega športa (mushing), močno pa je ostal navezan na Gorico, kjer ima še veliko prijateljev, tudi Slovencev. Videli smo posnetek s tekme in iz njegovih besed in pesmi okusili njegov posebni in živ odnos do narave in živali.

Microcosmos: to je naslov dokumentarca iz leta 1996 o mikro-svetu žuželk, ki je neviden prostemu očesu. Pod drobnogledom smo odkrivali skriti svet živih barv in tisočih zvokov žuželk, nesluten kozmos vztrajnih živalic, ki se podreajo zakonom narave. To je bilo vabilo, da bi se učili drugačne perspektive, kajti leta omogoča drugačno gledanje na nekoga. Kako bogato je življenje majhnih svetov, ki so nevidni površnim očem ali ljudem, ki se ne potrudijo, da bi jih odkrili!

Zadnje srečanje *Pragov* je sklenila glasbena skupina *Zuf de Zur* (na sliki), ki doživlja v zadnjih tednih posebno sre-

na Slovenskem uporabljajo za "veselico, praznik". Gre za goriško skupino, ki prek glasbe vedro izraža bogastvo srednjeevropskega in večnarodnostnega značaja našega mesta. Pesmi so v furlanščini, slovenščini, istrščini in jeziku yiddish, glasba pa spominja na spoj hebrejske, srednjeevropske in balkanske tradicije. Dan pred zadnjimi *Pragovi* je imela skupina celovečerni koncert v polni dvorani goriškega avditorija, kjer je res številno občinstvo z velikim navdušenjem sprejelo "glasbo ob meji". V njej smo se tudi na krajšem koncertu na koncu "razmišljanj brez meja" z lahkoto prepoznali, saj našo bogato obmejno dediščino določa pravi "zuf" različnih kultur (slovenske, italijanske, furlanske, nemške). Prav to nas dela sposobne, če hočemo, da prestopamo najrazličnejše pragove.

Naj gre na koncu zahvala odgovornim pobudnikom na videmski univerzi, ki se ne zapirajo v nedostopne slonokoščene stolpe visoke omike, ampak si na izviren način prizadevajo za to, da bi se vsi ljudje, in ne samo mladi, na naši tolikokrat ranjeni in vendar tako plodni zemlji učili tkati niti sožitja.